Miserere mei deus sedm magna misericordia tua Et secund

B. 108

II

1

Preces, speculum peccatoris, meditationes circa celebrationem missae, Confessionale, de virt. pacientia

Speculum confessorum simplicium.

IN tua o regina celi et mūdi tocius dn̄a dei genitx
illibata virgo maria Ac venī oīm celestis aule pceꝝ
ciuitatis eterne conciuiū et beate felicitatis co
heredū coram dei throno et agno iugiter astan
ciū Tuq; sacri Ewangeliste iohānis pudicicie
virginalis paranimph celestiū scrutatoꝛis egregij
et diuinoꝝ scribe doctissimi tamq̄m in ꝑsone
singularis auctentice et ꝓrogatiua sanctitatis
et dilectionis amplioris dignissimi ꝑncia. Ego
N. omī dei filioꝝ ingratissim⁹ meritoꝝ paup
rim⁹ et sceleꝝ habūdantissim⁹ Ab omī peccatoꝝ
meoꝝ grauaminibꝫ firmo correctionis ꝓposito
et animo ad emendacionē vite melioris fiduci
aliter appellandi et lacrimarū mearū ꝓfluuijs
a districtissima tua dn̄e iusticia ad clementissi
mam bonitatis tue mīam prouocandi. dico.
protestor confiteor et propono Quod licet ego pec
cator impius indignus et miserrim⁹ infan
cilia mea tempora puericie metas adolescencie
cursum et prouectionē virilitatis mee ꝓgressū
ymo omēs vite mee processus Annos menses
dies horas et momenta timore tuo postposito
animo irreuerēti et infirmito cogitatu deside
rijs et conatibus malis volūtate ꝓpria et
consensu peioribꝫ. necnon ope consuetudine
et contemptu pessimus incessā ter et impie
trāsegerim. legem tuam peccando deliquerim
Iusticias tuas ꝓphanauerim graciam tuam
abiecerim. mandata tua non custodierim.
salutaria tua consilia et monita ꝑuipenderim

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

pietatis opera segniter neglexerim. dona spūs
septiformis mortaliter a me repulerim. Be
atitudines et v̄tutes maliciose spreuerim.
Ecclasticas me sac̄mētis indignū reddiderim.
Teme queq3 mala ꝓpe salutis imemor pctoꝝ
gmiserim. Obseruācias ecc̄ie sc̄e catholicas
et pcepta ptinacit' tūgressus sim. flagiciosis
meis opib3 fidem tuā violauerim. pctīs meis
rursū te fili dei crucifixerī. oībus tuis bñficijs et
donis gratuitis ingratus extiterī. flagella tua
licet pauca susceperim murmurādo. In supbia
vite. auaricia cordis inquinacione mētis et corpis
In inuidiosis actib3 peculialib3 castimergijs ira
cundis motib3. accidiosis torporib3 innumeris
voluptatib3 actualib3 culpis mortalib3 crimina
lib3 vicijs venialib3 pctīs offensis spūalib3 cor
poris cordis et oris inhonestatib3 factis illicitis psump
cionib3 temerarijs crebris inobediencijs negligencijs
et delictis plurimis et alijs nephandis excessib3
ex malicia et fragilitate oībus interiorib3 et ex
teriorib3 meis sensib3 te deū meū grauit' et mul
tiplicit' offenderim. Et hijs malis ꝓprijs non
contentus mala malis accumulās alijs occasi
onē peccādi pbuerī. et eos in puteū interitus
mecū traxerī peccātib3 consiliū auxiliū et
fauorem impenderim. exemplis puersis ipe
puersus inocētes puerterim. Ad pcta que rarissi
me defleui quasi canis ad vomitū et sus ad
volutabꝛ luti post lamenta tamq̄ ea non
planxissem impudice redierim. ac pmissa et

om̄ia alia mea facinora tibi cuncta videnti notis
sima ordīe sciencia loco tempe et cū vltra modū
auxeri et aggrauaueri mala quoq non est
nūs neqter ɔmiserim et per ea sinām mortis
etne qua dicit aīa que peccauit ipā morietur
dampnabilit incurrerim In iudiciū tuū hor
redū et iustissimū dn̄e et ī manū tuā dei vi
uētis pmciose nimis incideri indignacione
īcurrerim a consorcio celestis ecatus me sepa
ueri Ac ab iniqtate mea in qua usq adhuc
quasi sup talentū plūbi resideo ut resurgēm
nō adiecerim Sempqz te dn̄m vocatē me
ad pniām nō audierim. pmittētemqz pmia
etna rēnueri et te mortem ī ɔminātē per
petuā et diuicias boītatis paciēcie et lōganim
initatis tue ī aīē mee piculū et salutis dis
pendiū contēpseri. Tamē tu rex fortis et po
tens vltor metuēde tribil' et iuste iudex. de cu'
ore sedētis in throno pcedit gladius p iudiciū
et iusticiā bis acutus Contra īiuriā ondisti
m̄ boītatē et paciētiā Sustinuisti et spectasti
ut m̄ miserearis plōganu īiqtatē et tu boītatē
cōtinuasti. In caritate ppetua miseratis diler
isti me et attraxisti dissimulasti ppt pniām
oēs trāsgressiones meas et scelera mea cōtēpt'
ingratitudies et delicta nō īpperasti m̄ bnficia
non detexisti cūnā tollerasti paciēt oīa mea
flagicia Custodisti me ne vlt' ea que feci cō
mittem grauiora nō fecisti m̄ scdm̄ pctā
mea nc iuxta iniqtates meas ītribuisti pro mal'

mala sed pro malis bona. Non ītulisti in ob
pbria nō irrogasti cōuicia. Retraxisti manū
vltricem vibrātē sup̄ me vindicte gladiū dis
tulisti / sine mortis execucionē suspēdisti. iudi
ciū et iusticiā progasti spe correccōis vite mee
timinū et pctoꝝ meoꝝ vlcionē digssimā usqꝫ
in horam p̄ntem misericordit̄ aūtisti Et ī mise
racionibꝫ tuis multis factū est ut nō sim con
suptus ne perpetuū sustineā saluacōis p̄m
diciū p̄mionū celestis iacturā btē visionis ca
reciam dampnū corpis et aīe dampnacōis pe
nā nō moituri v̄mis dolorē īextīguibil' ignis
incēdiū stridorē dentiū tenebras fletū luctū
et grauamē Ex p̄missis igit̄ dn̄e si a me fa
ciem tuā auteris et miam dispseris Si īiqtates
meas obsuaueris Si cū pctore seruo tuo ī iudi
ciū intraueris Si ī ira tua arguēdo me miam
tuā attenueris et atique mīe recordatus non
fueris Si ī ppetuū m irasceris et miam tuā a
me pctore ietnū abscōderis Si iusticie tue solū
me iudicaturus ascēdis et oblitus fueris mei fi
nalit̄ miseri Sencies me pre īiqtatū mearū
mltitudīe et graui pctoꝝ onē irrecupabilit̄ in
hac vita grauatū nō indebite Timensqꝫ veri
similit̄ si in tantis tribulacōnibꝫ adiutorē nō īue
nero post hac vitā me plus et mlto forcius ag
grauari. Ideoqꝫ deus iudex iuste in hijs sciptus
lacrimarū mearū attincto conscēptis a te irato
et iusto iudice et a sinā tue diuine iusticie ad te

placatū et misericorde prem miarū q̄ tardam
noscis miam et cui ꝓpriū est semꝑ misereri et parcē
qa superiorē nō habes Cū tu sis solus altissim⁹
et in mīa copiosus Ad tribunal tue clemēcie
boītatis et mīe que iudiciū superaltat in spe
venie Ergo miser ad te misericordem cui⁹ mīe
nō est nūs ꝓuoco et appello. et te reginā et
matrē mīe omesq̄ s̄cos et electos dei et spālit
vos iudices iusti ꝯmilitones Aplōs peto ut
instant instācius instātissime pro me peccore
miserrimo ad deū meū supplicit̄ intercedatis
Ac itm̄ et itm̄ et cū ōni qua possū deuocōnis
et humilitatis instācia a te cui⁹ mīa plena est
ōnis t̄ra et per te in celis ꝑparata et in eternū
edificata grām et veniā Et qa in mīa diues
es clemēciā et miām peto m̄ dari Cū ipē de⁹
meus sis cui⁹ miseracōnes sūt suꝑ oīa opera
tua Cui cui volueris primo omn̄ misereris et q̄
grām et miām in quacūq̄ hora peccor īgemu
ero m̄ dare possis et velis Subicies corpus et
aīam vitam et opa res statū et tempa mea
necnō ōnes et singulos actus mīe tue adhe
rētes seu adhērē volētes ꝓtectioī et grē ha
bundātissime boītatis et mīe tue dn̄e deus pr
vingenite ihū xpē et spūs orphanoꝝ paclite.
Indiuiduaq̄ t̄initas bn̄dicta. Protestor eciā ꝯ
p̄ntem orōnis mee deuocionē aspectibꝫ tuis
sepius publicāe. ac mores et vitā meā auxilio
tuo ꝯpto celerius poteō corrigē et emēdāe volo
Rogo eciam te fili dei crucifixe ut lateris tui

vulneris signo quo illam in cruce pendens oracione
Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt consignasti
Et in qua pro tua reuerencia exauditus hanc
eciam oraciunculam meam domine prouocacionis mee cle
menter consignes. et eam mee multe facere digneris
efficacem Referens te sacer scriba iohannes quatinus
presentem meam oracionem tibi commisse virgini matri cum
exoracione pro me publices Et tu regina mea
cum ostensione pro me pectoris et uberum tuorum que
genuisti dei filio notifices Tu quoque fili cleme
tissime eam patri cum oblacione pro me passionis
sanguinis vulnerum tuorum et mortis offeras. ac
ceptabilemque facias alme trinitati. vt per eam et
alia pietatis opera graciam et misericordiam peccatorum remissi
onem et veniam resem et vitam meam sempiternam.
Amen. Oracio Apostolorum. sequitur.

Quia iusticiam meam tamquam et demeritis tuis
intollerabilem declinans ad tribunal misericordie
tamquam ad superiorem iusticie sub spe venie humiliter
appellasti. Ideo quia in misericordia te redemi. In
misericordia te saluum feci misericordiam docui misericordiam et non
mortem volui. misericors sum miserator longanimis
et multum misericors ymmo sum pater misericordiarum Et quia
regina glorie mater mee mater mea astat a dextris meis
pro te bona loquens et misericordiam postulans cui non
est in fas aliquid denegare Ob reuerenciam et pieta
tem multitudinis misericordie mee et intercessione matris
mee omniumque electorum gracie et mee in gloria participum
Appellacioni tue misericorditer defero et te ad tribu
nal misericordie mee clementer admitto. Tibique ut misericordiam

consequaris om̄i dierū vite tue timinū ꝑemp
torū ad ꝓsecucionē m̄ie et ipius execucionē as
signo Ac latam contra te sniām iusticie mee
ꝓpicius relaxo. ita ut si in finē misericors fueris
miām tamē meā quā aliquā peccres a te nō disper
gam ut dapnem neq̄ nocebo in veritate mea
ut abiciam te in finem sed pro pccō vapulabe
ris sed tamen non peribis etc. Sequitur speculū

Quoniā carissime in via peccatoris
huius vite sumus dies nri sicut vmbra
ꝑterierūt. Necesse est igitur corde sollici
to sepius mēorari qd' nr̄a fragilitas
nr̄a mortal' infirmitas totiens cogit obliuisci.
Quid est illud qd' ipē omnipotēs deus nr̄m sin
grā volens ꝓfectū per btm̄ moysen nobis
consulit dicens vtinā saperent et intelligerēt
ac nouissima prouiderent. Eya fr̄ mi ecce sualit'
potimus euadē mortis ꝑiculū si diligēt' studea
mus sequi diuinū cōsiliū qd' nob' dn̄s intimat
dicens vtinā saperent et intelligerent etc. O felix
et vtile cōsiliū mortis remediū salutis antido
tū peccatoris speculū vtinā saperent etc. O admi
randa bonitas nr̄i creatoris. O felix et vtile
cōsiliū O salutifera nr̄i saluatoris snīa ex qua
nobis instructio sapiē admonicio cōtinentie
speculū prudencie exaltacio pn̄ie acq̄sicio diuine
grē coordonatur. Dicit ergo. vtinā saperent etc. O
admirāda bonitas nr̄i creatoris. O ineffabil' cari
tas nr̄i redemptoris O predicanda benignitas nr̄i
saluatoris Nos serui neq̄ sumus ~~serui negli~~

serui neglige̅tes serui i̅utiles q̊ n̄ris exige̅tibus
meritis mortem meruim⁹ potius q̄ vita̅. Et e̅ne
pius auctor vite ip̄e dator venie ip̄e largitor g̅re
nos i̅uitat ad salutem dice̅s Vtina̅ sapere̅t &c. Quis
eni̅ p̄itus homo hoc audie̅s ista co̅siderans non
vehementissime gratulet^r et ult^a q̄ fieri possit
exultet i̅ gaudio sp̄us in vtero ei⁹ q̄ ipi o̅ipote̅ti
deo. ipi regi seculoꝝ. ipi angeloꝝ dn̄o. ipi creatori
om̄i creaturaru̅ cura est de nob̄ infimis ac miseris
et mortalibꝫ Cura ergo p̄maxima nobis i̅esse
debet quatin̄s pre o̅mbꝫ et sup̄ oi̅a sacris eius
p̄ceptis dilige̅ter obediam⁹ et ea deuote diligam⁹
et studiose ea adimpleam⁹. Ve nobis i̅p̄petuu̅.
Qm̄ teste ap̄lo miserabiliores omībꝫ hoim̄bus.
erim⁹ aut deteriores si hoc no̅ fecim⁹. vere ad exe
que̅da dn̄i ma̅data ociosi et i̅anes existim⁹ nisi
in p̄mus o̅ia odio habeam⁹ que ipi dn̄o displice̅
cognouim⁹ et illa fideli corde diligam⁹ que t̄re
me̅de eius maiestati place̅ credim⁹. Proinde
die noctuq̄ꝫ exorandus est ip̄e cleme̅s et misericors
deus et dn̄s ut nobis largiat^r auxiliu̅ q̊ sui̅ tam
salubre prestat consiliu̅ dice̅s. Vtina̅ saperent &c.
Valde mira et vtilis est sen̄a ista no̅ semel tm̄
sed sepius repete̅da. vtina̅ sapere̅t frater mi
carissime. intellige queso que legis Consideracio h⁹
sen̄e destructio est sup̄bie extinctio i̅uidie medela
malicie effugacio male luxurie. euacuacio va
nitatis et iactancie instructio discipline. p̄fectio
sermonis p̄paracio salutis eterne. ait ergo. Vtina̅
sapere̅t &c. Heu heu q̄ paucoꝝ est ista virtus

pauci enim sunt qui salutare hanc nostri saluatoris sapiunt sinapim. Pauci sunt quibus est ante oculos proprie fragilitatis cogitacio corruptibilis carnis corrupcio peccatorum recordacio instantis mortis meditacio fetentis et ichenie putei consideracio. Ecce quam valde vtile speculum peccatoris Reuera carissime frater si te sepius in huiusmodi speculo prospexeris eris absque dubio sampsone forcior dauid caucior salomone sapiencior. Illi autem qui se in hoc speculo sepius considerare neglexerunt ideo carnis sue cecitate desideriis corruerunt. Igitur si tanti viri tam horribiliter lapsi sunt in culpam quibus tanta affuit fortitudo et sapiencia quanta cautela. quantoque studio nobis est vigilandum. quibus inest tanta debilitas tantaque imperitia. porro tres viri isti validi ideo leguntur in sancta ecclesia ut sint fidelibus non ad exemplum ruine sed ad speculum cautele quatenus nemo nostrum in sua confidat fortitudine nullus presumat de sua sapiencia ymo semper timidi semper reatus nostri conscii semper de nostra salute simus solliciti. Nunquam nostre corrupcionis et nostre mortalitatis obliti. Qui vero huiusmodi negligenter attendunt non sapiunt nec intelligunt ut novissima prouideant et sic in mortem et dampnacionem vadunt. Vt igitur mentes nostras certa prudencie studium euigilet diuina nos hortatur sentencia dicens. vtinam sapenter et cetera. Hanc admonicionem salutiferam oculo racionis considares frater carissime non in transitu ymo cum studio et deliberacione. Quia sicut thus non redolet nisi ponatur in ignem. ita nulla sacre

scripture sapit sciam nisi cocta sit in corde utinam sa
peret iam. Ecce hic frater iii tria tibi in hoc versu
proponuntur scilicet sciam prudencia intelligencia. Vult
ut sciam vitam presentem fugitivam periculosam breuem
miseriis tabescentem vniuerse vanitati subiectam
peccatorum sordibus pollutam cupiditate corruptam
in breui periturum quatinus quanto infelicior mundus
iste esse conspicitur tanto facilius pro amore celes
tis patrie contempnatur. Vult itaque dominus ut fra
gilem tuam condicionem intelligas. Nudus egres
sus es de utero matris tue. nudus reuertaris
illuc quia terra es et in terram ibis. In huius vite
miseriam intrasti nudus lugens dies tuos
in dolore et erumpna pertransisti Cum luctu et cum
labore hinc exiturus es. Intelliges ergo quantum
sit ingressus tuus flebilis progressus tuus de
bilis et egressus horribilis. Intelligas ergo
quantum sis in hac valle miserie exul et egrotus
virtutibus pauper et mendicus labilis et infir
mus ac in primo moriturus frater mi felix
eris si huiusmodi admonicione intelligas et in
corde tuo quasi in libro scribas et hanc unam
quam tibi trado regulam seruare studeas Versus
Viue deo gratus toti mundo tumulatus
Crimine mundatus semper transire paratus.
Quod beatus vir cuius anima circa huiusmodi studium evi
gilat quoniam prudenter sapit et intelligit ac no
uissima prouidet. Carissime et tu fac similiter
Legisti iam in hoc speculo peccatoris quid sane
sapias quid intelligas restat ut nouissima

puideas Ora ergo et dic cu̅ p̄pha. Notu̅ fac m̄i
dn̄e fine̅ meu̅. et nu̅m dier meor q̄s est ut sciā
quid desit michi O utilis orō O felix co̅templa
cio. O nc̄cria postulacō nō plane tp̄a uel mo
me̅ta que p̄r posuit in sua p̄tate prescire depos
cas Sed q̄d sis aduena et pegrinus in hui⁹ erup
nose pegrinacionis exilio. homo infirm⁹ et exi
gui temporis sup terrā intelligas et recognoscas.
reuera carissime frater si p̄ntis vite tue breuita
tem attenderes et quid tibi deest in agendo deo
co̅dignā p̄niam in disciplina preceptor eius ob
seruāda in s̄titate coram ipō p̄ficienda sape̅s
et i̅tellige̅s et morte̅ ante oculos p̄spice̅s. p̄cul
dubio mox sine mora spretis pompis postpo
sitis mundi curis despectis carnis illecebris. p
iectis voluptatib; c̄temptis delicijs in tui cus
todia vigilares ac nouissima prudent p̄uide̅s
Sapie̅tis eni̅ nō tam cuiuslibet rei p̄ncipiu̅
p̄spice̅ q̄ fine̅ exitu̅q; p̄uide̅. Denique felix esse
co̅pbatur qui sic cogitat de supplicio ante sup
pliciu̅ ut postmodu̅ supplicij effugiat piculu̅.
Dicis ergo in patus sum pre o̅mb; acquiesce̅
dn̄o consilio ut sapiam et i̅telligam ac nouis
sima p̄uideam Sed que su̅t mea nouissima
illa utiq; de q̄b; sp̄us s̄tus tibi per salomone̅
loq̄tur dice̅s. fili in o̅mb; memorare nouissi
ma tua et ineti̅ nō peccabis nō melius
potest caro luxuriosa domari q̄m qualis erit
mortua p̄meditari. frater te felicem dicent
o̅nes generaciones si huiōi assiduam habueris

meditacione. meditacio enim nichil aliud est quam mentis ditacio. Per optime mens tua ditatur quando contra cuncta adversancia prudencie scientia illustratur. Legitur in poeta. Quod centum luminibus cinctum caput argus habebat quod est dicere ex omni parte sui intra mentis sue circumspectione prudenciam possidebat. Ideo si tante studio cautele pollebat poeta paganus multo forcius prudenciorem prudencie oculum debet habere clericus christianus. Esto ergo alter argus. immo illo caucior illo studiosior illo prudencior ut sapias et intelligas ac novissima prudenter provideas. Sed que sunt novissima tua que providere sollicite summa tocius prudencie est. utique illa hora tribulis in qua misera anima tua ex hoc corpusculo corruptibili timens est egressura. Frater crede mihi ad huius rei tremendam consideracionem maluisse debueris prudenciam possidere quam tocius mundi dominacionem. In illa minus metuenda hora extrema tua quis amicorum. quis parentum tuorum veniens cum gladiis et armis poterit auxilium ferre. Non enim erit tunc qui consoletur te ex omnibus caris tuis. Respiciens eris ad auxilium ad iudicium hominum sed refugium tuum est tantummodo apud deum. Cogites igitur tecum carissime quo timore timendus. quo amore diligendus. quo honore venerandus sit ipse dominus ihesus christus deus noster qui salutis presidium solus prestare poterit post mortem. Reduc ergo carissime sepius in memoriam illum extremum exitus tui diem et anxie misera anima tua ex carcere carnis tue exeat. provideas quo vadat. Istius modi recordacio contricionem

concipit contricio copunctione parit contemplacione
scilicet piu et humilem affectu in deu. piu videlicet
ex fiducia adiutorij diuine bonitatis et clemencie. hu
milem ex consideracione proprie fragilitatis et miserie.
hic lector attende. Quid enim in omni sciencia quod hominem
prouocet facilius ad sui custodiam et diuine iusticiam.
expellendam ad sanctitatem in timore dei proficiendum.
quam sue corrupcionis consideracio sue mortalitatis
certa cognicio postremo tremende mortis sue
recordacio quando enim homo fit non homo. hoc est quando
egrotescit egritudo crescat pector expauescit cor
contremiscat virtus exarescit vultus palescat. faci
es nigrescat oculus tenebrescat. auris surdescat
nasus putrescat lingua fatescit os obmutescat
caro marcescat. Tunc carnis pulchritudo fetor effi
citur et putredo tunc homo soluitur in cinerem. et
vertitur in cinerem et vermem Ecce frater mi carissime
Ecce satis horribile spectaculum. sed est valde uti
le speculum Certe nulla artis medicina nulla
que doctrina sic superat superbiam nec sic vincat ma
liciam nec sic extinguit libidinem nec sic mundi
calcat vanitatem sicut huiusmodi horrenda recorda
cio. Vtinam ergo saperent etc. Et quid huic mundo
vilescat tunc sicut homo. cuius corpus cum sit exa
nime non permittitur in domo esse per triduum.
pre fetore. sed ut stercus foras proicitur et in pro
fundo terre absconditur. putredini traditur. vermibus
esca datur cadauer efficitur Erubescat ergo sup
bus et infelix peccator timeat elacione excecatus
Ira inflatus. Impaciencie vicio fedatus sciam

inflatus Cui plus placet ars aristotilis quam sciencia
de apostolis plus codex platonis quam liber divinus
quem nulla lectio significat nulla sciencia edificat
nullus sermo sapit nisi fuit gramatice conceptus
dyaletice ymaginatus. rethorice purpuratus
Stultus es qui hoc ignoras et erimus quoniam qui ta
lia agunt et in talibus dies suos consumunt pestem
sibi generant et mortem parant Curia ex simili
studio similem concipiunt scienciam hoc est folia col
ligunt non fructus. id est verba non virtutes. verba
enim in ventum proferunt et aerem verbis suis verberant
verbositate sonant iactanciam ostentant. De quibus
per psalmista dicitur turbati sunt et moti sunt sicut
ebrius nescit quid agit aut quo vadit eo quod se ipsum
ignorat ita insipientes clerici seculares in bibenda
huiusmodi sciencia se conturbant libros devorant sentencias
multiplicant. sed quid agunt penitus ignorant
Curia ad quem finem miserum tendant miseri non
intendunt vel attendunt. Si enim fugientis vite sue
brevitatem attendissent sive perpendissent. Si dampna
dierum suorum ante oculos convertissent. Si tremendo
iudicio non tantum ex mortuis eorum operibus ymmo de
omni verbo ocioso quod districte responsuri sunt perpendis
sent mox terrore perterriti mox divino amore per
cussi vana huius vite studia reliquissent et de
studio vanitatis venissent ad studium veritatis
de studio stulticie ad studium sapiencie hoc est de
studio curiositatis ad studium sancte humilitatis
de scola luxurie et pravitatis ad scolam mundi
cie et sanctitatis sive castitatis de via iniquitatis

ad viam sanctitatis. hoc est de via fornicacionis
ad viam bte religionis. idest de domo conuersacio
nis mundane ad domu͂ sancte discipline Unde
et ipse bndictus spiritus stus per pphām pectoribꝫ
pcipit dicens Apprehēdite disciplinā ne qn̄ iras
catur dn̄s et pereatis de via iusta. Quā terribil
est ista sn̄ia et nimis metueda hys qui disci
plinā nō apphedu͂t. Ex hac spiritus sti sn̄ia patet
q perib͂ut. hinc est q dn̄s per moysen ait. oīs
aīa que non fuerit afflicta die hac pibit de
pplo meo. Notāda su͂t attētius vba ista aīa
ingt peribt que nō fuerit afflicta. subaudi p
disciplinā. per moru͂ correctionē per pnīe satis
factionē. per cordis contricionē per consciē puri
ficacionē Et dicebat die hac idest in pn̄ti tpe
grē idest die huius vite. qm qui nō suscipit mō
tempus pnīe. post mortem nō inueniet locu͂
indulgencie Quapropt time tu peccōr tu caro
superba tu vile cadauer quē adhuc viuētem
vmes cotidie corrodu͂t qui de tuo corruptibili
corpusculo generātur Contremisce superbiā
proice vanitatem fuge luxuriā apprehende
disciplinā ne peas vide in hoc speculo quid
es et quid eris. cuius cōceptio menstrua nutrit
origo luctus putredo finis Certe miser causas
mille dolōis habes et adhuc supbis. Iteru͂
te fratrem cōmoneo ut qdqd agāt alij sis incor
ipse cui vilescat tibi mu͂dus plus qm̄ tu mu͂do
Huius igitur tante calamitatis miseriā cōsidera
attētius et cu͂ pphā ingemiscens dicito. Iniq

tatem meã annũciabo et cogitabo pro peccato meo Quoniam ego in flagella paratus sum et dolor meus in conspectu meo semper Et iterum cum aplo qui flebilem humane condicionis statum deplorat dicens Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. Hec salutifera apli sima prudentem lectorem erigit Adhuc apls in corpore vivebat qd tamen mortuum nominabat Quia qui sapiens est iam mortem ante oculos considerat iam se mortuum reputat cum se moriturum pro certo sciat Attendite ergo in illa terribili hora de qua iam loquimur. misera peccatoris aĩa que de mundo exitura et itura es aderunt mox ministri malignj illi scilicet maledicti dyaboli. Illi veri tartarei. illi spũs horribiles et pessimi velut leones rugientes ut rapiant predam scilicet tuam peccatricem et miseram aiam. Tunc subito horribilia patebunt loca penarum cahos et caligo tenebrarum horror miserie et tribulationis tremor et timor angustie et confusionis dolor horrende visionis tremor tremende mansionis ubi locus flencium ibi stridor dencium ubi morsus vermium. ubi clamor dolencium ubi luctus gemencium ubi est vox clamancium peccatorum et dicencium. ve ve ve filijs eue Cumque hec et hijs similia ymmo millesies plus quam dici pt peiora de corpore egressura misera aĩa audierit viderit et senserit qualis et quantus ergo magnus terror et tremor ac timor erit in ea. que lingua pt dicere quis liber exponere Quid tunc proderit sciencie iactancia seculi pompa mundi vanitas terrene dignitatis.

cupiditas. nunquid potit luxurie appetitus cibus
exquisitus. potus delicatus. vestis curiositas. cal
ciamenti speciositas. carnis mollicies veneris in
gluuies. ciboꝝ superfluitas. crapula. ebrietas. do
moꝝ constructio. prebendarum acquisicio. dictarum
congregacio. nunquid omnia ista poterunt miseram
hominis animam eripere de ore horrendi et horribilis
leonis idest de maledicti fauce draconis. Hanc
vltimam lectionem legat aliquis sapiat et sane in
telligat et in corde suo retineat implicatus petus
amore mundi et carnis inebriatus et cecatus. Cui
plus placet luxuriosi cadaueris venenosa vo
luptas quam anime sue sanitas. Cui plus studet
circa martham quam circa mariam. Cui plus est de
mundo quam de xpo. cui plus est de lege bonum quam
de lege diuina. legat igitur lectionem istam insipiens
ille qui eiusmodi est et speculetur in hoc speculo
scilicet pectoris speciem suam. Consideret diligenter
vnde veniat. quid sit et quo vadat perpendat ex
premissis per quam semitam vehementer metuendam
per quod iter valde tenebrosum per quoꝝ horrendas
manus misera eius anima transitura est. O stulte
pectore quia ista considerare nescis sine premeditari
quia non vis et premeditari negligis. Ideo sepius
te inuadit superbia exagitat ira excruciat mali
cia vulnerat inuidia inflammat luxuria fati
gat pigricia. ligat auaricia. quam horrenda et
imminencia tormenta prudenter non respicis. Ide
co contumax iniuriosus obstinatus sepe efficie
ris piger et accidiosus et illud negligenter et

desidiose agis. Quare quia non vis p̄uide᷑ quo
vadis. Si ille serpens venenosus dyabolus et
sathanas ausus fuit cū furore impetū facere
in s̄tissimā aīam b̄ti martini qui erat ut dicit᷊
gēma sacerdotū quā p̄ntib; angelis euntem in
celū curabat impedire. q̄ꝫ timendū est tibi pec
catori et tremens premeditandū q̄ꝫ horribilit᷑
occurrit misere aīe tue ille doli artifex. Ille fili᷒
īiquitatis. ille aīarū hostis amarissim᷒. Quō
poteris stāe ad horrendū aspectū tremēdi vult᷒
eius. Adītollerabilem fetorem oris eius. Ad flā
mas sulphureas oculoꝝ. Certus esto q timor
hui᷒ horrēde bestie ōne genus tormentoꝝ supe
rat plus q̄ꝫ in hoc mūdo cogitaī queat. Ideo
ꝓpheta prudens expauescens ad orōnē cōfugit
dicens Exaudi deus orōnem meā cū deprecor
a timore īimici eripe eripe aīam. Non dicit a
ptāte sed a timore quāe ad insinuādū q̄ꝫ max
ima est pena. q̄ꝫ horribilis q̄ꝫ intollerabilis sit
terror ipius īimici. Heu heu fr̄ mi si talis et
tantus est tremor aīe peccatrice ex solo sathane
visu q̄ñta confusio q̄ñtus horror q̄ñta afflictio
q̄ñta lamētacio erit in eius tactu. O stulti filij
homī vam filij homī. mendaces filij homi vt
quid diligitis vanitatē et queritis mendaciū
Qui diligit iniq̄tatem odit aīam suā et odi
biles sunt deo impius et impietas eius. Unde
psalmista ait. nōne qui oderūt te dn̄e oderā
etc. perfecto odio oderam illos. Item altissim᷒
odio habet pctōres et misertus est penitētibus

Quare tam horrēdā tamq horribilē nō cōcupi
citis miseriā. quare nō pcitis supbiā Quare
non extinguitis auariciā. quare nō ɔtēpnitis
luxuriam. quare mores vrōs nō corrigitis. q̄re
mādata dei salutiferūq eius consiliū neglige
ter auditis. quare nō sapitis et intelligitis ac
nouissima puidetis. Hinc est q nos pctōres
terribilit̄ alloquit̄. Ego in interitu vrō ridebo
et subsanabo cū vobis qd̄ timebatis aduenit.
O q̄m metuēda est hec dnica snīā vtinā lector
saperet in palato cordis q̄ntū ve cōtineat ama
ritudis q̄ntū ve formidis q̄a reuera si sciret
omī die hora vitam suam caucius custodiret
Ego inquit ī interitu vrō videbo et subsanabo ꝛc̄
Sed dicis forsitan q derisio et subsanacio non
cadūt in ipm̄ deū oīpotētem nec eius reuēnda
sanctissimaq simplex natūa huiūi passiones
siue vromas admittit. Cur ergo ab oīpotēti
deo pctōribz dicit̄. ego in īteritu vrō ridebo ꝛc̄
Attende qui intrrogas quōdo dicta tibi expom
debeat sentēcia. Ego inq̄t ī interitu vrō ridebo
idest cū finis vr̄ venerit vos derisione dignos
clamabo. Et cū irruerit sup vos repētina
calamitas subsanabo idest cū amara mors vos
momorderit eterna subsanacōne dignos damp
nabo. Audi tu pctōr terribilem snīam quā si
tu intelligēs sine dubio expauescēs. Sed scrip
turas sacras negligent̄ legis. actus vite tue
mala que facis. pctā que cōmittis. facta dicta
et opera tua mala non sapient̄ respicis. velox

ad mensam sed tardus ad ecciam. potēs ad potandū sed eger ad psallendū. pugil ad fabulas sompnolētus ad vigilias. procax ad loquēdū sed tardus et mutus ad psalmodiādū. promptus ad iram et detractionē. piger vero ad orōnem. Invidie amator xpi psecutor. festucā in alieno oculo respiciens sed trabem in tuo nō videns. Alioꝝ facta condempnās. sed tua nō cōsideras vel deserens. ceteros reprehendis. teipm non corrigis Alios vituperas sed te collaudas. malicie inuētor. disciplīoꝝ destructor. amicus vitiorū. et hostis virtutū. Hec sūt que hoīem excecant et ipm a deo separāt. hec sunt que monachū faciūt demoniacū. cōuersū efficiūt puersum. clericū hereticū. xpianū antixpm. qui eīn xpianus nō est antixpus est. non est xpianus qui vita et moribꝫ xpō est contrarius. Heu heu heu. vir insipiens non cognoscet et stultus nō intelliget hec. Et ideo sicut dicit idem ppheta. sīl insipiens et stultus peribūt. sed que distancia ē inter insipiētem et stultū. ōmis stultus est insipiens. Insipiens eīn dicitur quasi non sapiens. multi eīn manēt qui sapiētes non sūt et tamē stulti non sūt. Multi iusti sūt et multi iusti nō sūt. et tamen iniqui non sūt. vis nosse quis sit insipiens. et quis sit stultus Audi et caue tibi insipiens est qui se a padisi gaudiis pegrinū eē non cōsiderat. qui se exulem in hoc exilio nō attendit. Insipiens vē est qui non credit futura supplicia reproboꝝ esse perpetua et gaudia

iustorum etiam. stultus autem est qui licet ista credit
tamen ut mortem perpetuam euadat et gloriam eternam
caste viuendo pieque conuersando acquirere non intendit.
Iusto ergo dei iudicio simul insipiens et stultus
peribunt. Ecce frater mi iam legisti iam vidisti
in hoc speculo peccatoris quid sapias quod intelligas
que nouissima prouideas. Superest igitur ut dili-
genter discas quomodo sane sapias quomodo recte intelli-
gas quomodo nouissima tua prudenter prouideas ut
per hec eternam dampnationem euadas et cum
domino nostro ihesu christo vitam eternam possideas. Amen

Esurge nunc anima mea et excute te de
puluere euagacionis ac omnis occupa-
cionis inutilis. euigila de sompno
torporis et ignauie tue. aperi ocu-
los tuos et vide quis sit quem quasi cotidie in
sacramento eucharistie tractas manibus. quin ymmo
quem tamquam cibum te vere reficientem. sed et satu-
rantem tociens deuoras et traicis in interiora
ventris tui. reficientem inquam et saturantem. dum
non usque ad mortem infirma fueris. Est quippe
cibus fortium quo non reficiuntur sed pocius
aggrauantur omnes qui morbo letali saucii sunt.
Nunquid non ipse est verbum patris quod fuit ab inicio
de quo iohannes scribit. Quod audiuimus quod vidimus
oculis nostris quod perspeximus et manus nostre contrec-
tauerunt de verbo vite. Certe anima mea ipsa

eadem vita eterna modo mirabilissimo atque
benignissimo in hoc sacramento manifestata
est et apparuit. Occurre deo tuo et ipsum brachiis
amorose devocionis amplectere. sanctos pedes
eius timore reverenciali ac amoroso pudore de
omnibus defectibus tuis pie deosculare. ut omnem
iniquitatem tuam deleat. Primo adora scabellum
pedum eius quoniam sanctum est. Sed et manibus
tuis quas tam pie apparuit ut impleret te et
omne animal benedictione. osculum gratitudinis
graciarum actionis glorificacionis laudis ac ben
dictionis imprime. Os quoque tuum quantum potes
capiti eius applica. quatenus te osculo oris
sui. alta videlicet contemplacione ac sapidissi
ma dilectione sive delectabilissima fruicione
Utinam bene saperes et intelligeres anima
mea quantum dignificavit te dominus deus tuus.
Certe multifarie multisque modis olim deus ope
ratus est mirabilia per sanctos suos. Locutus
est iosue domino in die qua tradidit dominus amorreum
in conspectu filiorum israel et steteruntque sol et luna
donec ulcisceretur se gens de inimicis suis obedien
te domino voci hominis. Vocavit helyas ignem de celo
qui voravit holocaustum suum. sed et alium ignem
qui consumpsit inimicos eius. Clausit eciam celum
et iterum illud oracionibus suis aperuit ut daret deus
terre pluviam oportunam. Fecit dominus per dilectum
deo et hominibus moysen servum suum magnalia
in egipto. mirabilia in deserto. terribilia in
mari rubro. per quosdam sanctorum suorum sussa

tauit mortuos. per alios illuīauit cecos aut
quoslibet alios fugauit morbos. Verū te pre
omnibꝫ valde excellenciori magnificauit digni
tate et gloria. qui potes ad nutū tuū vocare
dnm̄ ihesum vnigenitū dei prīs de sūmo celoꝝ
fastigio. ut ipm̄ qui diuīitate ptingit a fine
usqꝫ ad finem fortiter et disponit oīa suauit.
corporalit etiam p̄ntem habeas ac contractes
manibus tuis ꝯnetiam ut comedas eū. ac
ipsius comestione sagineris pinguedine grē
et caritatis sue. Ipse itaqꝫ est sol iusticie oriēs
timētibꝫ eum. qͥ multo gloriosius qͥ iosue.
phebū corporeū tu stare tecū facis donec vl
ciscatur te de īimicis tuis. Cum etiam ignis
est dicente sancto moyse. Dn̄s deus tuus igis
consumens est. deus emulator. Item deus
ignis deuorans est atqꝫ consumens. vorans
videlicet igne caritatis oīa holocausta id
est vota tua. consumens qꝫ pcā. temptaci
ones passiones. malas inclinaciones. ac
vniuersos īimicos tuos p̄mo et suos sicut
scriptū est. Ignis ante ipm̄ p̄cedet et inflā
mabit in circuitu īimicos eius. per ipsum
etiam pater segregat pluuiā voluntariam.
hereditati sue diuīe irrorat et irrigat ymbre
grē ac oīs benedictionis celestis animas
sanctoꝝ. Ipē est resurrectio et vita ad cuius
odorem reuiuiscūt mortui. qui si digne ipm̄
manducauerint non morientur. qͥn pocius
viuent ineternū. Ipē cecoꝝ illūiacio lux

vera que illuīat ōnem hoiem veniētem in
huc mūdū: qui ymo ōms languoris curacio
Ecce anima mea hec ōnia per misteriū
tuū si saltem vis cotidie opari non dedignat
dns deus tuus dum in hoc sacramēto dat
tibi pater misericordiarū. et deus tocius
consolacionis ipē utiqꝫ pr̄ luminū datū tā
optimū. et donū tam perfectū. filiū scilicet
suū quem eternaliter genuit. verbū scilicet
bonū quod ab etno eructauit cor eius Et
dū filius seipm̄ pie tibi exhibet deū et hoiem
a deo etnalit᷑ genitū et ex maria intemera
tissima virgine tpaliter natū atqꝫ dū spūs
sanctus eūdem in hoc sacramēto mirifico
misericordissime tribuit. a quo et prē spiracio
ne eternali ipē processerat. Cur igitur merore
afficeris cur desidia pigritaris. cur in adipiscē
dis rebus huius mūdi caducis occuparis. cur
supbia inflaris. cur iracūdia aut inuidia ama
ricaris. Aperi cito et expande sinū tuū. ut hoc
tm̄ donū in quo est ōne quod desiderare potes
digne suscipias ut tali cibo qui te solū reficere
sufficiat fructuose pascaris. ut in talibꝫ epulis
in qbus est ōmis spūalis sapor iocūdissime deli
cieris. Quid tibi cū hijs que mūdi sūt. Exul
tent reges terre et pncipes in magnitudine
potencie sue gygantes in fortitudine. diuites
in multitudine diuiciarū suarū glorientur.
tu autem multo gloriosius in dno ⁊ exulta
in deo ihesu tuo. Que enī comparacio cristi

nd mu̅du̅ creatoris ad creatura̅ aut bom
ihesu ad belial. Porro no̅ saluatur rex p mul
tam v̄tutem. et gygas non saluabit(ur) in mul
titudine v̄tutis sue. Diues eciā cū interierit
non sumet oīa neqȝ descendit cū eo. gl'a eius
oculi autem dn̄i super ihū sup metuētes
eū. et in eis qui sperāt sup miā eius vt eru
at a morte aīas eorꝝ et alat eos in fame.
Hunc igitur apprehende et sufficit tibi ꝓpter
hoc siquidem se totū manducādū tribuit.
Diuinitatem quidem qua spūs tuus eternaliter
fruatur sacrostam humanitatem suā qua totus
homo tuus reficiatur. Ibi habes animam
eius btam plenam gloria et v̄tutibꝫ ymo
plenā grā et veritate. vt te quoqȝ gracia
et v̄tutibꝫ repleat et oē quod viciosū est
in te extinguat atqȝ ad eternā gloriā prepa
ret. habes autē carnē eius mundissimā. cui(us)
v̄tute mūda caro tua purgetur. ac spūi ꝓmpte et
delectabilit(er) subiciatur vt sic cor tuū et caro
tua exultacione spūali in deo viuo delectet(ur)
Habes quieciam sanguinem inocētem dn̄i ihū
cui(us) potacione libereris de sanguibꝫ. lauesqȝ
stolas tuas ac eas candidas facias in hoc
ipō sangne agni. sanguis quoqȝ tuus ab
impuritate sua feculenta qua titillat ad
risus spm̄ abluatur. ac sic totus homo tuus
mirabilit(er) per amorem deuocionēqȝ sensibilē
inflāmetur atqȝ spūalit(er) iebriet(ur). Si gloriat(us)
est moyses pro isrl' dicens. Non est alia nacio

tam grandis que habet deos appropinquantes
sibi sicut deus noster adest cunctis obsecrationi
bus nostris quanto magis te gloriari oportet. Ip
sis quoque angelis personam dei reputans
scriptura teste affuit. et super hiis que expe
diebant loquebantur. tibi autem divinitate et hu
manitate adest unigenitus dei filius. splendor
glorie et figura substantie eius portans omnia verbo
virtutis sue purgationem peccatorum faciens sedes
ad dexteram maiestatis in excelsis. tanto me
lior angelis effectus quanto differencius pre illis
nomen hereditavit. Non modo ut loquatur ad te
responsiones pacis. Verum eciam ut ipsum to
tum comedas ac spiritualiter eo reficiaris ac satu
reris quin immo quod plus est ut ipse te totum de
gluciat et amore consumat ac digerat atque
in se spiritualiter convertat. O quanta dignacio
hominem converti in deum excelsum et unum secum
effici spiritum. Ecce habes anima mea in hoc unico
bono domino ihesu. quidquid desiderare delectat. Habes
nichilominus in eodem quia etiam est sapiencia
veritas et vita quidquid contemplari libet. Quid
igitur per multa vagaris querendo diversa bona
que tamen te reficere et saturare non possunt. Quid
tam curiose sollicitaris rimando creaturas.
Quere hoc unicum bonum in quo sunt omnia bo
na et sufficit. Contemplare hunc verum creatorem
in quo omnia idealiter vivunt. in quo omne quod
factum est ab eterno vita erat. Aspice hoc intimum
lumen in quo omnia excellentissima claritate

lucent. Hunc fontalem radiū ex quo omia fluūt tamqͣ ab efficiente et in quē ōnia refluūt tamqͣ in finem. et per quē ōnia depē dependent siue subsistūt. et in suis actibus diriguntur tamqͣ per cōseruatorem et gubernatorem et satis est. Ipse quippe est verbū dei ymago dei īuisibilis candor lucis eterne Sz fortassis caligant vsqz adhuc in tanto fulgore oculi tui nec in tanta luce mentis tue acies īvalida perfecte figitur. Es namqz adhuc oculis lippa ꝫ idcirco minimū tanta claritate recuseris. Verū si nōdū potes cū sancto moyse vˀticem montis per alta contēplacionē conscendē et cōtemplari ibi deū tuū in caligine. exi saltem cū filijs isrl' de loco castrorū idest consueto modo ymaginādi in qua cogitacione habitare soluta es in occursū dei tui captiuās intellectū in obsequiū fidei et sta humiliter ad radices montis. ꝫ vide montē fumātem audi clangorem bucine et tonitrua Vide quoqz micancia fulgura idest per fidem ex scripturis aut creaturis contemplare deū per speculū in enigmate quiecciam descendē potes ad valles idest ad humilia dn̄i ihū. quia et valles habūdabūt frumēto. Et contemplare ibi hoiēm īnocentissimū sanctissimū beatissimū cuius hūanitas est super ōnem creaturā benefice ac gloriosissime exaltata ymo v̄bo dei ī vnitatē psone mirabilissime vnita hoiēm vtiqz benignissimū et misericordissimū. qui tot et tanta

pro te fecit. qui tam magna tamque multa pro te
sustinuit obprobria. qui tam amorose usque adhuc
ad te afficiatur volens et desiderans salutem tuam.
ad gloriam patris. Nunquid abbreviata est ma
nus domini ut salvare nequeat aut iam continebit
in ira sua misericordias suas. Non recordaris quod dum
degeret adhuc in hac vita mortali. et cum ceteris
filiis adam de torrente in via biberet. nunquam
cuiquam digne postulanti misericordiam denegaverit. quanto
magis et nunc assistens vultui in gloria patris
et interpellans pro nobis. Certe mulier inmunda ac
cedens tetigit eum et sanatur. Peccatrix osculans
pedes eius mundatur. ac gratie dei reconsiliatur
Chananea sequitur nec desistit et exauditur
Plorant sancte sorores et pius ihesus ipsis con
lacrimatur. quin ymmo ad suum imperium frater
ipsarum iam quatriduanus mortuus resuscitatur
Rogat archisynagogus dominum et defuncta filia
eius revivificatur. flet vidua et filius eius iam
sepeliendus vite donatur. Quid plura. Leprosi
demoniaci ceci paralitici et cuncte creature mostra
dum crediderunt et accesserunt. vel si per se non
poterant dum ab aliis pro ipsis accessum est ad
dominum ihesum. salutem consequebantur. Virtus enim
scriptura teste de illo exibat et sanabat omnes
Nullus igitur dubitat. quin bonus ihesus iam
cuncta tibi pie tribuat que digne ab ipso tibi
tam amicabiliter appropinquanti postulaveris.
Porro qui tam misericorditer inclinavit celos
suos et descendit ad vocem tuam in hostiam

plane ideirco misit manum suam de alto et eripi
at te et liberet de aquis multis et de manu
filiorum alienorum Et ne causeris quia mala et
peccatrix es. cum eciam legas publicanos et pecca
tores appropinquasse ad ihesum . quin ymo et secum come
disse. quemadmodum cotidie tecum non dedignatur
comedere sed et tu dum modo velis ipsum et ipse vice
versa te manducat et comedit Appropinqua
igitur sibi cum plena displicencia omnium peccatorum
tuorum atque firmo proposito numquam eum offendendi
sed in perpetuum ipsi seruiendi. et absque dubio ap
propinquabit tibi vt ipse humilimus iniquam super
biam tuam destruat. ipse benignissimus paci
entissimus et amatissimus iracundiam tuam. tristi
ciam odium simul et inuidiam curet. Ipse cas
tissimus omnem incastitatem tuam purget Ipse
omni virtute plenissimus multiplicet in te virtutes.
ipse graciosissimus te gracia sua repleat. ipse illu
minosissimus te illuminet lumine vultus sui atque
omnibus bonis paupertatem tuam hic perficiat ac
in futuro consummet. Respice queso oculis
fidei magnas cicatrices que permanserunt in
corpore domini ihesu tibi iam presentis indices nimi
rum magnorum et acerbissimorum vulnerum suorum
ex quibus copiosissime effudit sanguinem suum
pro redempcione tua ne vmquam obliuiscaris
quod apud ipsum est mira et copiosa apud eum re
dempcio Ach mensura profunditatis si potes
dici vulneris lateris eius Infer nunc digitum
tuum illuc vide manus suas et pedes suos

qualit' pro te plagate sit. Certe nō mō vulne
rauerūt. sed et clauis grossissimis pfoderūt
manus suas et pedes suos et dinumerauerūt
ōnia ossa sua. Cur tur tam arida es o aiā mea
Cur non toto timore reuerenciali concuteris Cur
non sūmo amore ad bonū dnm̄ ihm̄ tibi diui
nitate et hūanitate in hoc sacro tam pie p̄n
tem afficeris. Cur tuā tardant et pigritant
desideria tua atqz frigida manēt ōnia pcordia
tua Cur queso non amorose deficis in salutari
dnī aiā mea Nūqd non credis vera esse que
tibi descripsera Scio quia credis et vtinā tam
certus essem de caritate tua sicut de fide tua esti
me esse glorior Quid igitur tibi ob est qd' tā
insensibilis facta es cui nec sapit iste cibus
saporosissim9 nec sonat v'bū istud sonorosissi
mū nec lucet lumē istud iocūdissimū sed nc
odor demulcet dulcissim9 aut attactus dnī
ihu delectat lenissim9. Sencio qz tota distra
ciata es infirmata est in paupertate v'tus tua
turbata es valde. Conturbatū quidem est cor
tuū. d'liquit te v'tus tua quecia oculoz tuoz lumē
et ipm̄ nō est tecū. Veruptū ne desperes ac
cede put melius potes ad dnm̄ ihm̄ et illuiā
beris et facies tua non confundetur. Accede
inqz adhuc samaritanū bonū vt infundat
vulnerib; tuis vinū et oleū et ne dubites qui
saluabit te et curabit ōnes infirmitates tuas
Et hoc itaqz vocatū est nomen eius ihus
qm̄ ipe saluū faciet pplm suū a pctis eorū.

Esto igitur de populo suo et absque dubio salua e
ris. Esto humilis quia populum humilem saluum
faciet et oculos superborum humiliabit. Ipse nimi
rum est probatica piscina in qua lauari oportet
deo offendas hostias. hijs quinque porticus idest
quinque principalia vulnera in quibus per quinque
curacionis et venie iacet multitudo spiritualiter
languencium. Et idcirco fortassis eciam hoc nomen
eius ihesus quinque literis scribitur denotantibus
quinque proprietates tam bono saluatori congruen
tes. Est nempe iocunditas merencium. Eternitas
viuencium. sanitas languencium. vbertas ege
ncium. et suauitas quiescencium. Et ni fallor non
perfecte saluaret. si vna quidem talium abesset
pietati saluacionis eius. Quomodo enim spiritualiter
egroti salui fierent si non abstergeret deus omnem
lacrimam ab oculis eorum. Aut quomodo plene ad vitam
resurgerent si non dominus ihesus vitam ipsis perpetuaret
Sed nec vtique sanati essent. si in ipsis languor re
maneret aut saluati si eos egestas tribularet.
nec eciam sufficienter ab omnibus malis liberati nisi
omni semoti turbacione timore et tristicia. in
prefatis bonis suauiter quiescerent. Talis igitur
est dilectus tuus ex dilecto pre gemitus. dominus
ihesus dilecta anima mea. Iocunditas videlicet
meroris tui. eternitas vite tue. sanitas languo
ris tui. vbertas quoque egestatis ac suauitas
quietis tue. et hoc tam effectiue. eo quod hec
pia operacione sua in te efficiat. quam obiectiue.
eo quod circa semetipsum tamquam circa obiectum vitale

et beatificū talit̄ te afficiat. q̄ȝ eciam finalit̄
eo q̄ per p̄fata bona te in se tamq̄ȝ in vltimatū
finem a te optatū alliciat. Talem igit̄ habes
pontificem magnū qui penetrauit celos ihm̄
filiū dei. q̄ tam pie tibi adest in hoc sacramēto
dignissimo. vt tibi si saltem vis possit miseri
Non em̄ habes pontificem qui non possit cō-
pati infirmitatibȝ tuis. temptatū per ōmia pro
similitudine absq̄ peccō. Cum em̄ eēt filius dei
didicit ab hys que passus est obedienciam
et cōsūmatus factus est ōmbȝ obtemperantibȝ
sibi causa salutis etn̄e. Adeam⁹ ergo cū fiducia
ad thronū grē eius vt miam̄ consequam̄ et
gram̄ inueniam⁹ in auxilio oportuno. Clame
m⁹ vsq̄ in celū ex intimis p̄cordijs postulātes
vt pius ihūs iocūdificet hic in gr̄a. et ibi in
gloria. ōnem mesticiā nr̄am. eternalit̄ viuifi-
cet mortem siue vitam mortiferam et morbi-
dam nr̄am. curet ōnem sp̄ualem infirmitatem.
auferet vbertate diuiciarū suarū ōnem egestatē.
atq̄ condonet nobis post turbaciones inqetu-
dines et labores suauitate qetis sive btificam
tranqllitatem viuas et regnas cū p̄re et sc̄o
sp̄u rex bn̄dictus in secula Amen. Explicit

Acturus ego peccor memoria salutaris
hostie tocius mūdi cū illius dignitatē
et meam intueor feditatem. consciēcia torqueor
peccōrē. Verūptn̄ quia tu deus misericors es.
imploro te vt digneris michi dare sp̄m cōtri-
bulatū. que tibi gratū sacrificiū reuelasti. vt

ex eo purificatus vitali hostie puras et pias ma
nus admoueam. q̇ omnia peccata mea abluat. et
ea deinceps in perpetuum vitandi michi cautelam in
fundat omnibusque pro quibus offertur presentis et
future vite salutis commercia largiatur Amen

Oracio ante communionem

Ignis qui semper
luces. amor qui semper ardes. dulcis xpe bo
ne ihesu lumen eternum et indeficiens. panis vite
qui nos reficis. et in te numquam deficis. comedeis
cotidie. et integer semper manes. responde
michi et arde in me. maliciam euacua. imple me
tua gracia. et plenum ipsam. me in ipsam consuma
vt ad salutem anime mee manducem tibi carnis
tue. quatenus manducando te. viuam de te.
vadam per te. veniam ad te repausem in te
in eternum. Amen.

Meditaciones deuote et breues circa celebracionem misse.

Missa suo modo tam plena est misteriis.
sicut mare guttis. sicut sol atomis.
sicut firmamentum stellis. et sicut ce
lum empireum angelis. Tu ergo sacerdos qui
missam celebrare desideras ante omnia stude
quantum preuales te ab exterioribus abstrahere. ac te
ipsum in teipso recolligere. vt nec sensus nec co
gitacio ad aliud diffundatur. Sicque prout
possibile tibi est recollectus. consciencia tuam
discute diligenter. et quod in ea inueneris viciosum
corde contrito libenter confitere. Caue autem
tibi ne confessio tua sit curiosa vt illorum. q

longas series verborum congerunt. et quodam colore sermonis effundunt ut credantur vel scioli vel singulare genus confitendi aut illorum qui crimina sua iactant magis quam dolent exponunt

Vel eciam eorum qui studiose circa levia et minus necessaria multum se dilatant et qui tumultuosa voce ypocriticas circumstancias effundunt idem vel omnino simile sepius replicantes. sed cum ad magna et pudenda veniunt sic vehementer precipitant sic ore susurrante submurmurant ut vix audiri possit quid dicant. Et licet introitum intendent totum sicut debet exprimere. student tamen quod proferant tali verborum serie quod inter alia peccata locent tali ordine. ex quibus credi valeat minus turpe. Caue eciam ne confessio tua sit cavillosa que plurimum solet fieri. cum similis querit similem sibi. veluti carnalis carnalem. susurro susurronem. aut alias prius suis consortem sui sceleris cui reseret abscondita cordis. Item caue confessoribus adulari vel eos informare aut irritare. aut aliis sub spe confessionis explicite vel implicite detrahere aut rumoralia que ad rem non pertinent explicare. Per hos enim modos confitendi dampnabiles plures magis inquinati quam mundati recedunt. Sit autem confessio tua humilis simplex et nuda vere et nuda peccata tua cum omnibus eorum circumstanciis quibus possunt aggrauari confitendo et in hoc non declines ad dexteram neque ad sinistram. ut aliquid verum ad hoc pertinens pallies vel subtrahas aut aliquid falsum menciaris seu confingas

Confessione igitur sic facta et pnia imediate
pacta. si tunc facē poteris iteru recollige te ipm.
Diuinam considera magnificenciā pprīaq miseriā.
vt sic videas q magnus est dns et q puus
simo q vanus et inutilis seruus. Et si tempus
patitur. deo in secreto cordis cuctas confitere
passionū tuarū miserias hoc mō. Discussio
Ingemisce et dole qd adhuc ita consciencie
carnalis sis et mūdanus tam imortificatus
a passionibz tam plen9 cocupiscēciarū motibz
tam icustoditus in sensibz exterioribz. tam sepe
multis vanis fantasijs implicatus tam mlt
tū inclinatus ad exteriora tam leuis ad risū
et dissolucionē. tam durus ad fletū et com
punctionē. tam promptus ad laxiora et car
nis cōmoda tam segnis ad rigorem et feruo
rem tam curiosus ad noua audienda et pul
chra intuēdū. tam remissus ad humilia et ab
abiecta amplectenda. tam iconsideratus ad
loquēdū tam icōtinēs in tacendo. tam in
cōpositus in moribus. tam iportun9 i actibz
tam effusus sup cibū. tam surdus ad dei v
bū. tam velox ad quietem. tam tardus ad
laborem. tam vigil ad fabulas. tam somp
nolētus ad vigilias sacras. tam negligens
in horis psoluendis tam tepidus in celebrādo
tam aridus in cōitando. tam cito distractus.
tam raro plene recollectus. tam subito cōmo
tus ad iram. tam facilis ad alterius displicē
ciam. tam pnus ad iudicādū. tam rigidus

ad arguēdū. tam letus in psperis. tam debil'
in aduersis. tam sepe multa bona pponens
et modicū ad effectū producens. Hys et alys
defectibus tuis cū dolore et magna displicētia
ppēie infirmitatis cōfessis et deploratis firmū
statue ppositū semper emēdandi vitā tuam
et in melius pficiendi. Deinde cū magna
cordis hūilitate et deuotione ora et dic. Oracō

O Pyssime et amātissime ante missam.
dn̄e ego indignus peccator cū consciā trepida
psumo accedē ad sumēdū sacrosanctū misteriū cor
poris et sanguinis tui. non tanquā dignus sed tanquā
indignus. non ppriis meritis psumens qui mul
tis sceleribz et vicys sum pollutus sed in tuam
grām confidens et veniā sperans. vereor dn̄e
ex inobedientia dampnari si dimitto. vereor iudi
ciū sumē si accedo. Attrahor per grām retra
hor per culpam. video dn̄e iniquitatem meam
et timeo. considero tuā imensam pietatem et
spero. Scio dn̄e oculos tue maiestatis me con
templari in pn̄ti et in ōmbz horis et sanctū
angelū tuū ad hoc sacrosanctū misteriū assistē
ministrū. Et quali fiducia ego miserrimus ad hoc
audeo accedē qui grauissime sordesco per vicia
Aut quō cū sim vermis aut cinis et puluis
putridus audeam participāe misteriys tante
dignitatis. Sed benignissime dn̄e deus crē tuē
quam creasti et ex amore precioso sanguine rede
misti memento et miserere mei. Penitet em̄
me q peccaui et vtinā magis peniteret.

Cupio et ppono emendare mala que feci. ad quod clementissime dne deus meus me adiuua quia sine te nichil boni facere possum. Da misericors deus michi misero peccatori veniam petenti et spacium penitendi cui tam diu peperscisti delinquenti. Concede vt hec sancta percepcio corporis tui sit in omnium peccatorum remissio sit cogitacionum turpium effugacio. sit operum tibi placencium salubris efficacia sit contra dyabolicas temptaciones cordis et anime mee firmissima defensio. sit sensuum meorum illuminacio. sit delectacionum carnalium et mundanorum mortificacio sit bonorum omnium reintegracio. In omnibus quoque vexacionibus et tribulacionibus pax et paciencia et fortitudo anime mee. Suscipe eciam summe deus sacrificium istud pro ecclesia tua sancta. pro tuo populo quem acquisisti precioso sanguine tuo pro regibus et principibus catholicis et pro vniuersis ordinibus ecclesiasticis. pro omnibus affinibus et benefactoribus nostris quorum elemosinis vtimur et laboribus sustentamur. pro amicis et inimicis. Pro familiaribus et cognitis et eciam pro illis quos lesi neglexi vel scandalizaui. vt dimittas eis omnia peccata eorum et reddas eis vitam eternam post mortem. Pro hereticis et scismaticis vt eos ad vnitatem ecclesie reducere digneris et reuocare. Pro perfidis iudeis vt errorem cordis eorum auferre digneris. Pro ydolatris gentibus vt eos ab ydolorum cultu ad agnicionem tui nominis reuocare digneris

Pro afflictis temptatis et captiuis. vt eis consolacionem optatam tribuere digneris. Pro vniuersis generaliter ad tuam graciam pertinentibus. oro te deus meus quatenus sacrificium hoc preciosum per summam et ineffabilem tue pietatis habundanciam sit viuis ablucio omnium peccatorum. et fidelibus defunctis gaudium et refrigerium sempiternum. Amen. Cum accedis ad altare.

His igitur et alijs secundum tuam possibilitatem rite premissis. accede ad sanctum altare cum quanta deuocione potis confidens de sola misericordia dei. habendo cum vera fide firmam spem. ac indubitatam consequendi veniam graciam et gloriam ex recepcione venerabilis sacramenti. Et intende in corde tuo in ipsa oblacione recolere passionem et mortem domini nostri ihesu xpi. et caritatem eius quam ostendit non solum in morte sed eciam post in effusione sui preciosissimi sanguinis. Et nichilominus intende cum summo desiderio consequi augmentum amoris et dileccionis. xpi semper cum timore et tremore. Caue autem tibi cum accedis ad locum quo dei dono sacratissimum officium peracturus es. ne circumferas primo oculum quis sit ibi presens si sint ibi alieni cum quibus occupes cor tuum. sed sicut castissima virgo visu funditus in terram defixo accede totus ad interiora intentus et quantum tibi possibile fuerit. studeas ab omnibus absolutus intrare ad profunda cordis ihesu xpi. ibique deuote petes auxilium ad omnia que ad suam gloriam et tuam

salutem et totius ecclie ptinet ubi omnes the
zauri miraru copiosissime sunt reconditi Et si
tempus tibi adhuc non fuerit ne timeas sed
age confidenter. Et cum primo venis ad altare
psternes te ad oronem dnicam que omnes alias
orones pcellit. auctoritate brevitate sufficien
cia et fecunditate dicens. Pater noster qui es
in celis. Accepta hoc nomen quod dicis pr noster.
cui dulcius amicabilius et consolabilius verbum.
nulla lingua pt exprimere. Non enim est maior
condicabilior et ppiciabilior et amor quam patris ad
filium Et imerge te totum in pfundum patrim cor
dis quasi dicens. O cor mitissimum cor benig
nissimum. cor suavissimum. cor patrium gvosissimum
ego miser indignus vocari filius tuus ad te
venio Et si ego pdidi filij dignitatem. tu tamen
pyssimi patris bonitatem pdere non potes.
Et ad minus tribus vicibus pulsa illud cor pa
ternum cum illa clausula pr nr. Sanctificetur
nomen tuum. hoc est sanctitatis et veritatis nam
in nobis vel a nobis in sanctitate glorificetur.
Adveniat regnum tuum. scilicet glorie tue et celeriter
hic nos assumat ubi te plene et absque omni impe
dimento laudemus. Interim autem sit contra nos
regnum dei in iusticia et pace et gaudio spiritus sancti.
Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra. idest
sicut supni cives ad voluntatem tuam sunt dispositi
ita et nos hic pro modulo nostro ad voluntatis
tue beneplacitum disponamur in affectibus
voluntatibus et motibus ut nichil in nobis sit

qp p̄rnos oculos offendat. Et vt hoc fiat ple
ne in nobis. Panē nostrū cotidianū da nob̄
hodie. Intellige triplicē panem. Supcelestem
et supsb̄stācialem idest corpus xp̄i. Spūalem
scilicet panem mīe sine quo ad ictū oculi viuē
non possum⁹ Et trestrem scilicet victū et ali
mētū quo corpus hic sustentaū nccē est. Speci
alius tū referet hoc ad panē supcelestem quē
mādūcaturus es. Et dimitte nobis debita nrā
sicut et nos dimittim⁹ debitoribꝫ nrīs. Dic. di
mitto dnē ergo tu dimitte. Et si ego nō ita pu
re nō ita liberalit̄ sicut tu ignosce q̄a nō possū
Tu autem potes quia vē es omp̄s. Supple
qd̄ m̄ deficit. adauge qd̄ nō sufficit Accipe meā
fragilitatem et fac mecū scd̄m tuā beingnis
simā bonitatem. Et ne nos inducas ītemp
tacionē. Non oram⁹ hic vt nō temptemur
sed vt in consensū temptacionis non īduca
mur. Inducē autem deus dicit cū nō custo
diat ne inducam̄ sicut et indurare dicitur
cor pctōris cū non emollit per grām intīne
vnctionis. Sed libera nos a malo. supple
etne dampnacionis vel a malo idest a dya
bolo Amen. q̄i sigillū est confirmacionis vt
qui fiducialit̄ postulauit repulsam nō paci
atur. Tūc deuotissime recurre ad dulcissimā
dei genitricem. et dic. Aue. qp est dictū sīr ve.
Et hoc dicens pice coram ea ōne ve tuū. vt
videat ōnem miseriam tuā et dolorem tuū.
curatrix ipā pctorz. et p̄cipue in hac hora

necitatis. qua tale misterium pacturus es. ad quod non sufficit puritas angelica. Et cum addis maria. osculare devote terram. sperans firmiter percipe graciam ad placionem tam dulcis nominis. Agnoscens tum timorose et humiliter inhonestatem quam facis. quod os inmundum profert nomen celicum. os inpudicum repetit oraculum angelicum. et postula veniam quia legem non habet necessitas. Gracia plena. Impetire dulcis dives miserabili inopie. funde parum super plena omnino vacuo. Dominus tecum. Ora mediatrix pyssima ut sit et mecum. Benedicta tu in mulieribus. Noli despicere humilima. si et a me iure maledicto benedicteris sanctissima. Sis millesies mille milies a me paupere benedicta. et tua benedicta benedictio libet nos ab omni maledicto. Et benedictus fructus ventris tui ihesus xpistus. quem in presenti fac me ita concipere et portare ut de eo mereamur mear gaudere. Amen

Post hec surge et cum magna reverencia et devocione indue te sacris vestibus que mistice reputant arma passionis dominice. Amictus namque reputat velamen quo iudei faciem xpisti velaverunt quam ei de nocte alapas dederunt dicentes quis est qui te percussit. Alba reputat vestem illam albam in qua herodes illusit xpistum. Zona sive cingulus signat flagellum quo pylatus xpistum cecidit. Vel secundum alios illud ligamen quo cinctus erat circa columpnam. Manipulus reputat funem quo xpistus a iudeis ligabatur cum eum comprehenderunt. Stola

significat colūpnā. Vel scdm alios ligaturam
qua xpūs ad eam fuit ligatus. ad quā ita ac
bissime flagellabatur q in ipō non remāsit
aliqua sanitas a planta pedis vsqz ad v̄ticem
Casula repn̄tat purpureū vestimētū quo
milites circūdederūt ihm ei illudētes. Signū
vero crucis qd ante et retro ponitur repntat
dnī nrī amarissimā crucifixionē. Cum ergo
hec arma sancta tibi indueris ad singula cō
pate dnō tuo grās ei agendo et per eadem
arma singillatim obsecrādo vt tui miseatur
Hoc autem dico nisi ad alia psoluēda. vtpote
horam ex ordine teneaaris ad que precipue at
tende tibi cōuenit. Ad repmendas tn̄ fantasi
as extraneas et inutiles habe potis respectū.
ad ista quia hūana mens heu tam labilis
et fragilis est vt vix vim intende valeat. Itē
moralit vestes sacerdotales signāt v̄tutes
quibus polle debet minister altaris. Amictus
namqz sigt fortitudinē que pugnaturo contra
vicia principalit est necīa. humeris etenī onera
portant et fortitudine mētis mala tollerāt
et bona pagūt. Alba sigt mūdiciā aie pro q
sacdos marie et spālit tenet īuigilāe. Zona
qua alba circa lūbos forti pcingit sigt cōti
nenciam que opponit luxurie que in lūbis dnāt
prout dns dicit. Sint lūbi vri pcincti. Ma
nipulus vel sudariū vigilanciam designat qua
sudorem mentis abstergat et soporem cordis
excuciat vt depulso tedio officio dino vigilāt

insistat. Stola sigt̃ leue iugũ pceptor dñi
Casula vel planeta que sup oĩes vestes in
duitur sigt̃ caritatem caritas eñ operit
multitudinẽ pctõꝝ. Cũ igit hys vestibus
indutus fueris inspice teipm cũ magna
erubescencia et dic intra temetipm. O q̃lis
ego modo sũ Certe signũ sine signato. similis
sepulchro foris dealbato intus autẽ spurcia
pleno Attende si tempus patitur quõ quis
maximi criminosi vestibz illusoribz induuntur
quibus fiat eis illusio turpior vsq in confu-
sionẽ mortis et recognosce qꝫ hec multũ te
decerent. Confiteor
Sicq confusus et compũctus pro indul-
gencia impetrãda accede ad confessionẽ
faciendã et capite humiliato magis autem cor
de deuotissime dicas. Pone dñe custodiam
ori meo vt scilicet ṽba huius confessionis.
pferam misse sacrũ misteriũ digne pficiam
et corpus et sanguinem altaris deuote suscipiã
Et post responsionẽ seruitoris Et ostiũ circũ
stancie labys meis. Sta totus contritus di-
cens. Confiteor deo. dolibit reuoluens qꝫ de-
bilis sit ista confessio respectu pctõrũ tuorũ.
Sed roga qui ad vnicũ verbũ pepcit latroni
in cruce. tuã quoq abruptã confessionem.
dignetur admittẽ. et btẽ marie et oĩbus sñis
Desidera o dulcis consolatrix pctõꝝ et bti
dei amici astate pro me orandũ Et tibi pr̃
uel vobis fres. Desidera a dnõ vt oĩbus

non solū astātibus. sed eciā cūctis electis
sibi fidelibus infūdat caritatem pro te orādi
qui indignus es exaudiri. Quia peccaui
nimis. Agnosce veraciť quia nimis quasi
dicas vere nimis et supra modū nimis.
mea culpa per supbiam. Hoc est deim̄ non
ex ignorancia non ex īpotencia sed ex culpa
malignāti aut supbia cōtempnēti. Cogita
tione. hic ad singula subsequēcia adice tibi
vnū ve. q̄si dicas cor pulsando. Ve m̄ quia
vnq̄ͣ peccaui ꝙ deū meū a corde meo expu
lit. locucione. Ve m̄ quia vnq̄ͣ locutus sum
qd' deo displicuit. Ope. ve m̄ quia vnq̄ͣ opa
tus sum ꝙ deus meus noluit. et omissione.
ve michi quia vnq̄ͣ omisi qd' deo meo debui
precor vos orate pro me. Cū ergo audis.
Misereatur tui pete tunc̄ eciam deuotissime
tibi q̄ͥ tu dicēs O deus meus miserere. Respi
ce fidem et deuocionē illorū. quia ego īdign9
sum exaudiri. Per intercessionē btē marie et
omī scōrū. O dulcis dn̄a cū tota tua mili
cia. dignare intercede' dignare adesse Et dimit
tat tibi ōnia peccā tua. dimitte dulcissime
qui tam ꝓnus es ad dimittendū. q̄ totus
es grā totus miā Et perducat ad vitam
eternā. Dic deuote. Amen Tunc verte te
scdm̄ modū ordinis ad dicendū. Pr̄ nr̄ et
cura diligenť ꝙ q̄ͦto venis ad misteriū ꝓpior
tanto fias deuocior. Osculū altaris
Postmodū accede deuotus ad altare et

osculac altare sciens per altare xpm figurari. Non ergo hoc facias bestialit sicut porci lambunt terram. sed in misterio. quasi os tuum comprimas ad vulnera xpi in qbz omnium vulnerum tuorum firmit confidas invenire medelam Et non erigas te ab erupto. sed sustine valde paululum quasi expectans vt ex eis gracia et deuocio influat in cor tuum Ad eciam interi summe desidera Signum cru

Et tunc deuote erige te signans signo crucis sancte crucis renuncians omnibz operibus carnis et confident te piciens in abissum passionis Et cum te signauis potes dicere hanc breuem oracionem. Tuam crucem adoramus dne et tuam scam recolimus passionem. qui passus es pro nobis miserere nri. Et tunc attende ad librum misse officium pacturus et interim breuit invoca btam virginem et omnes scos vt te suis pcibus adiuuent vt digne pficere valeas. Introitus

Introitus a quo missa inchoatur repntat vaticinia pphetarum et desideria sanctorum primum aduentum xpi in carne expectancium Cum annectitur vsus psalmi. Interposicio glie sigt captacionem beniuolencie. Introitus repetit p qd multiplicacio clamoris et desiderij sigficatur hoc autem desiderium antiquorum introitus repntat non qr intellectu lre sed iubilo cantilene quia chorus ipm cum iubilo decantat et stipres huc aduentum cum iubilo recolebant et

cū desiderio expectabant. Cū ergo introitū pro
tuleris excita desideriū tuū et spūalit iocūda
re q tempus appropinquat quo saluatorē tuū
non solū videre sed et tractare et mādicare
confidis. Kyrieleyson.

Sequitur kyrieleyson. q grecū est et sigt
dnē miserere. qd congrue post introitū d
quia per aduētū xpi venit tempus miserēdi
Pete autem p hoc ut tui misereatur et pficiat
desideriū tuū. Dicit autē noviens ut pueniam
ad societatē noue ordinū angelorum. Ter dicit
ad prem. ter ad filiū. ter ad spm sēm. quia p
manū sancte trinitatis ad noue ordines
angelorum ptingere posse spamus. Et nō q mag
na est harū vocū efficacia prout in miracu
lis et gestis sanctorum perni inuenit. Gloria in ex
celsis

Gloria in excelsis. Ymnus est angelicus
quē angeli nato dnō cecinerūt. Inchoat
autem a solo sacerdote missam celebrāte ange
lū illū qui xpm natū pastoribz pmo nūciauit
repñtante. Chorus autē cōcanendo psequit
quia subito facta est cū angelo multitudo
celestis exercitus laudāciū et dicenciū gloria
in excelsis deo &c. Ymnus iste cōis est angelorum
et hoim et ab eis coitr decantatur. Videat ergo
homo et pcipue sacerdos cū quanta huc ymnū de
uocione decātare nccē habeat. ut vox eius an
gelorum voci consona fiat. Angelorum ymno finito
si saltem illū dicere debeas verte te ad salutan
dū pplm. et dic Dns vobiscū. Dns vobiscū

Hoc autem dic cu magno desiderio vt cor
tuu expasu sit ad caritatem vt ittime
affectes omnibus gram et salutem. Quasi di-
cas. O benignissime dne dignare adesse cu
omnibus fidelibus tuis non aspiciens meu me
ritu sed meu debitu. Et si non su dignus
tibi ministrare. su tn astrictus pro eis supplicare
Et cu audis responsione. et cu spu tuo. idest dns
maneat in te vt optas nobis. Hoc exopta de-
uotissime vt si ex peccatis tuis mearis deu ef
fugare per inuocacionem tm fideliu tibi
dignetur adesse. Hec aut mutua salutacio
notat. q sacerdotis et ppli vnus debet esse
affectus. Septe vicibz pplus salutatur in missa
Et nota q septem vicibus pplus salutatur
in missa vt exclusis septem vicijs capita
libus recipiat gram septiformis spus. Post
responsione chori uel ministri cu deuocione
recita orones dicens Oremus in pli nro
nomie vlis ecclie. quasi dicas Oremus simul
omes ut qd postulam[us] cicius impetrem[us].
quia impossibile est multitudine no exaudi
Cum dicis per dnm nrm ihm xpm diliget
attende ut deuote audias dulce nome ihu
Et vbicuq hoc legitur uel noiatur attectus
gaude quasi gram et deuocione singulare
accepturus. nec sit tibi fastidiu qn semper
ad hoc conetis vt aliquid deuote inde medi
teris Quare dicuntur collecte
Sciendu vero q iste orones dicunt collce

quia sacerdos qui fungitur legacione ad deum pro populo in eis omnium peticiones in unum colligit. et concludit ut eas ad dominum referat.

Post hec sequitur epistola quam attente **Epistola** legere vel audire debes. et si non possis totam saltem unum doctrinale ex ea memorie commenda quod tibi magis noveris deservire. Epistola autem que premittitur euangelio precursoris videlicet iohannis baptiste representat officium. Graduale vero quod responsorium dicitur quia epistolam immediate sequitur penitenciam que predicacionem iohannis subsecuta est designat. A diebus enim iohannis baptiste regnum celorum vim patitur. et ideo congrue graduale epistole subiungitur ut penitencia in bonis operibus lectionum respondeamus. et dicitur graduale a gradibus in quibus decantari consuevit Vel quia gradum de virtute in virtutem ascendere debemus. Post lamentum penitencie sequitur consolacio Et ideo post graduale sequitur Alleluia. Est autem alleluia hebreum signans pocius expressius ineffabile gaudium supernorum. et interpretatur diversimode a sanctis sed quocumque modo dicitur semper sonat laudem dei. Annectitur autem ipsi versus qui totus debet esse iocundus et nichil triste continere Et iterum repetitur alleluia ad designandam duplicem stolam glorificacionis videlicet anime et corporis. Vel primum alleluia notat laudem dei in presenti secundum in civitate celesti. Item alleluia cum sit canticum leticie omittitur in officiis et diebus luctus. Et tunc dicitur loco illius

tractus ut cōiter q̄ sig̃t laborem et miseriā
p̄ntis vite. A trahendo sic dictus quia tracti
et cū asperitate vocū et prolixitate canit^r.
Vel eciam quia laborem et miseriā sustinētib;
tempa longa videntur 2c. Vide igitur sacer
dos q̄ plena sūt singula misterijs. nec ociose
ptranseant cū ista ptuleris qn̄ ex ip̄is aliquā
deuocionem concipias.

Cum igitur cōpleueris officiū ad euāge
liū transiens per mediū altaris ad a
liud latus deuote inclina. rogans btām vir
ginē et o͞es sanctos ibi p̄ntes vt impetrēt
tibi grām ad deuote intelligenda et imitā
do dulcissima illa v̄ba. Et cū osculatus fue
ris altare sumens b̄ndictionē cogita q̄ oscu
laris dulcissimū pectus xpi ex quo illa btis
sima v̄ba quasi ex suo originali fonte pro
fluxerūt. Desiderans vt ex illo aliquid tibi
effluāt illius dulcedinis et v̄tutis quam
habuerūt in suo fontali origine. vbi erant
o͞is v̄tutis et dulcedinis supplema. Cum
vero dixeris dn̄s vobiscū. tene vt sup̄ sc̄ptū
est. Cū dixeris sequencia sancti euangelij.
roga singulariter btūm euāgelistā qui hoc
euangeliū sc̄psit. vt impetret tibi singularit^r
grām a dn̄o vt tibi pficiat ad salutem. Cū
audieris. Glā tibi dn̄e. signa te signo sc̄e
crucis. puidens te deuote redemptū per
crucem xpi. Et inclina pfunde desiderans
toto corde ut in gloria dn̄i pro veritate

sancti euangelij hostia fieret mearis uel in
stabili confessione vsqȝ ad sanguinē. vel in de
uota imitacione vsqȝ ad mortem. Sacro-
euangelio completo sume deuote pacem ad
librū. desiderans pia mente ut sacri euāgelij
possis esse verus amator et tocius vite et doc
trine xpi deuotus imitator. Nota qꝫ euāge
liū est leccio cōtinens pdicacionē xpi. et ideo
congrue sequitur post pmissa. qa post legem
et ꝓphetas xpūs ore ꝓprio predicauit. Et legit
in sinistra parte altaris. quia xpūs nō venit
vocare iustos sed peccōres qui per sinistram
significantur. vel quia euangeliū specialiter
contra dyabolū erigitur qui figitur per si
nistram ut illū xpūs virtute sua expellat.
Deinde in quibusdam solempnitatibꝫ dicitur
symbolū continens articulos fidei quia fi
des secuta est pdicacionē. Hunc igitur symbo
lū cū omni alacritate et deuocione psolue.
et grās age deo tuo qꝫ te fidelem esse voluit
multis ymmo infinitis in sua pfidia dere
lictis considerans eciam eximiam caritatem
tibi exhibitam in sua creacione et redemp
tione etc. quit ibi ꝑticulariter exprimitur nec sis
ingratus. Offertoriū
Sequitur offertoriū. sic dictū ab offerendo
quia interim dū istud decantatur.
ꝑplus suam oblacionē offert. Et hoc conue
nienti ordine post predicta quia post pre
dicacionē debet sequi fides in corde laus in

offer

ore fructus in ope. fides in symbolo laus i
offertorio fructus in sacrificio. Premittitur
autē salutacio et exhortacio ppli videlicet
Dn̄s vobiscū Oremꝰ qđ ad secretā post dice
dam videtͣ ptinē. Tu autem cū offertoriū
dixeris dic in corde tuo hec et similia. O
clementissime pr̄ argentū et aurū non est
m̄i. qđ autē habeo hoc tibi offero. Duo qua
liacūqꝫ minuta corpus scilicet et aīam.
et vitulos labioꝝ meoꝝ Sint ergo tibi
accepta ꝓpter tuam infinitā miām. Ac
cepta eciam oblacionē illam ꝓciosissimā
quā tibi offerre ꝓpono licet indignus pro
tocius mūdi salute. locio manuū.

Sequitur locio manuū. quas ideo sacer
dos lauat ut eo mūdius diuina sacra
menta tractet. Et signat hec locio manuū
locionē consciēcie per lacrimas penitencie
ut sic exterius et interius mūdatus offe
rat hostiam īmaculatam deo placentem
Pete ergo a dn̄o ut sicut exterius ablu
untur inquinamenta manuū. ita ab eo in
terius mūdentur pollueiones mentiū Cū

Post hoc purificato calice a aq̄ misceatͬ vino
mixtio cū aquā posueris in vino et
dixeris. De latere dn̄i nr̄i ihū xpi exiuit sa
guis et aqua in remissione pctōꝝ. Deside
ra illū ꝓciosissimū liquorē illius deifici la
teris influere in cor tuū. influere in hoc
stupendū sacrificiū vt digne merearis cō

fice et veraciter perficere. Tunc recollige te studens
totus esse devotus quasi iam instet tempus
necessitatis dicensque cum filio prodigo. Pater peccavi
in celum et coram te. iam non sum dignus vo
cari filius tuus. fac me sicut unum de mercena
rys tuis. Roga eciam beatam virginem et omnes sanctos
ut orent pro te. Et accipe calicem reverenter
accedens ad medium altaris ibique stans eleva
calicem suspiciens devote ut ille benignissimus
pater dignetur aspicere Et dic cum suspirio. In spiritu
humilitatis et in animo contrito suscipiamur domine
a te. per humilitatem unigeniti filii tui qua se
humiliavit usque ad mortem crucis et illum animum
contritum quem habuit. cum diris clavis figeretur
in ea. et sic fiat sacrificium nostrum. ut a te susci
piatur hodie sicut suscepisti eum cum hostia pro
nobis factus levaretur in cruce. et placeat tibi domine
deus sicut placuit tibi eius preciosa mors in qua
cuncta pacificata cuncta coordinata sunt. In nomine
patris qui nos sua ineffabili pietate creavit. et
filii qui nos suo precioso sanguine redemit. et
spiritus sancti qui nos ad fidem sacramentorum illustra
vit. Cum te vertis et dicis. orate. desidera ef
ficaciter ut omnes dei electi in celo et in terra pro te
dignentur orare. et quod dominus dignetur eis talem graciam
infundere. ut ipsorum orationes pro te paupere. miseri
corditer acceptare velit cum tu parum aut nichil
possis. Deinde dic secretas prout devocius
poteris. Et nota quod primus generali nomine pro missa
que sequitur dicitur secreta quia secrete dicitur. spe

cialit᷑ tn̄ orōnes que ante pfacionē dicunt᷑ secrete
vocant᷑. Dicit᷑ aut̄ hec ps misse secrete. ne vi
lescat officiū misse et vt eo deuocius oret᷑. Simul
etiam ad repn̄tandū q xps secrete orauit imi
nete passione. pr̄ si fieri pt̄ etc. Et ad designādū
silenciū qd xpus habuit in sua passione dū qu
ouis ad occisionē ductus ē nō aperiens os suū.
Cū vo has vl alias orōnes cōcludis dicēs. per
dnm̄ nrm̄ ihm̄ xpm̄. sp offer eū pio pri. quasi
dicēs. o pyssime pr̄ pmissa rogo p illū q est tota
salus nr̄a. Attende q efficaciorē orōnē facē non
possum⁹ q̄ā totū offerim⁹ qd hēm⁹ scilicet filiū
tuū. Et amone eū veritatis filij sui q̄ nō decet
puū prem̄ obliuisci. pmisit enī nobis in suo noīe
cuncta a prē impetrari. Cū exaltas vocē et di
cis. Per ōnia scl̄a sclōꝝ que sūt vba eternitatē
signāa. erige cor ad illū ieffabilem iubilū btōꝝ
spūū sine fine duraturū. Sequit᷑ prefacio

Sequit᷑ pfacio que ē plogus vl plocucio ca
nonis in qua sursū cor erigit᷑. dnī beniuo
lencia capiat᷑. et toti angelicis choris imisceri
pmittit᷑ aut̄ ppli salutacio. cū dicit᷑. Dn̄s vobis
cū. Et eiusdem ppli ad mētis eleuacionē a tre
nis icitacio. ibi. Sursū corda. Itē ad gr̄titudinē
exhortacio. ibi Gras agam⁹. Cū igit᷑ dicis Dn̄s
vobiscū. desidera ut sup. Cū dixeris Sursū cor
da. roga vt cor tuū et oīm pccōꝝ dignetur
in se trahē et ab oni carnali cogitacione sepa
re. Cū dicis. Gracias agam⁹ expande cor tuū
ad gracias. q̄i dicēs gracias sup gras. et mille

millesies grãs benignissime dnẽ graciosissime pr
Ditũ dicas. Vere dignũ et iustũ est. Recordare ius
iurandi qđ facis et cõtremiscę ꝙ tociẽs omisisti
de quo nũc tam dire testificaris contra teipm̃
Et adhuc subiungit duas causas q̃a equũ et sa
lutare. qı̃ dicẽs. Vere dignũ est. ex dignitate di
ne condicionis. Iustũ est ex necitate tam iuste
obligacionis. equũ ex eq̃tate n̄ralis rõnis. et sa
lutare ex vtilitate ꝓpe saluacionis. Nos tibi
semꝑ ıc̃ cogita sicut supra cũ dr̃. grãs agim⁹
per xpm̃ dnm̃ nrm̃. Tunc cogita O pie pr̃
hic xpus dn̄s nr̃ sit tibi nr̃a laus et grãrũ
actio. Suscipe ı̃ illo qđ ı̃ nobis nõ possum⁹.
Cũ võ dicas. Per quẽ maiestatẽ tuã laudant
angeli. reuolue semꝑ ad idem. qđ hec laus btõꝝ
spũũ sit tibi supplemẽtũ nr̃e laudis. Celi idest
throni. celorumq3 virtutes idest ordo ille angeloꝝ
qui dicũtur v̓tutes. Et nota ꝙ de ix ordinibz
angeloꝝ subiicẽtur tres medij ordines scilz che
rubin ꝑncipatus archãgeli ad designãdũ ꝙ
oĩns trinitas respectu sũme trinitatis imꝑfc̃a
est et dimi̇ta. Cũ subiũgis. cũ quibz et nr̃as vo
ces. roga pũ prem̃ qui solet coniũgẽ tñ ıeq̃lia
digne͡tur paupes nõ sꝑnẽ. sed sc̃is angelis agg̃e
gare vt vna cũ ipis ym̃ũ ei decãtem⁹ dicẽtes
Sctũs scs̃ scs̃. dicit͡ur ter sctũs ad maiorẽ diue
sitatis expssionẽ. put hebrei glosant. Vel scđz
doctores catholicos ad designãdũ ꝑsonarũ
in deo trinitatẽ. Ideoq3 subdit. dn̄s deus ad
designãdũ eẽncie vnitatẽ. sabaoth idest exci

tuū uł miliariū idest angelor et homī Et nō
q̄ nomē s̄tus nomē sublime et plenū ē iuxta
videl; in deo cōplectens et dine excellencie p̄pe
cōgruens. Nā ipē deus p̄prie et p̄ncipaliter dicit
solus sanctus. Alij vō per p̄ticipationē q̄idā
dine s̄titatis s̄ti dicūt. Pleni sunt celi et terra
glā tua q̄a in ōmib; c̄aturis relucet v̄tus et
bonitas tua. Hic desidera q̄ illa īeffabilis
gloria nō euacuet in te et in ōmib; persōib;
sed ad opandiū laudē et gloriā sui nois corda
et corpora nr̄a dignat. Osān̄a hebreū est. id ē
obsecro salua nos ī excelsis quia nobis mise
ris nulla salus est ī t'ris n̄ quā tu direxeris
Bn̄dictus supp ē a deo p̄re q̄ venit. Vel bn̄dcs
sit a nobis q̄ venit. ī nō dn̄i. idest a deo p̄re
missus ad explēdā eius volūtatē. Hic regrā
re de bn̄ficio redempcōnis q̄a venit ad redimē
dū nos. etc. Osān̄a in excelsis repetim⁹ vt ī
corpore et ī aīa salutē optem⁹ Canon
Sequitur canon qui est regulis sanctor cō
positus. Canon enim dr regula. vel quia
regularit' p̄pus verus sacerdos in eo reputatur
Dicit' etiā actio p̄pt' sacra misteria que ī eo agū
tur. et q̄a tunc cū deo agit' causa nr̄a. Item dicit'
sacrificiū a digniori sui p̄te. Dicit' etiā silenciū
siue secreta q̄ nobis occulta quia huana rō
tm̄ misteriū ad plenū neq̄q̄ capē p̄t. vel q̄a
secreta voce p̄fert'. et hoc ideo ne sacra verba
vilescant dū ōnes pene per vsū addiscerent.
Itē ne sacerdos clamando his que agūt' minus

intēdat cū in hoc misterio tota intēcio eius
debet eē ad deū qui nō est exauditor clamoris vo
cis sed cordis. Sacerdos igit^r infra canonē intrare
debet cubiculū cordis et ostio cogitacionū et sen
suū cōtu pt̄ penitus recluso cū aplō oblitus pre
titoꝝ oīm idest mūdanoꝝ ī intiora se debȝ exte
dē. et deū p̄rem ad quē dirigitur forā huiꝰ orōnis et
stām tntatē ī toto corde orare. Nam tū ī alijs
orōnibȝ pcīm sit. ī ista piculū est et pctīm cor ab
orōne diuisū hrē. De signis que sūt in canone

Notandū est eciā q̄ ea que fiūt ī canone repn̄
tāt ea que olim pōtifex egit iuxta stā stoꝝ. et
xpūs in passione sua q̄ calix pōtifex p̄figurabat
Recolit^r enī ibi saltem p̄ signa et saltem meoria
coꝝ que gesta sūt a die palmarū vsq̄ȝ ad diem re
surrectionis. In p̄mo enī tres cruces que super
oblatā fiūt repn̄tant trinā xpī tradicionē. Tra
ditus enī fuit a deo. a iuda a iudeis. A deo ex do
no a iuda ex auarīcia. a iudeis ex īuidia. Post
hec vero fiūt quīq̄ȝ cruces ibi. bn̄dictā ascriptā
&c. p̄pt^r quīq̄ȝ p̄sonas. scilicet triū emptoꝝ. sacdo
tū scribarū et phariseoꝝ et p̄pter p̄sonas vendito
ris et venditi. De cena euidenter exp̄mit^r ibi
Qui pridie. Passio vō ibi Vn̄ et meores. vbi
et quīq̄ȝ cruces fiūt p̄pt^r quīq̄ȝ vulnera xpī. Cū
autē dicit^r. supplices te rogamꝰ sacdos inclinās
orat q̄ repn̄tat orōnē quā fecit dn̄s p̄cidēs cū
dicebat. Pr̄ si fieri &c. Vel repn̄tat orōnē xpī
in cruce et inclinacionē capitis ī morte cū d^r
Consūmatū est. Ex hac &c. sacerdos osculat^r altare per qd̄

reputatur osculum traditoris postquam dominus ab oratione surrexerit. Tercia vero factus in agonia prolixius orabat dicens tercio eundem sermonem. Ideoque sacerdos facit tres cruces. primam super corpus fortasse propter sudorem corporis. secundam super sanguinem propter guttas sangwineas. Et quia dominus procidit in faciem orans ideo terciam sacerdos imprimit sibi in faciem. Vel pocius crux que fit super corpus designat vincula quibus ligatum est corpus. Que fit super sanguinem. flagella quibus sanguis eductus est. per terciam que fit in facie recolitur expuicio et alaphisacio et faciei velacio. Cum dicitur nobis quoque etc. cum tunsione pectoris contricio latronis. et confessio centurionis innuitur et quod turba que aderat ad spectaculum percucientes pectora sua revertebantur. Tres prime cruces cum dicitur sanctificas etc. representant quod hora tercia fuit xpistus crucifixus. linguis iudeorum ter clamancium crucifige. Tres sequentes quod post trium horarum intervallum scilicet sexta hora crucifixus est manibus gentilium. Aliqui faciunt hic quinque cruces. tunc per duas ultimas intellige quod in morte xpisti facta est divisio duarum rerum scilicet carnis et anime. Vel intellige duo que de latere xpisti effluxerunt scilicet sanguis et aqua. In fine sacerdos vocem elevat cum dicit. Per omnia etc. significans quod ihesus voce magna clamans emisit spiritum. Cum dicitur oratio libera nos quesumus etc. patena que prius fuit occultata revelatur ad significandum quod illa que in veteri lege latuerunt nunc per mortem xpisti revelata sunt. Osculatur autem sacerdos patenam. cum dicitur da propicius

patem. et etiã signat se cũ eadẽ ad innuẽdũ
qd p cruce xpi in h⁹ sacrificiũ oĩa ĩ celis et in
terris pacificata sũt. Frangitur aũt hostia
in tres ptes. Pma ps que sup patenã ponitᵘʳ sigt
caput ecclie scilicet xpm. Scda ps que illi cõiungitᵘʳ
sigt illos q nũc cũ xpo regnãt. Hee due ptes ext
passione sũt que per calicem designatᵘʳ. Tercia que
mittitᵘʳ in calicem sigt scõs qui adhuc viuũt in
mũdo multis passionibz subiecti. Mittitᵘʳ etiam
tercia ps in calicem ad designãdũ vtutẽ sacm̃eti
cõfecti ex spẽbus panis et vini. Siue etiã ad de
notãdũ redicionẽ aĩe xpi ad corpus quia hostia
refertur ad corpus. sanguis ad aĩam q̃a in ipo
est sedes aĩe. Repñtat autẽ eleuatio calicis cũ
pticula hostie q xpus eleuatus p resurrectionẽ
pacem discipulis nũciauit. Tres cruces repñ
tãt triduũ sepulture. vel tres mulieres q̃rẽtes
dñm ĩ monumẽto. Patet igitur ex pmissis q
in canone nõ dñr aliud vba aliud signa ptendũt.
Et hec de signis dicta sufficiãt ad pñs. Nunc
accedam⁹ ad vba sacri canonis. Tu igitᵘʳ sacdos
sacrũ canonẽ ĩcepturus sũma cũ deuotione ĩclina
sup altare memor illius pfũde inclĩatiois qua
dñs nr ihũs cui⁹ mortem et passionẽ recolẽ in
tendis ĩclinauit se ad mortẽ. et dic. Te igitur
clemẽtissime pr. Et nõ q dicis hic duo verba
quoz vnũ ẽ ĩfinite mĩe. aliud ĩfinite caritatis.
quia clemẽtissĩe pr. Ad illã ergo caritatẽ et mĩaz
te pfũde ingere quasi dicẽs O infinita caritas
et clemẽtissima mĩa pmi cordis quid est tam

grande de quo tu modo vales inserere. Spero
vere quod nichil. hec autem coniunctio igitur vel potest referri
ad illud quod supradictum est in prefatione. Per xpm
dominum nostrum per quem maiestatem tuam laudant angeli. et cetera
Igitur quia tibi per ipsum laus et omnis gloria. igitur et per
ipsum omnis nostra. Te igitur per ihesum xpm et cetera. Vel potest re-
ferri ad hoc quod premissum est. sanctus quasi dicas quia
tu es sanctus dominus deus. Igitur clementissime pater. et cetera
uti accepta habeas quia nichil tibi dignum nisi
tantum quod volueris. gratificare idest acceptum habere
et benedicas hec dona que de tua plena benignita-
te recepimus et hec munera. que nos paupers pro gra-
ciis tibi reddimus. hec sancta sacrificia illibata. que
tuus unigenitus filius pro nostra salute offerri instituit.
Quasi dicas. et si nos sumus tam indigni sicut vere
sumus quod non debes a nobis recipere sacrificia. reci-
pias tamen propter eum qui sic fieri iussit et instituit.
In primis que Quare dicitur in plurali modo offerimus
tibi offerimus. Non quod dicis offerimus non est solum sacri-
ficium tuum sed tocius ecclesie. Roga ergo primum premi-
sit quod ad tua peccata non aspiciat. sed devocionem fidelium
Pro ecclesia tua sancta catholica. Hic ingemiscere et quan-
tum tempus patitur condolere. quomodo preciosus sanguis
xpi conculcatur. tam ineffabilis amor obliviscitur et con-
temptitur et multa mala quibus iam ecclesia concul-
catur et opprimitur. et cetera. Quam pacificare ab inpugna-
cione perfidorum defendendo. custodire a supplantacione
demoniorum erudiendo. adunare a dissensione intra-
neorum protegendo. et regere digneris toto orbe terrarum
in predictis pace et tranquillitate custodiendo. unacum

famulo tuo ppa nr̄o et atistite nr̄o. hic rcordac
om̄i platoꝝ ecc̄ie et rligiosoꝝ. Vt deus dignetur
corda illoꝝ illuiare ad itelligedu ad qͦ alta mys
teria vocati sint. donās ei gram̄ vt exemplo et
doctrina faciat in pplo fructu. et illa veneranda sa
cramenta munde ptractet. deuote suscipiat. et pru
dent' ministret. et rege nr̄o. Hic adiunge oēs qbus
tpalis gladius ē comissus vt det deus itellige qm̄
hoies sīt. ne de ptate sibi comissa supbiat pau
pes oppmat. tirannide exceant. sed sciant qa mīta
dei sīt et ad pace om̄i xpifideliu cōstituti et ōmbꝫ
orthodoxis. idest fidelibꝫ qͥ recte gloriatibꝫ. atqꝫ
catholice ꝛc̄. Hic desidera deuote a dn̄o. vt det oībꝫ
xpianis cū sup ōnia amare. et celestia icessanter
desiderare. et vt ī fine vite veri xpiani iueniri me
reant'. Memeto dn̄e famuloꝝ et famularū tuarū.
O clemetissime pr̄ p meritū illius piissime passi
onis mortis et effusionis sanguinis filij tui dn̄i nr̄i
memento mei idigni sacerdotis vt hoc sacrosanctū
sacrificiū nō m̄i ad iudiciū sed ad salute. ꝛc̄. Me
mento ecīa paretu meoꝝ frm̄ soroꝝ tā spūaliū
qͣ carnaliū cosanguineoꝝ bn̄factoꝝ rcomēdatoꝝ
et eoꝝ quos lesi neglexi. scadalizaui uel ad pecca
dū puocaui. et ecīa eoꝝ q me leserūt: et noīa
ītra te spālit' quos volueris. Itē piissime pater
memeto ecīa eoꝝ q infirmatur. teptant' affligūt'
in vinculis detinent' itinerātiū hereticoꝝ. scismati
coꝝ sarracenoꝝ seu vniūsoꝝ infideliū ꝛc̄ et de
sidera singulis scdm̄ tuā deuotionē. Caue tn̄
ne nimiū moreris. sed si ī hys volueris imorari

memo

ficato hac ante missam. &c et omn circumstanciu.
Hic eciã roga pro illis qui vel angustia vel la
bore uel alia necitate nõ pñt adesse quor tibi
fides cognita est qui pie pater infunde vbi deficit
adauge vbi nõ sufficit. inflãma vbi nõ pficit.
et nota deuocio. quã adiuuare acceptare et con
firmare digneris. pro qbus tibi offerimus quos ppt
me miseru nõ despicias. uel q tibi offerut pia
deuocione et intencione quius meis imudis
manibz pntetur hoc sacrificiu laudis qd acci
pe digneris in laudem pro omibz gracijs et bn
ficijs vniuso humano gñi collatis. pro se suisqz oibz
vt omibz hijs pficiat et nullus salute frustretur
Pro salute aiarũ suarũ quas liberare digneris
ab oi macula mortalis culpe. pro spe salutis
et icolumitatis sue quã eis tribue vt tibi icessã
ter seruiat tibi reddunt vota sua que pie pater
nõ despicias ppt mea demerita. eterno deo. sine
quo oma trãsitoria. viuo. sine quo oiã mortua
et vero sine quo oma vana. Coicãtes. Nota
q i canone ante embolismu bis fit comemoratio
sanctor. semel an consecracione et semel post
In pma postulat stor suffragiu. In scda cor
consorciu. In scda comemoratione supplent que
in pma obmissi sut. Cum aut igit comemoratio
sanctor mrm. pmitiuor. qa an copposicione ca
nonis meoriã cofessor nõ celebrauit ecclia.
Coicãtes. id est coione stor pticipãtes et meoria
venerãtes. In pmis gloriose semp vgis marie.
Hic coute cor ad dulcissimã dei genitricem. vt si

nat nos paupes coītare cū ipā. q̄ quasi nichil
habem⁹ appone ꝟ coītrāe cū illa. Sꝫ dicas p̄yssia
dei genitrix si tu vis coītāe nobis tua ōnibꝫ pro
ficiut ōnibꝫ p̄fiūt. Sꝫ et bro᷑ aplo᷑ tuo᷑ petri
et pauli. ꝛc̄. Hic roga piū prēm p̄ illū amorem
quē sancti isti habuerūt suū sanguinē tā hilariter
effūdendo ꝛc̄. Vel cōute te ad illos sctōs singillatī
vt orēt pro sctā ectiā cū ipōs ptuleris. et ōium sctō᷑
quo᷑ aspice amara iniriā. dura exercitia ꝟ deuota
suspiria. quo᷑ meritis p̄cibꝫ q̄ꝫ cōcedas. q̄ ex nr̄is
nichil p̄sumimus. vt ī ōnibꝫ ptectionis tue mu
niam² auxilio. sine quo semp̄ deficiem⁹ et etnalit̄
morient² per xp̄m ꝛc̄ vt s̄. Hanc igit² oblationē
seruitutis nr̄e offerim⁹ tibi dn̄e s̄uitute adoratio
nis quā tibi soli deo impēdē debem⁹. sed et cuncte
familie tue. id est oīm fideliū quo᷑ hec ē oblatio
q̄suim⁹ dn̄e vt scilicet tua bonitate placatus acci-
pias idest acceptos. scd̄m tuā miām. dies q̄ꝫ nr̄os
ppt̄ amaros illos dies quos vingenit⁹ tuus trigīta
tribꝫ ānis īter nos pegit ī tua pace quā mūd⁹
dare nō pt̄ disponas videlicet vt de pace tp̄is
per pacē pectoris trāseam⁹ ad pacē etnitatis. atq̄ꝫ
ab etna dāpnatōē nos eripi ppt̄ filij tui īiuriosā
cōdempnationē. et ī elctō᷑ tuo᷑ iubeas grege
nuari. Per xp̄m dnm̄ nr̄m. q̄ pro nob cū īiquis
ānūatus et reputat⁹. Quā oblatione id est
trenā matiam pāis et vini ad consecratōnē cor
p̄is et sanguinis tui assūptū. tu d̄s q̄s ī ōmbus
bn̄dictā. sic etiā cōsecrādo. ut p̄ eā bn̄dictionem
nreāṁ. asscriptā. sic eā app̄bādo seu dig̃ficādo vt

per eam i libro prim cordis tui asscribamur. ratā
sic eā cōfirmādo. vt per eā ratū sit salutis nrē pro
missū. racōnabile idest rōnabiliter inuolatā vt per
eā a sensu bestiali exuamur et rōnabile fiat obse
quī nrm. acceptabileqz per quā et accepti redda
mus face digneris vt nobis. idest ad salutē nram
panis corpus et vinū sāguis fiat dilectissimi fily
tui dnī nrī ihū xpī. Hic recurre humiliter ad piū
patrē qī dicas O benignissie pr nō dedigneris
q ego paup et īdignus ausus sū tm magnifica pos
tulare qa si postularē a te celū et trā modicū
esset istoz respectu. Qui pridie idest vna die
anteqz passus est. hoc est quīta feria ad vesperā.
postqz cenauit cū discipulis suis. accepit panem
in sctās ac venerabiles manus suas. quē heu tam
pollutis manibz accipio. et eleuatis oculis i celū
ad te deū patrē suū ōipotētē. O pie pr respice
ad dulcedinē et deuotionē sui pyssimi cordis qbz
ad te nūc suspirauit memorans illā ineffabilē cari
tatē in qua cū discipulis suis hāc dulcē et nobi
lē cenā fecit. tibi gras agēs nō pro se sed pro nob
idest pro reparacōe hoim futura quas gras tibi nūc
offero pro ōibz ingratitudibz qbz tibi vnqz ingrati
ssimus bndixit. Refer ad hostiā qī dicas sup eam
eadē bndictione tu sis bndicta fregit scilicet form
panis dedit discipulis suis corpus suū dicēs. Acci
pite et mādūcate ex hoc ōnes hoc ē enī corpus
meū. scilz qd prebeo vob sub hac forma. In hys
vbis nō puto tuū ī niti ad meditationē. nec per
illud pnomē. hoc. debes aliqd demōstrare. sed tm

pferre hec v̄ba nuda. vt v̄ba etiā v̄bi cū timore.
et tremore q̄ tu paup et īdign⁹ tale misteriū es ac
sus accipe. Tūc leua hostiā cū om̄i deuocione et
pino gemitulādo roga benignissimū etiā dei filiū.
q̄ nūc nos paupes nō deserat sed cū vulneribȝ et
toto thezauro passionis se ī cōspectu pr̄is p̄ntet sic
pro nobis pependit in cruce. Et tūc eleuās sursū
sit tota īteccio tua q̄ ipm̄ offeras ī cōspectu p̄ne
maiestatis. Et dicas ī corde tuo O benignissime pr̄
ecce īmolo tibi ihm̄ xpm̄ filiū tuū redēptorē nos
trū ī carne nr̄a. Aspice pyssima vulnera ei⁹ et sus
cipe eū hodie pro laude et gr̄a om̄i bn̄ficiorū que
vnq̄ a te accipim⁹. Suscipe eū pro remissione et
īdulgēcia om̄i pccōrū nr̄orū ī emēdacione vite mē
et liberacionē et cōsolacionē vlis mr̄is ecclie et sin
gulair pro om̄ipro q̄bȝ desidero viuorū et defūctorū
salute et requie. Hec et similia breui⁹ quo potis
dicas leuādo et deponēdo venerabile sacramētū.
Vel sic breui⁹ si magis placet. Cū hostiā leuas dic.
Pyssime ihū qui eleuatus es in cruce pro nr̄a sa
lute miserē nr̄i. Cū vō ī altū eā tenes eleuatā
dic. bone ihū q̄ expāsis in cruce manibȝ ad te trax
isti om̄ia. trahe nos post te vt te sup om̄ia diligam⁹
Cū descendē īcipis cū eadē. dic. Dulcissime ihū qui
dn̄disti de celis in hāc vallem miserie vt pccōres
saluos faceres salua nos miseros. Cū eā deposueris
sup altare dic. Clemētissime pr̄ suscipe hostiā. quā
tibi offerim⁹ sup altare tuū pro nr̄a salute etc.
Eleuata hostia et cū multa deuocione deposita.
Accipe calicē nō cū minori deuocōne. et mētē eriges

dic. Simili mō pꝰq̄ꝫ cenatū est idest post esū agni
paschal' accipiēs et hūc p̄clarū calicē. hic cōtinēs
poit' pro cōtēto. in sc̄as ac venerabiles manꝰ suas ī
r̄cole ut s. Hic est calix sanguis mei. idest. cōtinēs
sanguīe meū noui et etni testamēti. Noui q̄ per
illud īnouam'. etni id ē vltī. vltimū enī testamētū
hoīs īmobile pseuerat. Misteriū fidei q̄a aliud vide'
aliud credit'. Qui pro vobis et mltis. q̄a p solis p̄
destinatis q̄ītū ad efficiēciā effūdet'. ꝛc̄. Hec quocies
cūq̄ꝫ ꝛc̄. hec clausula refert' tam ad corpus q̄ȝ ad sā
guīe dn̄i. ī mei meōriā faciētis. q̄a ī hoc sacr̄mēto
cotidie nobis passiōis et mortis xp̄i meōria renouat'.
tam quo ad effectū caritatis et cōpassiōis q̄ēciam
quo ad fructū sacr̄ficij et r̄dempcōnis. Et nō q̄ꝑ q̄ꝫ
ius v̄ba consecraciōis hic hn̄t'. exposita p eoꝝ itel
lectu nō tn̄ puto tutū ūniti ad sp̄ales et latas.
meditacōnes sed tn̄ vt v̄ba nude cū tīore et reue
rēcia expsse pferāt'. vt sup̄ tactū ē de consecracōe
corpis dn̄i. Consecracōe aūt sāguis facta. eleua
parū calicē. et illū p̄ciosū sāguine cū ōni r̄uerēcia.
adora q̄ꝫ dicas. O admirabil' p̄ciose sangꝰ dn̄i nr̄i
ihū xp̄i misere nob' peccōribꝫ amore illiꝰ caritatiue
effusionis qua pro nobis de btissimis vulneribus
effluxisti. Et hoc semꝑ obserua quociēscūq̄ꝫ discō
opis calicē si placet. Vel dicas sic breuiꝰ ī corde tuo.
O sanguis p̄ciose dn̄i nr̄i pro nobis effusus sis
nobis ī absolucōne peccōꝝ nr̄oꝝ. Vel dicas sic dū
eleuas calicē. O benignissīe p̄r. Ecce īmolo tibi hic
p̄ciosū sāguīe filij tui dn̄i nr̄i ihū xp̄i effusū in
lauacrū et p̄ciū redēpciōis nr̄e et tocius gn̄is

humanam. Unde et memores etc. quia dominus ipse precepit ut
hoc in sui memoriam faceremus ideo tu sibi commemoranda
proponit eciam scilicet passionem resurrectionem et ascensionem.
Quorum primum excitat caritatem. secundum corroborat fidem
tercium letificat spem. Dic ergo o sacerdos. Unde et me
mores sumus sicut ipse precepisti. nos tui servi sacer
dotes. sed et plebs tua sancta id est populus xpianus fide et
baptismate sanctificatus. Non enim solus sacerdos. sed e
ciam populus memor debet esse passionis xpi et quod sacer
dos agit misterio hoc populus debet agere voto. Desidera
ergo a pio patre ut corda cunctorum fidelium ad hoc in
flammare dignetur. Et cum ꝓsecutus xpi filii tui domini
nostri beate passionis. hic si placet roga pium patrem ut
aspiciat eum levatum in cruce et tot rivus sanguinis
profluente. Roga ut recogitet illum inmensum dolorem quem
sustinuit cum clamavit. hely etc. et eciam illam pena
lissimam fractionem cordis eius etc. Et subiunge hec
omnia que tibi offero commendo in unione illius ineffabilis
caritatis qua hec omnia voluit consummari pro nobis
Deinde procede et dic necnon et ab inferis resurrectionis
Desiderium ut aspiciat hunc pugilem et propugnatorem
nostrum qui solus potuit resurgere. Et in eius virtute et
gloria sanet omnes infirmitates nostras. sed et in celis glo
rie ascensionis. Hic devotissime pete quod aspiciat ad illa
preciosa vulnera que secum adduxit in carne nostra.
que usque hodie et in eternum fluunt preciosissimum liquorem
omnium graciarum in conspectu divinitatis ut in tantum
gat manum nostre et effundat super nos crisinata
omnium virtutum. Tunc sequitur offerimus preclare maies
tati tue de tuis donis ac datis a tua ineffabili

boītate. collatis hostiā purā. hostiā sctām hostiam īmaculatā. Hec vbo℞ gemīacio pie deuocōnis ē excitacō et īeffabil' sacrīnēti cōmēdacio. Vel d'r hostiā purā. qtū ad cogitacionē. hostiā īmaculatā qtū ad opacionē. hostiā sctām qtū ad locucōnē. qr pctm̄ nō fecit nec iuētus ē dolus ī ore ei9. Vel hostiā purā sine oī nē cōtagione. qa a tota natā sincerissia. vn̄ hoc dicēs pete vt p ipam̄ purget natē nrē feditatē. Hostiā sctām sine cui9 vis vtutis diminucōe. qa oī vtute pfectissima. ideo hic pete qd' p ipam̄ suppleat nrārū vtutū paucitatē vel nullitatē. hostiā īmaculatā. sine cui9uis pctī pollucōne qa ab oī pctō īmunissiā. Ideo pete deleri p hac nrōrū crimīnū mltiplicitatē. Panē sctm̄. idest sctificatē supp datorē vite etnē. Etne qtū ad stolā carnis. p cui9 panis sustētacōnē. pete adiuuari fragilitatis nrē īpotēciā. et calicē supp cōseruatorē. salutis ppetue. qtū ad stolā aīe p quē pete āmouei nrē culpe resistēciā. Item si vis forma sic vnā breuē meditacōnē. offerim9 pclare maiestati tue hostiā purā quā suscipe clemētissime pro oī nrā īpuritate. hostiā sctām quā suscipe pro oī nrā īpfcione. hostiā īmaculatā. quā suscipe pro cūctis maculis ppe nrē culpe. panē sctm̄ vite etne. per quē restaura cūcta que nō possum9. et calicē salutis ppetue in quo reforma cūcta per que salutē pdidim9 Sup q̄ r̄.

Postq̄ sacdos ī inicio canōis pro hostia cōsecrāda orauit et postea eā cōsecrauit et cōsecratā deo obtulit. Hic orat vt eam deus pr̄ acceptet sicuti

videlicet habuit accepta sacrificia sanctorum patrum.
Ubi notandum quod hoc adubium sicuti non equalitate sed simi
tudine innuit. multo enim acceptabilius est deo sacrificium
istud quam patrum veteris testamenti. valet enim amplius
res quam umbra veritas quam figura. Notantur autem speci
alius tres antiqui patres quorum sacrificia specialius ceteris
hoc sacrificium prefiguraverunt. Dic ergo Supra que propicio
ac sereno vultu respicere digneris cum proprium est miseri
semper et parcere nube peccatorum sole nunc tue effugando
et accepta habere. Orio quod tibi non accepta esse non pot-
est tum ex natura hostie quod enim carnem et sanguinem
unigeniti tui contra naturam odio habere posses Et si tibi
ex demerito offerentium iure sit non accepta respice
ad vulnera etc. sicut accepta habere dignatus es vul
nera pueri tui iusti abel. sic et accepta a me
iniustissimo et sacrificium patriarche nostri abraham
tibi obedientissimi. Dic a me admittere digneris
licet heu rebellissimo Et quod tibi obtulit summus
sacerdos tuus melchisedech sanctum sacrificium immaculatam
tamen hostiam. Adiunge tu et omnes electi sacerdotes tui
ab inicio mundi usque hodie quorum meritis me pau-
perem adiuvares et eorum sancto collegio tamen indignum annumera-
re digneris. Supplices te rogamus omnipotens deus.
hic devotissime inclina expansis super altare ma
nibus cancellatis manibus in modum crucis et contami
natibus manuum erectis sursum velut affigendis
in cruce ut totus paratus sis ad quodcumque quod velit
deus mittere super te. Et eciam quasi sancto dicas. Sup
plices te domine rogamus per crucem et passionem tuam
iube hec. idest carnem et sanguinem christi perferri idest.

rapi p manus sci ageli tui ide misteio agelor
Hic euidet apparet q ageli i sacficio sut pntes
ancilla mch nulum ministrabat ei etc in sublime al
tare tuu ide i cospectu diue maiestatis tue. Hic
alloque fident dnm ihm xpm q est angelus.
magni consily et pontifex nre salutis vt nuc in
grediat pro nobis ad sancta stor archana sume
diuinitatis et se repntet sup illud altare sublime
qd nemo alter dign est contige. vt qtqt ex hac
altais pticipacone. Hic expande sinu caritatis
et supplica feruet vt nemo no sit pticeps sed de
uoto osculo sup altare opta ei pacificare et recosi
liare omes xpianos Et cu dixeis dni bndictione
celesti etc facies cora te pro omib signu ste crucis
vt expellat malicia et vtus neqssimi spus a
cunctis cordib xpianis. Memoria defunctorum.

Memeto etia dne famulor famularumqz tuar. Cle
mentissime pr. pcor te per viscera mie tue et
ppt merita passionis et mortis et mortis et effusi
onis sanguis fily tui dni nri ihu xpi et vtute
istius sacrameti sui pciosissimi corporis et sang
nis qd hic tractat. Memeto aiaru pris et mris
mee et omi paretu meor frm soror nepotu a
uonculor marterar et omi affinitate vel di
lectione mi vl meis coiunctor bnfactor uel reco
mendator inimicor et alior quos lesi neglexi vl
scandalizaui vl cu quib peccaui. et q nobiscu
sepulti sut. et quor aniuersariu uel tricenariu
agim et pro quib sepissime negliget agenda.
psolui et oraui. et noia singularit quos volueris

qui nos precesserunt cum signo fidei. quod signum cleme
tissime pater digneris agnoscere misericorditer. et dormiunt
in sompno pacis in quo eis mitte digneris angelos
tuos velocissimos liberatores. Ipsis et omnibus in xpo
quiescentibus locum refrigerii lucis et pacis quod locus
tuus pie es ut indulgeas deprecamur per xpm dnm nos
trum per quem omnes negligentie complete sunt. et eme
data peccata. Nobis quoque peccatoribus famulis tuis.
hic tange deuote cor et admone teipsum. ut ipse
tactus exterior sit tibi signum interioris contricionis
et deuocionis et dic de multitudine miseracionum
tuarum. sperantibus. sine quibus nulla nobis fiducia. nul
la spes nullum refrigerium. partem aliquam et societa
tem donare digneris cum sanctis tuis etc. Et ne mi
raris clementissime quod tam grandia nobis miseri
ausi sumus rogare quia pius et misericors es cuncta
ta sunt leuia. Non te offendat si magna rogare
presumimus. quoniam tu magnus es et nescit manus tua nisi
magna donare. Et tunc nominando istos sanctos inuoca
eos deuote. ut dignetur nobis veniam impetrare
etc. Et si vis in fine addas non tamen nominando sed me
ditando aliquem de sanctis in quibus specialem habes fi
duciam etc. Intra quorum nos consorcium non estimator
meriti qui nullius eges merita. sed cuncta tua sunt
munera. Et ergo adde. Sed venie quesumus largitor admitte
qui semper ab inicio mundi in infinitum pronior fuisti
ad graciam quam ad vindictam. per xpm dnm nrm.
Nota quod hic supplentur sancti qui supra positi non
fuerunt. Et queritur autem quare iohannes hic repetitur
et stephanus sociatur iohanni premittitur mathie

et barnabe. Rndet q iohes in pma comemoracone.
cu aplis ponit ppt digtate aplatus. hic aut repe
tit et stephano sociat ppt pulegiu castitatis.
vgitas eni iohanis inde comedat q xpus in cce
mrcem disipulo vgine vgini comedauit. Stepha
in vo in hoc marie vgitas copbat qa deputat9
est ab aplis ad ministeriu viduaru. Seqt per q
scilz xpm dnm nrm hec omia id e pane vinu et
aqua. semp bona creas condendo natam. sctificas
consecrando in natiam bndicis accumulando gram
et pstas nobis ad salute. Cu ista dicis desidera sic
si placet. semp bona creas. Clementissime pr ecia
nobis semp coita. Semp sanctificas qa istud ad
ubum semp refertur ad omia subsequentia. Tunc cogi
ta sic et nos in ipis semp sctifica. Semp viuificas.
sic et nos p ipa semp viuifica. Semp bndicis. sic et
nos in illis semp bndicas. et pstas nobis. hic semp
ad salute et gram nobis psta. Et tunc coniunctis ma
nibz deuote adora dnm deu tuu qi petendo licetia.
q audeas eu cotinge et igemiscens cogita te et ad
hoc nimis idignu zc. Et tunc cu omi reuerencia le
ua hostia et mentem reflectens ad prem ad que est
sermo digendus ut pus. dic et pferndo fac crucem
p ipm scilz xpm tuu mediatore. cu ipo tuu coequ
in ipo. tamq consubali. e tibi deo pri oipotenti. omi
bonor auctori i vnitate spus sti tecu cu filio ois
honor i celo et i tra et gloria. Tenens aute fixe
hostia vtraqz manu sup cocauitate calicis. trahe
post hostia calice paru sursu. orans toto corde. ut
corpus suu misticu cunctos videlz xianos. qd tunc

per calicē figurari ītellige. ipē grossissimū caput
iam dignet᷉ spūus gūatū pondē pctōꝝ sursū
post se trahē ad cōtinuacionē et fruicōnē illius di
uissime trinitatis quā tūc in v̄bis istis cōmeōrab
dicēs vō. Per ōīa sc̄la sc̄lōꝝ eleua vocē memor
q̄ ih̄s clamās expirauit. Seqꜩur Oremꝰ p̄ceptis
hec ē p̄fatio dn̄ice orōnis ad excitādā ītencionem
et deuocionē dicēciū et audiēciū. Dic ergo. p̄ceptis
salutaribꝫ. ipsius salutaris nr̄i. moniti eiudēt et
dīna īstitucōne deo sc̄il꞉ īstituēte uel īstruēte for
mati id ē īformati spūus īdigni ipō tn̄ adhortātē
audemꝰ ei dicē. Pr̄ nr̄. hec ē dn̄ica orō q̄ ut pre
missū ē ōnes alias āntecellit. Et hꝫ octo p̄tes.
p̄ma est captato beniuolēcie. sc̄il꞉ pr̄ nr̄ ꝛc. In q̄bꝫ
hortamur et cōmouemur de duobꝫ sc̄il꞉ de seruāda
grā adopcionis. cū dr̄ pr̄. et de suāda vnione frā
tatis cū dicitur nr̄. Crisostꝰ patrem se magis q̄
dnm̄ voluit dici ut nobis magnā fiduciam
daret ad petēdū et spem largā ad impetrādū.
quia serui nō semp̄ impetrant qd̄ petunt filij aut
semp̄ impetrant qui ex bona cōsciā que iusta sunt
petunt. Qui es in celis. vult ut sciamꝰ nos patrem
hr̄e celestē. ut erubescamꝰ nos terrenis rebꝫ subicē
Deinde ponūtur septē peticōnes in q̄bꝫ ōīa petenda
īcluduntur enī ī hijs septē pro bonis adipiscēdis pro
malis vitādis. p bonis vero sp̄ualibꝫ tp̄alibꝫ et
eternis. pro malis p̄teritis p̄ntibꝫ et futuris. Dn̄s ita
q̄ in hac orōne secutꝰ ē ordinē dignitatis ab altioribꝫ
et maioribꝫ descendendo ad minōra. Circa hanc orō
nē meditacio breuis p̄cessit. Post rn̄sionē chori

uel seruitoris. Sed libera nos a malo. Sacerdos dicat. Amen. quod est signum confirmationis ut supra dictum est. Dicat autem sacerdos illud Amen. et non populus uel clerus quia ipsius est affirmare bona esse exaudita cuius est vota populi deo offerre. Sequitur. libera nos quesumus domine. Hec oratio dicitur embolismus sive superexcrescentia. quia exponit ultimam peticionem orationis dominice ostendens a quibus malis petimus nos liberari. Innuocamus autem in hac oratione patrocinium beate marie virginis. et adduntur tres apostoli petrus propter prerogativam dignitatis. paulus propter prerogativam predicationis. andreas propter privilegium concupite crucifixionis. Vel ponuntur hii tres ad denotandum triduum dominice sepulture. Unde hec oratio etiam sub silentio dicitur ad designandum tempus quo christus latuit in sepulchro. Deinde autem patena revelatur et osculatur que supra habetur in principio canonis. Dic ergo cum deuotione. libera nos quesumus domine ab omnibus malis preteritis ut ea per contritionem confessionem et satisfactionem delere valeamus. presentibus ut eorum instantia tua gratia preservante mereamur et futuris ut insidias eorum tua protectione vincere valeamus et intercedente beata virgine. non meritis nostris exigentibus. da propitius pacem. ut de pace temporis per pacem pectoris veniamus ad pacem eternitatis in diebus nostris. ut secura mente et sinceri ut ope misericordie tue adiuti non ope iusticie nostre. et a peccato simus semper liberi. voluntate et actione. et ab omni perturbatione mentis et corporis securi. Per eundem christum dominum nostrum. Frange hostiam in tres partes. cuius ratio supra habetur in principio canonis. Qua fracta erige te et eleuato calice cum tertia parte hostie dic alta voce. Per omnia secula seculorum. et sis totus intentus sursum ad deum petendo perpetuam existentiam pacis eius nobiscum. Et ut populus eandem pacem desiderant exoptans

respondeat Amen. Deinde dic. Pax domini etc. quod intellige
de pace temporis pectoris et eternitatis. Et cum audieris Et
cum spiritu tuo. Opta ut clementissimus dominus exaudiat
preces devotas populi cum ex tuis meritis nichil confidis
Sequitur Agnus dei. quod congrue ante sumpcionem corporis
et sanguinis christi dicitur ut credamus et confiteamur. quia
illius agni corpus et sanguinem sumimus. qui mortem nostram
moriendo sustulit et vitam eternam resurgendo monstravit
Et ut oremus ipsum nunquam desistere misereri nobis. qui in
passione misertus est nobis. Dicitur autem ter agnus
dei ad denotandum quod ex benivolencia trinitatis agnus
dei in mundum missus est. Dic ergo Agnus dei etc. Mise-
re nobis liberando nos a miseria culpe. Miserere
nobis liberando nos a miseria pene. Dona nobis
pacem tribuendo plenitudinem gratie. Item in missa pro
defunctis dicitur Agnus dei bis dona eis requiem. et tercio
additur sempiternam. quia triplex optatur eis requies.
Prima ut a pena liberentur. Secunda ut gloriam anime consequantur
Tercia ut gloria corporis dotentur Et tunc iure additur
sempiternam. quia tunc ulterius eternaliter et perfectissime reque-
scent. In missa pro defunctis non datur pax. quia ipsi iam
non fluctuant in perturbacione huius mundi sed quiescunt in
domino. Et ob hanc causam eciam religiosi monachi in
missis pro vivis exceptis missis solempnioribus pacem
non accipiunt eo quod a perturbacione mundi segregati
sunt mortui mundo vivunt in domino per contemplacionem
requiescunt. **Quid faciet sacerdos tempore communionis.**

Deinde o sacerdos prepara te ad communicandum et dicta
oracione una vel pluribus que in missali reperiuntur
puta. Domine ihesu christe etc. Accipe patenam cum corpore

accipias ter īgenuflectēdo humilit̄ tuā indignitatē cōfitē
pmo cū genuflexione ⁊ manuū applausu cū cōtu
rione dicēdo. Dn̄e nō sū dign⁹ ut intres sub tectū
meū et tm̄ dic vbo et sanabit̄ aīā mea. Sc̄do pec
tus tūdēdo et oculos claudēdo dic cū publicano.
Deus ꝓpicius esto m̄ pctōri. Tercio patenā cū cor
pore dn̄i reuerent̄ accipiēdo dic cū dauid penitēte
adultēo. Miserē mei deus scdm̄ magnā miām
tuā. Deinde cōūtēdo cor ad btām vginē et scōs
dic breuit̄ cū suspirio. Sancta maria et ōnes
sancti orate pro me misero. Et īcliāto capite ad
corpus dn̄i pausa paululū sup altare. Et dic breuit̄
sic aut similit̄. Bone ihu fili dei per illā nimiā
caritatē que te coegit ut carnē nrām assumēs. et
in vltiā cena tua hoc corpus tuū ī cibū et sang
nē nobis in potū relinquēs. et p nrā salute velles
osculo tradi capi ligari. alaphis et colaphis cedi
conspui et derideri flagellari cōna spinea cōnari
et multiplr̄ illudi. morte turpissiā cōdempnaī cru
cifigi aceto et felle potaī penalissiē mori lancea
pforari de cruce deponi et sepeliri. Per hac īeffa
bilē caritatē precor te piyssime ihu cōcede ut hec
sacratissiā cōio. nō sit m̄ ad iudiciū et cōdēpnacōe͡z
sed ad salutē aīē mee et toci⁹ ecclie ⁊c. Tunc accipe
cū bona fiducia nichil hesitās. pmo tn̄ semel
aut bis retrahe paululū caput et adhuc replica
in te īdignitatē tuā q̄si dicēs. O dn̄e quis ego sū
ut te accipē audeā. Meruit hoc pctōr. Et tunc
tandē accipe et dic. Sz ī tua bonitate que ōnem
meā maliciā infinicies excedit̄ cōfidens te accipio

Et statim sumpto sacramento dicas degluciendo ipm. hec aut similia Dne deus creator et redemptor meus q voluisti hodie templu tuu fieri i nobis cosua ipm i maculatu retinu. et da ut pollicitus es ut sp i te maneā et tu i me etc. Post hoc discooperiendo calicem dic. Sanguis dni nri ihu xpi i lauachru et preciu nre redepcionis ex nimio ardoris amore effusus sis nobis i remissione pcor nror et iebria corda nra ut nobis desipiat oia trena desideria **Ablucio digitorum**

Sequitur digitor ablucio q a idignu est ut manus que icorruptibile corpus tractauerit. corruptibile contigat n prius studiose lauent. Hec aut ablucio baptismu repntat cuius form xpus p resurrectione istituit dices Euntes docete etc. Interim aut du hec agunt lege oraciunculas et graru actiones que i libro cotinetur. et alias scdm tua deuocione. Sequitur antiphona q coio d que cantur i signu q coio sit facta. Et e queda graru actio scdm illud Edent paupes et saturabunt et laudabunt dnm. Item repntat gaudiu aplor de resurrecone xpi scdm illud Gauisi sut discipuli viso dno. Facta coione sequitur vltia oro que compleda d in qua sacdos orat et gras agit de sacmenti pcepcoe. Hec aut oro sigt orone qua xpus interpellat pro nobis apud prem. Unde fiducialit concludim p dnm nrm. eo qd ipm iam aduocatu apud prem destiauim. Oracone finita itru salutat pplm dicens Dns vobiscu sigficans bndictione qua xpus ascesurus in celu legit dedisse discipulis suis. Vn post illa bndictionem dyaconus uel sacdos alta voce pnuciat. Ite missa

est repn̄tans illud qđ dcm̄ ē aplis. Viri galilei ꝛc.
Chorus aut̄ uł' minister r̄ndet Deo gr̄as. signis aplos
qui post ascensionē dn̄i r̄uersi sūt ī ihrlm cū gau
dio magno b̄ndicētes et laudātes dn̄m. Deinde
sacdos pplm b̄ndicit. Hec aut̄ b̄ndictio sup pplm
sigt missionē sup aplos in die penthecostes ꝛc. Hāc
aut̄ b̄ndictionē ad pplm nos nō facim⁹ q̄a mo
nachi a pplo segregati sum⁹

Finita missa cogita o sacdos post tm̄ nobilē
cibū nolo stercora degustare et cū ipē summa
sit iocunditas nolo de ceto affici c̄ra aliquā c̄atu
rā ꝛc. Et ne ingr̄tus sis dicas cū deuocōe ymnū triū
pueroꝝ. Benedicite. laudate dn̄m de celis. Nunc
dimittis. Iste Te deū laudam⁹. Bn̄dic aīa mea
p̄mū. Bn̄dicā dn̄m ī oī tp̄e ꝛc hiuoi. scdm̄ q
tp̄us patit' et deuocio suadet. Caue aut̄ hoc sū
me serue dei ne piger sis ad regraciādū sicut
heu pleriqꝫ qui multa deuocione se an̄ missam
pparāt. sed statī ea finita q̄i qui de piculo euase
rūt et ad cōsuetudīes vanas et p̄stina pc̄tā rede
unt. parū aut̄ uł de tm̄ excellēti dīna boītate ru
mīātes. Attēdens cordialit' et ruminās illud euāge
licū vbū. Nōne decē mūdati sūt et nouē ubi sūt.
Nā ut dr̄ Bn̄dus Ingr̄titudo ē ventus vrēs siccās
sibi fōtē pietatis. rorem mīe flueta grē. Et grego⁹
Non ē ampli⁹ dign⁹ dandis q' nō agit gr̄as de datis

Gra grās tibi ago **Gratiarū actio post missam**
pijssime deus qui me ad sacdotale misteriū
elegisti. Grās tibi ago dulcissime deus q' me tuo
corpore et sanguine refecisti. Grās tibi ago cleme

tissime deus pro deuocione qua me in hac missa
spālit̄ respexisti. Grās tibi ago benignissīe deus
q̄a me ꝑtegēdo a piculosis negligēcijs custodisti
Mi dn̄e mitissīe deus pro tā grata electione ꝑ
tam dulcissima refectione. pro tā pijssiā respec
tione. pro tā benignissiā ꝓtectiōe. et custodia et
pro ōmibꝫ bn̄ficijs tuis tibi optīe deus ex toto cor
de grās ago te bn̄dico et te glorifico īetnū. Et
ꝑcor misericordissīe ut hec sacrosctā communio
nō sit m̄i reatus ad penā. sed intc̄essio salutaris
ad veniā. sit m̄i armatura fidei et scutū bone
volūtatis et om̄i viciorꝫ meorꝫ euacuacio. cōcu
piscēcie et libidīs extīmācio. caritatis castitatis
paciēcie hūilitatis ac obīe et tociꝰ sctātatis aug
mentacio. contra insidias īimicorꝫ meorꝫ visibiliū
et īuisibiliū firma defensio. ꝑfcā quietacō. in te
solo firma adhesio. atq̄ finis mei felix cōsūma
cio. Et ꝑcor ut ad cōuiuiū illud digneris me
ꝑducē vbi tu ipē es cū sc̄is tuis vera lux. saci
etas plena iocūditas cōsūmata felicitas ꝑfcā
et gaudiū sempitnū. Amen. Orō ad btām v̄gi
nē post missam
O serenissima et īclita mr̄
dn̄i nr̄i ihū xpi que eiūdē creatorē tuo sācis
simo vtero digna fuisti portarē cuiꝰ sactissimū
corpus ego īdignꝰ pctōr sumē ꝑsūpsi ad ipm̄
pro me pctōre intcēdē digneris. ut q̄cq̄d ī eiꝰ
sacratissio sacrificio ignorātē sciēnt̄ uel accidēta
lit̄ omisi tuis sctissimis ꝑcibꝫ dignet̄ indulgē
per suā pijssimā miām. Amen.

De sancta facie dn̄i oracio

Salue sancta facies nr̄i redemptoris in qua
nitet species diui splendoris Impssa pāni
culo niuei coloris. Datuq3 veronice signū ob amo
ris. Salue decus seculi speculū sanctoꝝ. Quod
vide cupiūt spūs celoꝝ. Nos ab om̄i macula pur
ga vicioꝝ atq3 nos consorcio iunge btoꝝ. Salua
nr̄a gloria in hac vita dura labili et fragili cito
trāsitura. Nos perduc ad patriā felix o figura
Ad videndū faciē que est xp̄i pura. Esto nobis
qs tutū adiuuamē. Dulce refrigeriū atq3 cōsola
men. Vt nobis nō noceat hostile grauamē. Sed
fruamur requie om̄es dicāt Amen ℣. Signatū ē
sup nos lumē vultus tui dn̄e. Dedisti leticiam
in corde meo. Collectā

Deus qui nobis signatis lumie vultus tui me
moriale tuū ad instāciā veronice ymaginē
tuā sudario impssam relinquē voluisti. presta
qs ut per hoc speculū ī enigmate venerari ado
rare ac honorare te valeamꝰ vt in futuro seculo
te iudicē facie ad faciem vidē mereamur. Qui vi

Innocencius ppa ꝯcessit dedit om̄ibz istā orōnē di
centibz septē annos indulgenciarū et septē karenas.

Confessionale bonū et multū utile

Confiteor deo omīpotenti et vobis me
grauiter peccasse contra legem dei mei
Primo cogitacionibꝫ diuersis curiosis
uel vanis per quas destruxi deuocionē orandi vel
affectū in deū et multa bona neglexi. Item de
diuersis cogitacionibꝫ per quas me ad periculū
in magna pccā cadendi posui. Per quas eciā
horribiliter cecidi. Item peccaui cogitando de re
bꝫ turpibꝫ et lubricis q̄bus eciam sepe consensū
adhibui. Itē qꝫ plus est sepe in ꝓpria forma malū
facere cogitaui optaui et volui xc. licet tamē
aliqn̄ exteriori ope non exequebar illud. Item
confiteor me grauit' peccasse locucōnibꝫ. Primo
vaniloquio seu locucōnibꝫ ociosis loquēdo de
statu seculi et de rebus pretēritis ꝓpt' deductio
nē temporis per quas utiliora uel nccīa neglexi.
Item locucionibꝫ negociosis per quas sepe īꝓperia
primo meo dixi manifesta et eciā occulta. Primo
eciam negociose detraxi absentibꝫ mala eoꝝ occulta
uel manifesta recitando per que magnas īcur
rerūt īfamias nec curaui an essent m̄ superio
res inferiores uel equales nec umq̄ ipīs de ho
satisfeci eciā si aliqn̄ ista per me non feci tamē
per alios fieri ordinaui. Item peccaui loquēdo
verba turpia et illicita aliqn̄ ex malicia aliqn̄
ex leuitate. aliqn̄ ex cōsuetudīe et corā ꝑsonis
talibꝫ vel t'libꝫ corā q̄bꝫ nō debui xc quas per hoc
ad pccā ꝓduxi. Itē loquēdo falsa et mendacia
aliqn̄ iocosa aliqn̄ eciā ex delectacōne mēciēdi

siue mēdosa aliqñ qđ peius est. nō solū simplicia
cōmisi mēdacia Sed heu piuria ut pus. Item p̄
ccaui pctīs opis. pmo per quīqȝ sensus corporis
mei. visu q̄ illicita libent̄ et eciā licita et dīna illic
te et irreuenter inspexi. Auditu q̄a libent̄ audiui
detractiones oblocuciones rumores sclares. vtilia
et dīna vō valde tediose. Gustu et olofactu quia
gulose et delicate tractaui licita et illicita locis et
tempibȝ illicitis nō ad nccitate sed ad supfluitate
et crapulā. Itē tactu tangendo turpia ī meipō.
et in alīs ad delectādū illicite. Itē peccaui sensibȝ
intioribȝ cogitādo ut prius. Peccaui septem
pctīs mortalibȝ pmo supbia cordis tū oris q̄ opis
Cordis cogitādo de meipō magna psumēdo de
meis v̄tutibȝ sciencīs bonis gratuitis fortuitis et
naturalibȝ. alios p hoc despiciēdo ymo oīno malos
uel in multū īequales et dissilēs reputādo licet
tamē in m̄ltū me meliores fuerūt. Supbia oris scilȝ
q̄ que ex supbia cordis excogitaui loquebar scilȝ
magna de meipō dicēdo. exilia vēo uel mala vel
defectus de alīs vt vtiqȝ ego pbus uel excellēcior
alīs apparerer. Supbia opis. scilȝ ī incessu appatu
et oībȝ gestibȝ et moribȝ meis. Itē supioribȝ uel
me melioribȝ cōūsando adhesi et sic paupes uel
michi cōsimiles supbe cōtempsi. Item ī ornatu
corporis q̄ vsus sum vestibȝ me nō decētibȝ scilȝ
hystrionū ul' eciā laicorū licet sim clericus. vl' eciā
vsus sum vestibȝ in pmissis tn̄ vsus sū eisdem
ppt' complacēt' hoībȝ. Itē in clenodīs vtēsilibȝ et
omibȝ alīs quibȝ pter nccitatē ppt' vanā gloriā

sum usus Ite ppt' supbiā meā reputās bona mea
naturalia gratuita et fortuita in mee esse ppt' mea
merita oīno fui īgratus dnō meo deo q̄ michi ea
graciose cōcessit ymo eciā sic ingratus fui hoībȝ
michi bene facientibȝ cogitans me bn̄ esse dignū
Et ppt' ista pcc̄a multa incidi que dicunt' filie sup
bie scilȝ curiositate īcōstāciā. īepta leticiā. iactā
ciam. singulare erogāciā. psūpcionē. pccōrū
defensionem. rebellionē contra supiores meos.
libtatē peccādi. pūsā cōsuetudinē. vēcūdiā pfi
ciendi et introgandi et simulatā cōfessionem.
Secūdo peccaui p auariciā. Pmo p cupidinem
anxiā et meā sollicitudinē acquirendi res tpales
sic q' aliqn̄ effectus secutus ē aliqn̄ nō ymo sic
sepe bona proximi mei cōcupiui. 2º p meā te
nacitatē obseruādi res quas habui si mee fuerūt
sic q' nō distbui eas paupibȝ qn̄ debui q̄bȝ debui
et qualit' debui sed oīno in eis pcus fui. si eciā
mee nō fuerūt sed īiuste eas habui q' nō reddi
di quibȝ eas redde' tenebar siue fuerūt res īuēte
siue furate siue rapte siue turpi lucro sicuti
tesseribȝ aleis et [illegible] lyundi lucrate. Tercio q' ni
mis sollicite auxi [illegible] diuicias meas nō curās
siue iuste siue īiuste, siue decipiēdo primū emp
cionibȝ vendicōnibȝ vsuris furtis rapinis acco
modacōnibȝ siue exactionacōnibȝ pauper et īno
cētū Et per hec pcc̄a eciam multa alia peccata
que filie auaricie scdm̄ doctores dicuntur incidi.
scilȝ cordis obduracionē. violenciā. rapacitatem.
īquietudinē. piuriā. et ī empcōnibȝ et vēdicōnibȝ

fallacias occultas fraudes prodicōnes tradicōnes et q̄ plura alia. Tercio per luxuriā p̄mo cogitādo sepe libidinose et sepe complacēciā adhibui et delectacionib; diu īmorabar. Item mocōnib; carnalib; nō resistebam ymo q̄ pluries cōsensū optatiuū uel impatiuū dedi. Has cogitacōnes aliqn̄ de ctis habui psonis religiosis uel nō religiosis talib; ul' talib; 2° impudice colloqn̄do amplexādo osculādo et sic de alijs opib; īpudicas. 3° actū luxurie ad extra extendo. siue iste actus fuit fornicacō siue adulteriū siue sortilegiū siue īcestus siue stuprū siue raptus siue eciam pctm contra natām cuiuscq; triū suarū spētū. Per hec eciā multa alia pctā incidi que scdm doctores dicunt' filie luxurie scilz īmūdiciā nocturnā pollucionē ex mea cogitacōne libidinosa. vel eciā frequenti cōsuetudīe causatā mētis cecitatē īcōsidēacōnem mortis vagabūditatē et īcōstanciā. Nimiā affectionē seculi pntis et nō curacōnē futuri pcipitacionē. Quia pe' luxuriā me sepe morti exposui.

Quarto p gulā p̄mo q' temp' comedendi sine nccītate sepe pueni et sepius q̄ debebat comedi et sic ieiunia ecclīe sepe in[illegible] fregi ad que tenebar 2° q' cū nimia auidi[illegible]tate cibū ul' potū sumē consueui. 3° q' nimiū me replē cōsueui. plus scilz q̄ nature mee ad nccītatē ul' eciā cōem decēciā uel honestā cōpeciit. 4° q' nimis lauta expetiui cibaria. Per hec eciā in filias gule īadi scilicet ebrietates īmūdicias vomitus eructuaciones nocturnas pollucōnes ebetudinē racōnis scurrilitates multaloquia detractiones īeptas et

bestiales leticias. Quinto ira p̄mo q̄ heu tam mirabil'
fui q̄ contra res insensibiles et irronales michi obiectus
puocabar. 2° p nimiā inflacōnē contra primū repētine
cōmouebar scilicet nocēdo uel nocē cogitādo vita corpore
fama uel rebus. 3° per diutinā et deliberatā cōmocōnē
que etiā sepe ad rancorē in me ad deliberate nocendū pri
mo ī corpe fama et reb; generauit. 4° q̄ etiā nō solū vi
cio superhabūdācie sed etiā sepe vicio defectus peccaui nō
irascendo ubi irasci debui et sup q̄b; debui sic q̄ ppt meā
īrascibilitatē multa pctā fieri pmisi. 5° q̄ in correpcio
nib; et reprehensionib; et exhortacōnib; illor de quib; mea
intfuit nimiū sepe excessi vbis uel vberib;. Et per hec
incidi in filias ire scil; psupcionē vīdicādi me auctē ppa
in quib; nō debui. aliqñ homicidia. aliqñ mutilacōnē.
aliqñ vulneracōnē. aliqñ spoliacōnē. aliqñ oblocucōnē.
diffamiā et clamorem cōtra primū et cetā cōmittendo.
Item intrinsicā īdignacōnē et mētis tumorē et cetā talia.
Sexto per īuidiā. p̄mo q̄ nō gaudebā de psperitatib;
primi et maxime de bonis gratuitis nec de malis suis
dolui. 2° q̄a sepe tristabar de bonis eius et9 et de malis
gaudebā. 3° q̄ pessimū ē q̄ sepe bona primi īpediui.
et mala pmoui vbis ul' factis. aliqñ illi9 q̄ michi mala
fecit. aliqñ illi9 q̄ m nūq̄ nocuit. aliqñ vō illius q̄ michi
bñ fecit. Per hec multa pctā īcidi scil; exultacōnē ī ad
usis et afflictionē in psperis primi scil; susurracōnes et
detractiones manifestas et latētes et multa alia. Sep
timo peccaui per accidiā. p̄mo q̄ sepe ppt meas melan
colias et īpaciētias īcidi quādā mētis amaritudinē sic
q̄ michi letū ul' salubre videbat'. sic q̄ p hanc amaritu
dinē mētis me sepe ad pículū de ppria interfectione uel

huiusmodi posui. 2° quod sepe tepidus crassus et desidiosus fui sic quod commoda corporis ut sompnum et huiusmodi quesiui. per que oracionem deuocionem studium peccatorum compunctionem doctrinam et instructionem ecclesiarum et aliorum locorum visitacionem et omnia per que homo in deum ordinatur neglexi. 3° quod sepe ad omnia que seculi sunt omnino agilis fui sed ad ea que dei sunt fastidiosus. vnde sic pro sollicitudinem rerum temporalium sepe dei et proprie salutis oblitus. nec orare potui nec quicquid boni cum deuocione et sine tedio agere. Per hoc eciam multa peccata incidi alia scilicet desperacionem presumpcionem pusillanimitatem torporem ad precepta dei prolongacionem penitencie confessionis et satisfactionis vagacionem mentis cogitata illicita et quam plura alia mala. Item confiteor me grauiter peccasse contra decem precepta dei. primo quod non colui uel adoraui dominum deum sicut debui sed multas creaturas plus domino deo dilexi et eisdem plus adhesi ymmo si aliquando deum dilexi quod ipsum simpliciter propter creaturas dilexi et ipsum in creaturas ordinaui et non omnes creaturas in eum. vnde sic sepe contigit quod me plus deo dilexi et quod pocius offensionem deo permisi uel permittere volui quam offensionem propriam. uel amicorum meorum et ita contra virtutes theologicas multum peccaui. Primo contra caritatem quod non dilexi deum super omnia et omnia diligenda propter eum. et similiter quod non odiui odienda propter eum. nec proximum meum sicut meipsum dilexi nec verum ordinem caritatis obseruaui. 2° contra fidem quod non ita pure in deo credidi sicut debui sed forsitan sepe de aliquo articulo fidei dubitaui uel oppositum sensi vel eciam decretales ecclesie romane uel dicta sanctorum non accepi. 3° eciam contra spem. quia ex hoc eciam aliquando in desperacionem cecidi aliquando vero in presumpcionem et verum medium non tenui. 2° principaliter quod nomen dei mei ociose inutiliter et irreuerenter nominaui et sepe ad viles res et inutiles uel non necessarias pro nomen dei mei prestiti iu

iuramētū. aliqñ ex cōsuetudīe ꝛc. Tercio ꝙ nō sanctifica
ui festitates et sabbata sed sepe opa seruilia et illicita illis
dieb𝔷 cōmisi. Opa vō sancta laudes dīnas orōnes et huiōi
ad que festiuitates et sabbata ordiāta sūt dimisi ymo ut
freqńter illis dieb𝔷 plura pctā ociositates vanitates ludos
choreas et huiōi ꝙ aliis dieb𝔷 ferialib𝔷 exercui. 4º ꝙ pa
rētes meos carnales et spūales scdm̄ debitas reuerēcias
nō honoraui. Carnales scilꝫ prēm et mrēm in debita reue
reuerēcia obediēcia et custodia nō habui. et ꝙ eis de ne
cessariis si indigētes erāt et mei nō poterāt debite non
puidi. eciam ꝙ sepe eis inobediens in hiis que cont deū et
salutē meā erant fui. Spūales scilicet ꝙ prelatos meos
mgrōs et doctores et supiores nō honore debito honoraui
nec eis ut debui obediens fui. Quito ꝙ sepe si nō manu
tn̄ corde occisor fui ꝙ mortē hoīm optaui aliqñ bonoꝝ
aliqñ vero maloꝝ de quib𝔷 ad me non spectabāt nec ego
iudex eoꝝ fui et sic eciā de morte aliquoꝝ gauisus fui.
Item ꝙ sepe consiliis auxiliis pmissionib𝔷 uel pceptis a
lios occidi feci. Item ꝙ sepe memetipm̄ spūalit̄ p pctm̄
mortale occidi et primū meū p mala exempla mea uel
aliis cōsiliis pmissionib𝔷 ꝛc. Sexto ꝙ fui fur scilꝫ ꝙ fur
tis rapinis feneri turpilucro ꝛc studui nec talia reddidi
ymo nō solū simplex furtū sed eciā sacrilegiū cōmisi.
aliqñ sacrū de sacro. aliqñ sacrū de nō sacro. et aliqñ
nō sacrū de sacro furando uel rapiēdo. Septiō pccā
ui mechando ꝙ ab illecebrib𝔷 cogitacōnib𝔷 et eciā opib𝔷
me nō abstinui ut prius de luxuria. Etiam si in mrī
monio fui ꝙ vxore mea non ꝓpt plem gnāndā nec ꝓpt
reddē debitū sed simpliciť ꝓpt īcontinentē delectacio
nem vsus sum Aliqñ eciā intēcione tali ꝙ nō curassem

si nō fuisset mea lūma sed eque bene talem actū exiuisse

Octauo qꝫ sepe falsus testis contra primū sui per quod sibi nocui in corpe rebus et fama nec umqᷓ sibi de hoc satisfeci uel curaui. Nono qꝫ cōiugem primi mei sepissime cōcupiui. vel qꝫ plus in psonas eciā deo dicatas cōcupiscēciā exercui. aliqñ cōcupiscēcia forciori aliqñ debiliori. aliqñ optatiua aliqñ impatiua. Decimo qꝫ sepe bona primi mei desideabā siue gratuita siue fortuita siue natūalia. Vᵒˢ Sūt pcepta dei. Item cōfiteor me grauit' peccasse contra septē opa mīe corporis Primo qꝫ esurientes paupes pro posse meo et sicut debui non cibaui sed sepe eos fame perire pmisi vel saltem si pirent nō curaui. 2ᵒ qꝫ eodem modo sicientes nō potaui 3ᵒ qꝫ nudos sicut potui nō operui licet multa vestimēta pter necītatem habui. 4ᵒ qꝫ infirmos de qͥbꝫ necesse fuit misericordit' non visitaui. 5ᵒ qꝫ captiuos quos redimē potui et debui non redemi. 6ᵒ qꝫ pegrinos pauperes et aduenas hospicio non recepi. Septimo qꝫ corpora mortuoꝝ qñ necesse fuit misericordit' non sepeliui seu tumulaui. Item in opibꝫ mīe spūalibꝫ Pmo qꝫ non dedi consiliū uel doctinam cōsulentibus me. 2ᵒ qꝫ nō corripui delinquentes qñ tn̄ correpcio mea aliquid pfuisset uel spes de pfectu fuisset. 3ᵒ qꝫ tristes non cōsolabar sed in suis tristicijs eos pmisi. 4ᵒ qꝫ nō remisi michi īiuriātibꝫ pp' deū ita cito sicut debui sed tenui sepe rancorem per diem per mensem ꝛc 5ᵒ qꝫ nō sū cōpassus pacientibꝫ. 6ᵒ qꝫ nō docui errātes et ignorātes et sciui. Septiō qꝫ non oraui pro benefactoribꝫ et eciā calūpniatoribꝫ ut cōuertentur. nec pro statu plis ecclie. Vᵒˢ Consule castiga ꝛc. Item cōfiteor

me grauit' peccasse in septem sacramētis ecc̄ie. Primo in
baptismū q̄ puritatē et inocēciā quā in baptismo recepi
non seruaui sed q̄ cito peccare potui violaui. Item q̄
fidem et alia que ibidem p̄misi sicut debui nō tenui.
nec bonis op̄ibȝ ornaui et sic de ōnibȝ alijs que me deus
contra hoc sacramētū scit peccasse. 2° contra sacr̄mētū
confirmacōnis qd' per spm̄ stm̄ qui in confirmacōne michi
datus fuit in robur ad resistendū temptacōnibȝ dyabo
licis mūdi et carnis nō resistebā eisdem Sed spm̄ stm̄
a me repuli et in pctā enormia cecidi. Itē q̄ hoc sacra
mētū nec aliqd' aliud cū tāto honore et reuerēcia sicut
debui suscepi. Tercio contra sacr̄mētū ordīs q̄ ordines
meos sacros et nō sacros sicut debui nō suscepi nō cum
tanta reuerēcia vel si symoniace vel a symoniaco uel a
scismatico. Itē q̄ illud qd' ad ordinē meū spectabat non
feci legendo uel in ecc̄ia seruādo et sic de singul'. Itē q̄
ordinatos scilȝ p̄bros et alios tamq̄ȝ dei ministros non
honoraui. 4° contra sacramētū m̄rimonij q̄ institucio
nē ita dinā et deuotā sicut dn̄s deus instituit non tenui
sed magis reputaui ipm̄ delectacōnibȝ et voluptatibȝ de
seruie. Item si fuit in m̄rimonio q̄ ipm̄ sine violacōne
non tenui sed eius fidem et institucōnē q̄ȝ pluries violaui
Quīto contra sacramētū extreme vnctiones q̄ ipm̄ si
cut debui nō desideraui nec talem fidem et spem in ipō
posui sicut dn̄s in ipō poni debere instituit Sexto pecca
ui contra sacramētū penitēcie quo ad ōnes eius tres sp̄es
Primo contra cōtricōnē q̄ heu talem contricionē nō habui
qualem habere debui. q̄ nō ōne malū dampni uel pene
anq̄ȝ per pcc̄m mortale offendissem dn̄m in optassem.
Sed q̄ciēciūq̄ȝ peccaui adhuc pocius offensionem dei.

q̄ ꝓpam volui Item q̄ si aliqn̄ contricōne de vno habui
non tamen de aliis Item q̄ sepe etiā in pctā mea nō tm̄
displicuerūt q̄tū in eis prius delectacione habui Item se
pe de medio contricionis in desperacionē cecidi Item q̄ de illis
de q̄bus consciam face debui non feci. sed aliqn̄ michi
finxi consciencia erronea per quā impediebar michi
face conscieciā de hiis de quibus debui et tenebar. 2o cont
confessionē q̄ pctā mea sepe ꝓpt verecūdiā nō confitebar.
sed aliqn̄ contricōne de hiis habui et etiā aliqn̄ nō. Item
q̄ nō omīa pctā mea cōfitebar sed aliqua iconfessa reser
uabā. Item q̄ cōfessione scienter et ex intēcione diuisi
et sic apud diu'sos cōfessores magis iustius apparerem.
Item q̄ pctā mea non ita nuda sicut debui sed ꝑ vba ext̄
nea uel excusatoria uel abscondita confitebar. Itē q̄ ꝑ
confessionē meā aliqn̄ pctā alterius reuelaui. Itē q̄ sepe
in confessione mentiebar de me uel de alio falsa cōfitens.
ut magis iustꝰ apparerē Itē q̄ tardus in confessione fui
et rarissime confitebar ꝓpt q̄d q̄ plurima pctā obliuioni
tradidi de quibꝫ etiā postea sufficiētē diligēciā ad memo
riā reuocandi nō feci ymmo sepe ea ignorare uel ipōꝝ obliuisci
optaui. Item q̄ illis sacerdotibꝫ quibꝫ ex statuto ecctie cōfite
ri teneor nō confitebar sed alienos ꝓpt hoc ut michi mitio
res essent exquisiui. Item q̄ non quesiui tales qui me
plene de pctīs meis informare possent etc. Item q̄ nō ta
les qui auertem ab illis pctīs etc habebat. Itē q̄ sepe con
fessus sū et tamen postea eadem intendebam cōmittē
pctā uel q̄ nō ex toto corde meo ea dimittē intendebam
3o peccaui contra satisfactionē q̄ si fr̄em meū lesi fama
rebus corpore q̄ ipm̄ non recōsiliabam nec sibi satisfeci
et sic iniuste ablata non reddidi. Item q̄ primas michi

ĩiũctas nõ impleui uel nõ deuote sed accidiose feci etc.
Item q̃ vltiorẽ pniaм que m ĩiũcta fuit facẽ nolui cre-
dens q̃ per ĩiũctã ab omi pena pctõꝝ meoꝝ eẽm absolutꝰ
Item q̃ pctã pamplꝰ maiori cautela non vitaui. Sed
postea econũso leuiꝰ cecidi. Septĩo et vltĩo peccaui contᵃ
sacramẽtũ eucaristie q̃ nuñq̃ cũ vera fide integra spe et
pfecta caritate gtcaui Sꝫ sepe p aliquã hẽsim circa
misteriũ huiꝰ sacramẽti erraui aliquĩ credendo aliqd
aliud cõtra ipm̃ diffidendo hesitando uel dubitãdo de aliqᵒ
vero Similiꝰ q̃ sepe nõ ꝑpꝰ illã spem ꝑpꝰ quã debui
uel nõ cũ tanta spe q̃tum nobis dñs nr̃ de pceptõne
huiꝰ sacramẽti pmisit Similiꝰ q̃ sepe qñ non fui in
caritate etc. gtcaui sed sciui me esse in pctõ maximo mor-
tali nõ cogitans uel ptimescens qd sanctꝰ Paulus dixᵗ
Qui me mãducat indigne iudiciũ sibi mãducat etc.
Item q̃ non cũ deuocõne et cõsciẽcie pparacõne et spũa-
li sapore accessi. Item q̃ post coĩonẽ nullã in aĩa mea
deuocionẽ obtinui Sed ecõuerso me ad vanitates et
pctã pristina cõuiti Vonꝰ Ordo cõiugiũ fons cõfinaco etc.
Item cõfiteor me grauiꝰ peccasse contra septẽ dona
spũs sti q̃ nuñq̃ me ad receptõnẽ taliũ q̃tũ potui et
debui disposui nec etiã ea qui spũs stũs michi ipa de-
dit ea deuocõne qua suscepi custodiui et tenui Pmo
contra donũ sapiẽ pmo q̃ cognico dei eternoꝝ cõtempla-
cio orõ et huiõi nuñq̃ m taliꝰ sapuerũt qualiꝰ michi
sapẽ debuerũt Sed heu plus terena Etiã plus studui
cõa sapiãm huiꝰ seculi que tn̄ stulticia est apud deũ
q̃ cõa sapiam diuã. 2º contra donũ sciẽcie q̃ nuñq̃
tm̃ scire optaui et volui sicut debui et maxime illa
que michi salutẽ importassent oĩno scire nolui ulꝰ

ignorare effectaui Illa vero que mala et erronea erant studui
vel saltem hijs que tantummodo curiositatem et non edificacionem
inducunt multum inhesi sic quod omnino necessaria neglexi.
Etiam quod studium meum et sciencias meas non in deum et salutem
divinam sicut ordinare debueram ordinaui Item quod ea que
sciui non libenter alijs quibus profectum importassent communicaui
3o contra donum intellectus quod nolui intelligere ut bene agerem
ea que salutis mee erant verum nolui eciam intelligere ista
maxima que dominus deus circa me fecit me creando me per
ditum redimendo mihi plurima bona fortuita et naturalia
dando nec sic de huiusmodi umquam sufficienter tibi gracias
agere volui. Quarto peccaui contra donum consilij quod
consilia et instinctus spiritus sancti sepissime contempsi et de me
reieci. sed liberanius instinctus dyabolicos carnales et mun
diales exequebar. nec umquam diligenter de hoc considerare
volui quis instinctum in me loqueretur an spiritus sanctus et divinus
an dyabolicus an carnalis an mundialis Quinto pec
caui contra donum fortitudinis quod in temptacionibus fortis
non fui ymmo leuissime me victum dedi. sed quod plus est quod
pluries sine omnimoda temptacione peccaui. nec spiritus sancti
auxilium in temptacionibus imploraui. Sexto contra do
num pietatis quod omnibus hominibus impius et grauis fui ymmo
michimetipsi nec eciam domino deo gratus et pius fui. sed
semper coram eo impie egi. Septimo et ultimo peccaui contra
donum timoris quod deum numquam timui timore filiali vel casto
scilicet propter hoc ne maiestatem suam offenderem. sed si aliquando eum
timui hoc tantummodo timore seruili fuit propter hoc scilicet
ne me pena infernali affligeret vel ne regnum celorum
non daret sancta. Unde versus Sap intel consil for sci pi sci colliguntur do
na. Item confiteor me grauiter peccasse contra octo

btitudines quas dns nos docuit ut hēt· m̄ v· ij°· p̄mo q̄
pauptate spūs nūq̄ habui uel etiā optaui nec me
ab excellencijs dīaiarū honois et aliorꝫ mūdialiū ꝑpt
dignitatem abstinui· 2° q̄ nō fui mitis ōnibꝫ hoibus·
sed austerus et ptinax ī conuersando et colloqndo· 3°
q̄ nō luxi sicut debui pro culpa cōmissa uel patrie ce
lestis dilacōne pro proximi mei casu et īfirmitate·
4° q̄ nō esuriui iusticiā q̄ scilꝫ nūq̄ tam feruēti desi
derio opa exequebar iusticie erga primū sicut tenebar
et debui· Quīto q̄ non fui misericors erga primū
in suis indigencijs defectibꝫ et pctīs sed semper plus
durus et similit erga memetipm̄ q̄ nūq̄ de me et aīa
mea debitā habui miam· Sexto q̄ mūdiciā cordis·
nūq̄ conseruaui uel habui nec cor meū et aīam meā
ita mūde sicut teneor vniui nec cor meū ab illecebris
mūdi et cogitacōnibꝫ īiquis mūdū seruaui· Septio
q̄ nō fui pacificus q̄ nō cōiuxi me deo meo per intiā
pacē mentis tamq̄ sūme boitatis nec cū primo meo
pacificus fui sed sepe int hoīes pacē violaui quos pa
cificare potui ad pacē nō reduxi· Octauo q̄ nō opta
ui psecucōne pati ꝑpt iusticiā sed ꝑpt timorem psecucio
nis sepe a iusticia declinaui· Item q̄ nūq̄ pacient
psecucōnes michi ꝑpt pctā et mea demerita īflictas
sustinui· sed sepe in blasphemiā dei et vīdictā primi
temerarie cōmouebar· Per hec ōnia contra vtutes
cardinales scilicet iusticiā tempanciā et fortitudinē
et prudēciā et alias vtutes morales enormiter pec
caui Vn̄ q̄ octo sūt btitudīes hētur hijs versibus·
Octo sūt partes ꝛc̄· Item cōfiteor me grauit
peccasse pctīs que scdm̄ aliquos pctā in spm̄ scm̄

dicunt. primo per presumpcionem quod presumpsi mea peccata modica esse. nec deum me pro eis velle punire. 2° per desperacionem quod sepe propter multitudinem peccatorum meorum penitere nolui sed peccata super peccata cumulaui credens quod deus nullo modo michi vellet misereri. 3° per impugnacionem veritatis agnite quod sepe veritatem quam bene sciui et maxime que ad salutem hominum spectat maliciose impugnaui et oppositum heretice uel pertinaciter asserui nec eciam homines quos sic doctrina insana infeci umquam ad doctrinam veram reuocaui. 4° per inuidiam caritatis fraterne scilicet quod inuidebam saluti aliorum tam hic in via scilicet bonis eorum operibus ipsorum consolacionibus etc. vel eciam aliquando non fauui alicui de premio celesti etc. Sed sepe sibi eciam optaui dampnacionem uel eciam pocius sepe optaui ut aliquis sibi prodesset in vita etc quod deus dedisset sibi regnum celorum uel quod ipse ad deum fuisset conuersus. 5° per abstinenciam mentis quod voluntarie tam diu in maliciis meis perduraui quod omnino obstinatus sui nec penitere sciui nec potui nec inspiraciones diuinas respicere valui primo et propria mea sinderesis quasi extincta videbatur. 6° per finalem inpenitenciam quod sepe cogitaui nolle penitere confiteri uel satisfacere sicut habetur in glosa. Nondum tamen hic quod non spero quod omnes ista modi sint peccata in spiritum sanctum nisi cum certis condicionibus fiant quas doctores ponunt scilicet ex obstinata malicia simpliciter contra infinitam bonitatem spiritus sancti et certis condicionibus. Unde Impugnans verum etc. Item peccaui peccatis que aliena dicuntur. primo quod sepe aliis precepi consului uel docui quod met facere timui et nolui. 2° quod sepe dedi aliis mala exempla propter que multa peccata incurrerunt in quocumque genere fiunt. 3° quod sepe consensi peccatis alienis que alias perpetrata non fuissent. 4° quod sepe laudaui malefactores in peccatis suis et benedixi iniquos in peruersis operibus suis. 5° quod sepe defendi peccatores in peccatis suis verbis et factis

S° qz sepe adiuui me hoibus dissolutis et pctoribz propt qd eor malicia e aucta et filis factus sii illis. A° qz no resisti viriliter pctis alior nec ea impediui qn impedire potui. et sic de multis aliis. Et sic e finis quorunda gnaliu generu pctor per que specialiora per vnuquemqz itelligete leuiter elici pnt. Deo laus et gloria. Amen.

De vtute paciencie Scdm Egidiu

Qui pacienter sustineret tribulacones ppt deu cito veniret ad magna gratiam et eet dns huius mudi et teneret iam pedem i alio mudo. Quidqd homo facit siue bonu siue malu sibimetipi facit. Non ergo debes scandalizari si aliquis facit tibi iniuria sed debes compati pcto eius. Sustinere debes pacieter iniurias a proximis tuis factas ppt deu et ppt primu et ppt temetipm. Quatu qs paratus est sustine tribulacones et iniurias ppt deu tato est maior apud deu et no amplius Et qnto quis est flexibilis a tribulacone et dolore sustinedo propt deu tanto minor est apud deu et no cognoscat quid sit deus. Si quis dicit tibi malu adiuua illu. Si quis dicit tibi bonu redde illud deo Adiuuare debes eu vt si dicit tibi mala tu de teipo dicas deteriora Si vis facere ptem tua bona fac ptem tua mala hoc est fcm et dictu alterius lauda et tuu iculpa Si vis facere ptem tua malam factu et dictu tuu comenda et pte altius vitupera. Cum igitur aliquis contendit tecum. si vis vince pde. nam i fine qn credideris te vicisse inuenies te pdidisse. via ergo saluacionis est via pdicionis Non sumus boni portatores tribulacionu quia no sumus boni sectatores spualiu consolaconu Qui eni fideliter laboraret in se et pro se et super se sciuit omnia sustineret. Iniuria

nulli facias et si quis tibi facit iniuriam pacienter sustine eam
amore dei et pro remissione peccatorum tuorum ne offendas proximum
sed trahas ipsum ad deum. multo enim melius est unam grauem
iniuriam sustinere sine murmure aliquo propter amorem dei
quam pascere centum pauperes et quam ieiunare usque ad celum stellatum
longo tempore. Quid prodest homini despicere seipsum et tribula
ciones suo corpori facere in ieiunijs vigilijs disciplinis et ora
cionibus et non posse unam iniuriam sustinere a proximo de qua
suscipiet maius precium quam de suis que portat propria sua vo
luntate. Sustinere tribulaciones sine murmure magis
purgat peccatum quam effusio lacrimarum. Beatus ille qui semper
habet ante oculos suos peccatum suum et beneficia dei quia
libenter et pacienter sustinet tribulaciones et angustias vnde
debet expectare consolaciones magnas. Beatus ille qui non
petit nec desiderat aliquam consolacionem sub celo ab aliqua
creatura. Non expectet homo premium a deo. si humilis est
et quietus solummodo dum bene satis fit ei in omnibus. Qui semper
bene haberet coram oculis sua peccata in nulla tribulacione de
ficeret. Omne bonum quod habes recognoscere debes a deo. et
omne malum a peccatis tuo. Si aliquis homo fecisset et faceret
omnia bona que fecerunt et faciunt et facerent omnes homines
de mundo tamen si bene se inspiciat inueniet se semper contrarium
bono suo. Dixit enim quidam frater. quid faciemus si veniunt
in tempore nostro tribulaciones multe. Respondit alter.
Si plueret dominus lapides et saxa de celo non nocerent si essemus
tales homines quales esse deberemus. Si homo esset qualis esse
deberet malum sibi conuerteretur in bonum. Sicut enim habenti
malam voluntatem ipsum bonum vertitur in malum. Ita habenti
bona voluntatem omne malum conuertitur sibi in bonum. Omnia
enim magna bona et magna mala sunt intus in homine

que videri nō pñt. Ad īfirmitate magnā et labore mag
nū et fame magnā et īiurias magnas aliau factas .
curtut pessimi demones Si vis saluari nō petas tibi
fieri iusticiā ab aliqua creatura. viri sancti bona faciūt
et mala paciūtur. Si cognoscas te offendisse creatore tuū
et bonū oīm. Cognosce quia dignū est ut ōnia te psequāt
et vindicent īiuriam quā fecisti deo tuo Ab ōnibȝ crea
turis debes paciēter sustinē molestias tibi factas quia cō
tra aliquā nō habes iusticiā cū sis dign⁹ puniri ab ōnibȝ
creaturis qui creatore oīm creaturarū offendisti Magna
v̄tus homīs est vincē semetipm̄. si vīcis temetipm̄ vincis
īimicos tuos ōnes et puenis ad ōne bonū Magna v̄tus
esset si quis pmitteret se vinci ab ōnibȝ hoībȝ quia talis
homo eēt dñs hui⁹ mūdi Si vis saluaī conare vt desp̄ēs
ab ōni consolacōne quā pt̄ tibi aliqua creatura mortal
dare quia maiores et frequēciores sūt casus ex cōsolacōnibȝ
q̄ ex tribulacōnibȝ accedentes. Nobilis est natura equi
quia licet sit in velocissimo cursu. tñ is qui eū equitat
pt̄ eū auertē ab vna via et dirigere ad aliā pro velle suo
Sic deberet homo ī impetu ire sue pmittē se regi ab alio
qui corrigit eū uel ad solam memoriā dei deberet homo
desiderare q̄tū est pro se et alaphas et colaphos et ut ho
mines traherent eū per capillos. Murmurauit quoqȝ
coram eo religiosus quidam de quadā obīa graui sibi
data. Cui dixit fr̄ Egidius Amice mi q̄to plus murmu
ras tanto plus te oneras et q̄to humilius et deuocius sub
miseris caput iugo obediēcie stē tāto leui⁹ et suaui⁹ tibi
erit. Tu non vis vitupari in hoc mūdo et vis hōrari in
alio. Non vis maledici et vis benedici. Non vis labora
re et vis quiescē deceptus es. quia per vituperiū deueitur

ad honores per maledictionē habetur benedictio. per labo
rem requies. Prouerbiū verū est. qui nō vult dare de eo qd
diligit non potest hr̄e qd vult Non mireris si proximꝰ te
aliqn̄ offendit. Quia martha que sancta erat volebat
puocare dn̄m contra sororē suā carnalem tn̄ iniuste mur
murabat martha de maria quia q̄nto plura membra
amiserat quo ad vsū maria q̄ martha tanto plus labora
bat q̄ martha. amiserat enī loquelam visū auditū et
gressū. Stude esse grōsus et v̄tuosus et pugna contra
vicia et sustine paciēter tribulacōnes et v̄ecūdias Non
est enī aliud nisi vt vincas teipm̄ quia parū est hoī attra
here aīas ad deū nisi vincat seipm̄. Hec frater Egidius
Et sic est finis huiꝰ operis. Amen.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

In hoc libello habetur quoddam speculum confessorum simplicium
religiosis omnium specialiter tamen Carthusiensium. Cum quidam Carthu-
siensis ex quo die ac nocte vacat devotioni ac contemplationi magis
quam studio sive lectioni librorum iuris vel theologorum in quibus po-
nuntur casus domini pape episcopis sive aliis prelatis reservati et
ergo multa illorum casuum multi eorum inveniuntur minus experti docti
sive periti qui tamen neque propter suam simplicitatem neque propter devotio-
nis meditationis subtilitatem sive contemplationis sublimitatem
sunt excusati quando ipsi sunt confessores aliorum tenentur scire
inter lepram et lepram discretione vel saltem casus cognoscere quod
in casibus dubiis non debeant incaute procedere sed vel magis peritos
consulere vel sibi confitentes ad magis peritos aut ad suos su-
periores volentes mittere ne contingat eos minus prudenter indignos forte
a casu sibi non concesso absolvere et sic cecus cum ceco in foveam cade-
runt. Et quidam de eodem ordine pauperculus pro istorum simplicium
salute affectus et propria conscientia ad hoc stimulatus et hoc maxime ad
precavendum pericula animarum omnium sibi commissarum de quibus periculis
patet in decreto capitulo infrascriptis ne contingat dignos ex-
ponere propter ignorantiam suorum casuum reservatorum vel supina vel
forsitan affectata ita deo ignorata vel condempnata nec tamen
a sua devotione defraudandi studuit pro suo posse deo adiuvante
hunc libellum ex multis libris sancte ecclesie auctenticis et ex dictis
doctorum approbatis colligere non sine labore levi tamen pro dei amore.
In quo quidem libello tamquam in speculo quilibet confessor simplex
potest speculari et invenire breviter et sufficienter atque distincte illos casus
in quibus potest vel ipse non potest absolvere et ad quos superiores debet
quemlibet mittere sibi confitentem cum sunt necesse. Etiam libri capitula
sive loca ubi hec inveniuntur scripta sunt hic frequenter asscripta
et hoc ista de causa. Primo ne aliquis dubitaret tale casum esse
reservatum nec in tali casu a confessore simplici esse simpliciter
procedendum sed confitentem talem casum volumus ex mittendum vel
pro clariori informacione ad maius suspendendum. Et ideo hoc est factum
quod propter brevitatem et ad vitandam libelli huius magnitudinem non
potuerunt hic omnes distinctiones requisite et cum quibus casu habentes
conscribi videlicet quando et quibus quilibet casus sit reservatus

vint quo vigore non sit reservatus, quia quicquid potest confessor absolvere
et non dispensare. Unde nemo potest et quod potest oblongus. Unde
eius tamen et episcopalis et idem qualiter certa ita et eucharistia concurrere
sit nec sententie papalis et sede vacante. Ad hoc ergo
clare discernendum oportet recurrere ad libros. Item vel capitulum
ubi istud est scriptum et ad dicta et glosas doctorum super hec scribentium
et ergo illa loca ubi ibi erat intitum adinveniendi et quod
est querendi. Si vero quis ita simplex fuit quod peritiam in illis
libris legendis non habuit, ille digno casu tali occurrente potest con
fitentem suspendere donec ipse peritiores consulat vel statim ad
superiorem se prebeat et committat ipsum transmittat et tunc ille sit transmissus
similiter sibi obediat ut sit utrique secure et quiete omnino valeat. Si
vero confitentes bene certus sit tamen sint non est reservatus confessor
et dubius et incertus quod confitentes est reservatus in hac materia
satis expertus. Unde confessor potest eum magistrum melius potest absolvere
et confitente sine ulteriori dimittere et tunc salvus utrique potest corpore tibi domino meo
Quicunque ergo in confessionibus sua peritus esse desiderat istum libellum
a principio usque in finem attente perlegat et ubicunque invenit aliquid
parum minus bene correctum, confessionum absolvendum vel dispen
satum melius emendare studeat et sic ultra sine scrupulo et con
gaudio sine potest deo suo qui vivit et regnat sine fine. Amen.

Explicit Plogus

Cr[?] Quinq casus reservati sunt soli pape
in quibus non dispensat prior cartusie

Primus casus est heresis de quo patz in decreto · t · q · i · verum
Secundus voluntarie occidens aliquem
Tercius est mutilans voluntarie membrum alicuius vel partem membri
Quartus est ledens · i · debilitans et inutile faciens membrum alicuius voluntarie
vel aliquid agens ad quod alius hominem sequitur ut patz dist l · Quintus
Quintus casus est qui est pcussor prelati quem non est cartusiensis et hoc violenter
sine advocatur aut · t · Secundum illorum ex de sen · excommunicatorum

Nota quod prior cartusie et ceteri priores auctoritate capituli dati ad
absolvendum et dispensandum in casibus et licet bene possint ab
solvere in quinque casibus supradictis tamen solus papa ut supradictum
est in eis dispensat restituendo in gradum vel ordinem pristinum
ad suum officium exercendum in eo Et in omnibus aliis casibus et penis
absolvit et dispensat prior cartusie et ceteri habentes potestatem capituli
in personis ordinis et sibi commissis

Nota quod anno domini m ccc xx primo finiebatur auctoritas absolvendi
data vel prioribus a domino martino papa et per eugenium sunt iniuncti
sunt anni xxxiiij ut possint ea uti vel priores
Nota tamen quod alii priores supplices auctoritatem capituli non habentes in confessione
sacramentali possunt absolvere et dispensare vel aliis subdelegare
ex carta de eo facit ad hoc c · ultimum de offi · dele ·
Item vere est si sit occultum vel enormis excessus c · Cum illorum
ex de sen · ex et sine scandalo possit prior in cognatur commissa
ignorantia invincibili vel probabili iuris vel facti ex de sen · ex
Secundum illorum et tamen potest absolvi ex privilegio Alexandri quarti et honorii
tercij hoc est in casibus soli pape reservatis Quia in expressalibus casibus
absolvit et dispensat prior supplex ut tamen a benten hoc Iohannis
monachi tamen hoc non exprimatur in privilegio
Ex hiis patz quod quando casus est pape reservatus et est notorium et magnum scan
dalosum aut non per ignorantia probabile et in ordine commissum tunc
prior supplex non potest absolvere facit ad hoc c · Cum illorum de sen ex
et ultimo vide in glo et ut ibi dicitur in si Quod alibi agit privilegium prior
Prior supplex absolvit tamen qui vult effici cartusiensis monachus
redditum vel conversum a sen · excommunicatione · interdicti et suspensionis Item in
casibus specialibus iniungens ei ut debita sua solvat et hoc ex privilegio

speciali allegando gratia. Item si omnino debita solvere non potest debet pen-
itencia secundum Albertum et 2a q. 3 ut v. Item Ille qui absolvitur debet
primitus se subdere mandatis ecclesie et si in aliquo ordine vel ad
illud debet festinare qui possit eum plenarie tunc absolvere alias erit
irregularis ut patet extra et eos de sen exc. in sexto. Excipit tamen
secundum Iohannem monachum super sexto sententias bonas vel irregularitates
pro tacita usque 1392 Item 1431 quarum dispensationem irregulari-
tatis papa sibi retinuit. De utroque tempore patent scripta Iuliani
legati de latere in Auenen Anno 1432

Sequuntur casus papales quos sine dubio debet confessores
ne si recte reconciliare ab eo in sentencia cadant

Primus quis hominem verberavit clericum vel religiosum laicum etc nominatos
patet 1419 diabolo suadente. Excipitur primo casus ubi est
iusta causa ignorantie extra de sen exc. Item Item si fiat causa
correctionis vel disciplinae ut magister scolaris extra e c i 2 Item vo
luntate Item si non ex odio vel indignatione et leviter tetigit
extra e c i Item si percuciens sunt minor etate scilicet infra xiiij annos
extra de sen exc c i Item Ille qui habet officium scilicet officialis
etiam laicus arcens turba insolente causa (?) scilicet non ex malo
proposito ledit clericum extra e c Item 2 et Item voluntate Item si prelatus
a prelato missus et voluntate Item si quis vim vi repellit clericum
cum ... et incontinenti extra e c Item et ... innocentis ...
Item si sunt pares ... habens ... et ... de hiis extra ... Item si
sunt ... periculo mortis ... quis ... extra e c et ...
de hiis Item metrices hostes capitales ... tales vario
nabiles de sen exc e decreto Item ... de sen exc c ...
... offenderet ... ad ... debet Item valitu
... Item ... i. religio
sus et ... Item ... i. similis condicionis
... Item ... et ...
... Item infirmus sit ... non potest per infirmitatem
et ... de hiis Item ... leserit extra de sen exc Item
Item nobilis et delicatus ... consulendus extra de sen exc ...

Dispensat quo quando dicitur subest causa racionabilis et de ista causa an
sit racionabilis stabit modico boni et discreti viri ext de voto
et voti redempcione magnitudinis. Item nonus qui causam habet quod iure non potest pmitte
debet quod cat dum sibi nullum legittimum impedimentum obsistit ext
de sen ex de cetero Item si non vadit quod tamen quomodo potest dimit
pena excommunicacionis accidit ext de sen ex Item cos in sexto Item capitulo
preterea sicut sunt filii familias non cogat nec expressim excommunicat ext
de sen ex c i et nulla et c vlicer de filiis familias intelligi
qui non sunt sui iuris Item Ille non incidit in canonem qui pellit
violenter de domo sine tamen percussione secundum hostiensem et voll ext
de sen ex c dilecto Item vim in c. Item qui arrestat clericum furantem dum
ille clericus est in actu furti et furtum apportans secundum vull. Item clericus
si hoc fecit post intervallum ext. Item mulier zelo castitatis percutiat
clericum qui tangit ipsam dimittit tamen pro ut ostendit inficiat Item viro i
Item Ille qui percutit clericum cum uxore matre sorore aut filia turpiter
agentem vel se ad hoc parantem per oscula et amplexus secundum vull in sexto
ext et simili domini Item sacerdos per operacionem carnis apostolo rehabeatur dum
contineri ext Item clericus percutit clericum qui dicit quod subiit et in aliis de
clericis melius ostendit tercio ab episcopo monitum et non emendatum ext
Item clericus clericus ioculator fuit et buffonibus et ter moniti non
se emendant ext de vi et ho cle in sexto et si per annum sic vixerit
tunc infamis est Item clericus clericum percussit dematum mo
ambitam ter monitum et supra et incendium Item clericus percussit
bigamum de quo supra quod Item clericus percussit clericum tyra
nmi publice advocati agentem Ray non oportet monere tale ext
et c ult ab hoc Item clericus percussit laicum vel negocia secularia
agentem vel laici ter moneatur de vi et ho cleri et si c ti et dicte
sung in ele Item qui percutit clericum degradatum nec seculari tra
ditum non incurrit excommunicacionem ext de iudi et c tamen non ab hoc Item qui
penitenciarius laudare assistit post prohibicionem secundum suam ille feriens
non incidit in canonem ext ne cleri et c ii et iiii Item omnes penaces
familia vel clericus notum vel pedagium dum moribus constituitur causa
correctionis morum non incidit in canonem ext de sen ex c tamen noluit
Item qui tamen prosequitur et non ledit non incidit in canonem secundum
Ray Item qui credit aliquem esse clericum et non est clericus sic ver
berans non incidit in canonem secundum Ray Item qui tamen minatur

malicio clericum et non fecit non incidit in canone secundum Ray. Ext. Si quis
aliquis verberat clericum non noie tuo quamvis pares forte ratihabendo tu
non inferat tibi nocumentum tamen eris excommunicatus Ar. Extra de sententia excommunicationis in sexto Cum
infirando dum temporalis gerit tonsuram clericalem, quamvis illum percutit
non incidit de canone si episcopus non tenuit eum sub foro suo / extra de cle.
conjugatis et extra de te. Johan. Ext. Eciam Si quis clericus de mandato prelati
alienus est feriens clericum illius prelati causa disciplinae moderate
dicit illum inferiori etiam non cadere in canone secundum hostien. et extra tenetur
de sententia extra
Et non quod rector potest claustrales sicut patet de hospitalariis sancti
Johannis et canonica de sententia ex. Et Dic episcopus potest moniales
subditas percutientes clericos vel personas religiosas extra de sententia ex.
et de monialibus. Jo. addit etiam non quod licitum prelatus regere
illos qui sunt in eodem collegio et dormitorio illos absolvit extra
de vi et ho. cle. et Cum illi atroci sit iniuria Ita si excessus sit
difficilis et enormis tunc papa est requirendus ut de hiis extra et
de illo de ex. In non enormibus sive omnibus episcopus sunt requirendus

Sequuntur alii casus papales quos debent scire omnes confessores

Ad papam debet mitti pro confessore quicumque reus est de aliquo
sub subscriptorum
Primo falsificans bullas pape vel scienter utens extra de fal. cum dilecta
Item violans ecclesiam vel loca sacra incendens et spolians, vel agnoscit
enorme ibidem agens extra de sententia ex. conquesti et hoc est verum
si sit talis denunciatus vel publicatus fore excommunicatus quando autem denunciatus
sit potest eum absolvere episcopus extra et tenor Item scienter
symoniacus et non renuncians papa dispensat i. q. i. circa extra
et de symoniaco Item de regularibus Item suspensus vel interdictus
vel excommunicatus agens in suo officio vel per hoc solus papa dispensat extra
de sententia et re. Cum medicinalis in sexto Item extra de sententia ex. Cum medicinalis
in sexto Item Si quis excommunicatus vel interdictus non vult exire
ecclesiam tempore divinorum quod prelatus sacerdos celebrans nominatim
monet ipsum exire extra de sententia ex. Et Cum in ec.le. talis est a papa
absolvendus ab excommunicatione Item qui cogit missam celebrari

in loco interdicto a iure vel ab homine vel vocat excommunicatos vel
interdictos ad missam vel non permittit sic ligatos exire ecclesiam
tempore divinorum ¶ Item qui facit divinis tempore i. sacrilegis pagantis
tebus vel armis vel mezribus vel combustionibus aliis modis seu
invalidis de quo est excomunicat bonum omnem qui illos ¶ Item xtc. 6° in
communicanti ultra de iudeis et ¶ ita provincia ¶ iter ad liberandum

¶ Isti pregnentes sic ut procedentes sint omnes infames et ad omnes actus
legitimos inhabiles ut patet in c. ex communicanti pontifex
¶ Primo qui obstat ne tuam sanctam omnes possitur et ad fidem catholicam
licite recipiare ¶ Item qui sine licentia propria vadit ad tuam sanctam
Cum quis vult ire ad tuam sanctam primo det a papa petere licentiam ne
cadat in predictam penam sed excommunicatione maioris ¶ Item qui excommunicatus
maiori excommunicatione celebrat in summis principiis qui laudes dei cantant extra
de sententia excommunicationis ¶ Significavit ¶ Item qui participat in crimine eius qui
excommunicatus sit a papa vel alio scienter participans sit excommunicato sed in
crimine convicti penam excommunicationis ab illo extra de sententia excommunicationis ¶ Nuper de sponsalibus
¶ Item qui pregnunt eos qui publicant vel exequuntur mandata pape
vel aliorum iudicis ordinariis sine sit mandata sive sint excommunicationis
sive interdicti vel suspensionis ¶ talis incidit eandem sententiam excommunicationis
extra de sententia excommunicationis ¶ Significavit vel qui eos gravat vel qui tenet illum
qui eos gravat vel pregnunt et sic manserit per duos menses etiam
eandem sententiam excommunicationis extra de sententia excommunicationis ¶ Cum inter li. 6° ita ut post duos
menses a solo papa sit absolvendus ¶ Item pontifices iniuriose
ladit episcopos sed percutiendo blasmendo capiendo aut ad hoc favendo extra
de pe ¶ Significavit in clementinis ¶ Item si quis cardinales ladit atque ino
ut supra dictum est et felicis de penis in sexto ¶ Item illi qui prohibent vigere
fierent et non sint episcopi illi sint a papa solum absolvendi extra de heretici
et multorum in fine in clementinis et voletes ibidem ¶ Item si episcopi prohibuerint
inquisitores aut supprimere pena eorum et suspensio ab officio per
triennium et multorum predicto ¶ Item inquisitores officium inquisitionis non
facientes sed amore vel probabiliter contra conscientiam aut iustitiam
extra de hereticis ¶ Item qui male committunt sed non episcopi aut vel etiam
vel illi qui dispensant non bene faciunt sed permansit extra quando
in clementinis ubi supra ¶ ¶ Religiosorum solempnis celebrant mortuo

sine licentia pastoris vel dans sacramentum corporis extreme unctionis vel
eukaristie / ex. de privile. c. Religiosi in cle. ¶ Si Religiosus vel ex-
citans aliquos ordinatos aliquem ad eligendum apud se sepulturam / vel
separatione aut non mutare electam vel ostendens sic electa ex. de pe. in-
currens in cle. ¶ Si absolvens aliquem a pena et culpa nisi habuit
de privilegio / ex. de privile. c. Religiosi eo. cle. Aut etiam absol-
vens penas iuris scilicet excommunicacionis a canone nisi in casibus conces-
sis iure vel per privilegium Vel sindicis exactionis interdicti vel suspe-
sionis promulgatas per statuta synodalia vel provincialia et quod
supra et ibi Jo. An. ¶ Item glosat regulam sancti francisci cum
statuta et eius declaratione scripta et Clement. de ver. signi. li. exivi ¶ Iste
casus tamen est sublatus per Jo. xxii in extravagante Quorundam
¶ Item mulieres que indicti admittuntur ad summa professionis de tercia
regula sunt in sen. ex. ex. de sen. ex. Cum ex eo in cle. ¶ Item
In urbe scilicet Roma regens sine papa eligens aut fundis / de elec-
tione fundamenta in sexto ¶ Item Cum tempus defuncti cognatus et qui regentes
in urbe sine papa et istos regentes non reprehendit aut prebet
eis auxilium consilium aut favorem ut in extravagante Ad omnem
detestando ¶ Item Si sit enormis aut sequens alios casus ex.
de sen. ex. c. Cum illorum et vide Jo. An. supra eodem ca. et Hen-
ricum De homicida pari li. vi / et Item Si mutilans
membrum corporis vel inutile faciens ut qui facit oculum vel manum
truncando Item Si verberans aut percutiens aut occidens li. vi
¶ Item Cum percutit puerum et non solum carnale sed etiam magis
percutit spiritualem ut episcopum abbatem priorem aut sic agente
de primo Item de aliis et Cum illorum Item Si violentus aut atro-
citer percusserit Item Si sanguinem fuderit videlicet ex abun-
dantia notabiliter et in parte ubi non solet faciliter sanguis effundi et
Cum illorum et in glossa ibidem / Et non post quam a quibus in transitu
receptus sicut per receptos fuit aliquis talem confessionem ad papam
remittendus est aut non esset casus enormis tamen a suo prelato
esset absolvendus Item talis tamen per ordinis cartusiensis
vel tales casus omnes enormes in suis commissos absolvunt
et dispensat monachum prout per privilegia Alex. quarti et honorii
tercii ¶ Item abbas faciat laicum vel clericum scilicet monachum

concessio vel nominatio tunc talis platus et ad papam mittendus
ut p ho an t omnisitat ex de sen ex Item si facit hoc contra
disciplinam Et alter laicus hoc modo audiens eum penitet etiam si
ille laicus sit grauis Et de consenciente non reprehendente nec im
diente in pt 2a Et religiosus peniciat eum sub laicum qui non est
de diocesi illius pontificis vel epi in h e religiosus peniciens
ex de sen ex t religioso in sexto Et si ille peniciens non habet
abbatem ipm absoluere potentem vel ratione interdicti vel
suspensionis vel alia de ca de sen ex c Nup In omnibus hiis casibus
ipsus pt tale absolue h hostien sup t mortuis ex de sen ex
2a Et religiosus penitus sit alterius claustri qui religiosus seu
regularis ipm peniciens tunc ille peniciet et ab abbate omnibus
claustri absolui nisi eius abbas concitat suos subditos alteri con
tene pt sed ex de sen ex ex illorum 2a hereticus notorius
et publicam heresi dampnatus et p canones suspensus et p solo
papam restituendus i q i docentur Et talis tunc absolui licet non dis
pensat ab epo vel epalem ptatem habentem qlem ptatem
quam per Cartusiensium ordinis habz de suos subditos p pmle
tum alexand qui in de dns sicut ipsi habitu sacramenta etiam
et sic suspensus ex de heret ex diuersis Idem et de eo qui per
epum degradatus ex de cle non resi c ex tue 2a Item clericus
alias prouinciale et tenens e quicquid qui fuit conferens beneficium
seu beneficia ecclesiastica indignis vel maxime honestate vel
litterarum scientia et ob hoc prius fuerit ut solam correctionem incipa
bit et p hanc opinionem a beneficiis conferendis suspensus ille p
solo papa e restituendus ex de beneficiis pbend c g'ne vel
p patriarcha e c g'ne 2a postquam aliquem constituit qui simoniace
sit in ordine vel beneficio et ille tunc statim illud male et simoniace
acceptum non resignat tunc suspensus et i q i Item et p papam
restituendus et non solo qui beneficium vel ordinem sic simoniace
accepit Et etiam ille qui sic statuit vel mediator extitit ex
e de regularibus et sic suspensus Item Innocentius 2 Item ut
ex e t nob fuit Et ar ex c Et si questiones et t denuncia
se t accusatus Hos septem casus predictos dispensat papa licet
epus vel eius ptatem habens possit a pena absolui e non dispensare

Item quibus papa dispensat cum talibus que
consequenter ponuntur infraque

26 Si clericus in concilio excommunicatus contempnat penam iudicis si
ecclesiasticam et querit laicum i. secularem potestatem inquietando illa
et sequendo se iniuste gravatum [illegible] q. 6 dignus pro [illegible] / Item
Si quis fuit bigamus extra de big. c. nup. / Item clericus non ordinatus
si celebrat dispensat cum eo solus papa extra de cle. non ordi. ministrante
c. totum / Item cum clerico per saltum promoto extra c. tue / Item cum clerico
furtive promoto extra e. c. per totum / Item cum eo qui bis est consecratus
ad eundem ordinem i. q. [illegible] Salubriter / Item cum eo qui fuerit
prius bis confirmatus et at si fuit bis prius lavit et bapti
zatus sicut de conse. dis. 4 Ros. et c. qui bis / Item cum eo qui
a Symoniaco est promotus et ordinatus pariter i. symoniace [illegible] vel i.
r. ab excommunicato / Item si quis se ad subversionem fidei se ab heretico p
misit ordinari i. q. [illegible] Convenientibus et ibi quando non non licitus est promotus
In hoc comprehenduntur omnes casus quibus aliquis post illicite est promotus
Unde quod hoc fit ex malicia tunc dispensat solus papa secundum Ray
et hosti. patet de hiis dis. l. Sollicitudo et c. sequenti / Item
ti ad [illegible] et sequentibus / Item in excommunicatus suspensi inciderit p
imbutus de quibus infra / Item Si excommunicatus suscipit sacros or
dines tunc dispensat et absolvit solus papa ut extra de sen. exc.
Item si adultus in infirmitate positus facit se baptizari non potest
ordinari nisi per postea probata magna more probitatis aut
precedente auctoritate et hoc papa dispensante c. [illegible] in eo
tudine dis. 100 / Item Cum sententiam sanguinis sedit vel dictat
aut [illegible] secundum probet [illegible] fit p. [illegible] vel cum missione
ut extra ne cle. vel mo. c. sententiam / Item de hoc dicunt dignitate et dicta
Item Cum purgator voluntarius aut vindicte sanguinis benedicere
amittens vel punctum exhibet ut extra de cle. pug. dwello
c. primo / Item Monachus vel religiosus in apostasia promotus
aut leges aut medicinam discens extra claustrum studio omnia
nisi infra duos menses desistat extra de apostata c. [illegible] / Item extra
ne cle. vel mo. c. super specula / Item doctores seu magistri qui religio
sos habitu suo dimisso leges vel phisicam audientes fuerint
docere vel in scolis suis retinere presumpserint ipso facto sunt
excommunicati extra ne cle. vel mo. c. ut periculosa in sexto

Incipiunt casus suspensionis et interdicti

Primo omnes religiosi qui suspensi ut hic ut dicit Hostiensis Secundo
quilibet faciens contra constitutionem vel instructionem per annum est suspensus
a divinis extra de sententia excommunicationis in textu clericis electionem in sexto. Tertio iudices ecclesiastici
tamen sententiam interdicti vel suspensionis simul sine causa scripta
proferentes per mensem a divinis est suspensus extra de sententia excommunicationis cum medi
cinalis in sexto. Quarto In factis perversis est suspensus ab officio
legatus extra de rescriptis et constitutionibus. Quinto Conspiratores in metropoli
se faciunt de invicem non manifeste et per annum suspensus extra de
officio delegati et habet constitutionem in sexto. Sexto Cum sumunt ecclesiastica
ex dignitate a laicis quoque dicitur ... qui ... Item de
clerici et clericus ineligibilis est. Item in irregularitate et electione. Nono huius
modi notorius est suspensus quo ad se et quo ad alios donec peni
teat extra de cohabitatione clericorum et mulierum Nullus missam extra de cohabitatione clericorum et mulierum
quaesitum. Decimo Cum sepelit publicos usurarios est suspensus ante
tamen quam recipit oblationes extra de usuris et cetera quia ferre in ordi
Item clericus non vestitus clericaliter vel monachus non vestitus religiose
extra de vita et honestate clericorum cum quam in textu Item religiosi depo
nentes habitum suum sine causa extra ne clerici vel monachi pro tuis in
sexto Item Sumens bullas papae ab alio quam de manu papae ante
...bullatoris est suspensus a beneficio et officio si est clericus de ...
sal et durat ... extra ut eodem tamen. Item Cum non vite ordinatus
vel quem non vite ordinat extra de temporibus ordinandi ... in sexto
Item clericus occupans bona decedentium praelati vel postea ...
media donec reddat extra de clerico cum sepe libri sexti. Item
Praelatus religiosus vendens vel alienans vel concedens ...
... sine consensu ... ut extra de rebus ecclesiae non
alienandis in textu. Item praelatus religiosus non satisfaciens
... ad loca remota extra de ... religiosis in textu postquam
requisitus fuit si ultra mensem distulerit est suspensus ... ad
satisfactionem. Item Episcopus ... malitiose visitans ...
habet ... extra de ... in textu Item episcopus
et ... suspensus ab officio. Item Cum praelatus aliquis
male visitans ... et ex cupiditate recipiens ultra statutum
est suspensus nisi infra mensem reddat duplum et ... in sexto
de censibus nec ... visitato super hoc fieri remissio Nota
Et non ... suspensus quo ad se est suspensus a perceptione ...

metrator non sit irregularis si confiteatur secundum hostiensem et Innocentium. Item omnes
illi qui sunt in maiori peccato cum concubina publica sunt suspensi a perceptione
sacramenti extra de cohabitatione clericorum et mulierum c. Si Item non quilibet locis
interdicto suppositis, quilibet qui non dedit causam interdicto est suspensus
non ad se sed quo ad reliquos extra de sententia ex c. Alma in sexto Item
illi qui ad interdictum procedunt amplius fauore vel consilium sunt
contendere quo ad se et ad alios sicut illi per quorum culpa dolum vel
fraude positum est interdictum c. Alma de sententia ex. in sexto. Immo tamen
est interdictum possunt sunt capitulum qui in institutione ex auaricia recipit
communia ultra statutum nisi infra mensem reddat duplum extra de
sententia ex. c. Statuto. Item quicumque sit aliquem excommunicat sine monitione prima est
interdicendus per mensem ab ingressu ecclesie. Item qui male custodit in-
terdictum est interdictus extra de priuilegiis c. Eporum in sexto Item notorius percussor
symoniacus vel alius est quo ad se et quo ad reliquos suspensus
de symoniacis extra c. Tanta et Item de fornicario notorio extra de cohabi-
tatione et mulierum c. Vestra et c. Consilium Item de est de vel notorio qui est
notorius quod soluitur est dampnatus vel conuictus vel sponte confessus aut
facti euidens in predicto c. Consilium Item extra de iudiciis c. At non absolue
Item non quilibet sicut qui est suspensus ab officio diuino est suspensus ubique
sic etiam qui est suspensus ab ingressu ecclesie c. Quia igitur c. Dignum et
extra de sententia ex. c. Cum in sexto et si sit suspensus facit diuina officia
suo solempniter sicut ante suspensionem fecerat vel facere poterat
tunc sit irregularis per papam restituendus extra de sententia ex. c. Cum
medicinalis in sexto. Istud intelligitur de suspenso ab officio
pro crimine non pro alia causa secundum colleta
Nota quod excommunicatus maiori excommunicatione durante tali excommunicacione nemine
potest ligare vel absoluere xxiiii q. i. c. Audiuimus Item c. de maiore
excommunicatione extra c. et c. denotatur Item extra de nouella Innocentii Item actus
legitimi sunt prohibiti illi qui est excommunicatus maiori excommunicacione Item
non solummodo excommunicatus maiori excommunicacione faciunt sic et interdicti
sic et suspensi ab officio diuino vel ab ingressu ecclesie, vel
ab exercendo officium diuinum, vel a celebratione misse vel a
diuinis vel ab aliquo alio quod est proprie actus sacri ordinis pro crimine
vel pro alia causa tamen dicitur vel ab hore in foro non penitenciali
sed iudiciali in perpetuum vel ad tempus certum vel incertum. si infra
illud tempus ingesserit se diuinis agendo in ordine suo actum spiritualem
solempniter vel priuatis sit irregularis et solo papa restituendus

Nota secundum Jo(hannem) in summa li. 3o ti. 33 q. 81 Quidam suspensus ab officio
potest ecclesiam intrare et divinum officium audire non potest tamen legere
vel cantare solempniter officiando ad populum Item nimo si etiam quis
ecclesiam in capella in navi vel alibi sit officiando hoc canonice
dicit irregularis fieret hoc idem asserit Pysanus In summa sua
Quod si dicat tamen uno vel pluribus horas suas non officiando in
ecclesia vel quasi publice licet peccet mortaliter sic alias cantando
non tamen contrahit irregularitatem sic agendo Hec Jo(hannes) predictus
et Pysanus notabiliter Suspensus Quod suspensus a divinis nec
officiare potest nec audire divinum officium cum aliis et quo simpliciter
ut dicit hostiensis Similiter dicendum est de aliis suspensis propter
sententiam contra suam suspensionem agentibus Quod notandum de suspensione
quod precise specialiter sic in foro iudiciali et non penitentiali
sive a iure sive ab homine quia sic irregularis factus a solo
papa est restituendus extra de sen(tentia) ex(communicationis) c. 1 in sexto Item c. ti. [illegible]
quam Item extra de sen(tentia) et re(iudicata) [illegible] In etiam vide supra Suspensus
vero a participatione seu collatione sacramentorum sive benefi-
ciorum sive a beneficio seu ab officio administratoris vel iuris-
dictionis Vel si episcopus sit suspensus a pontificalibus Si huiusmodi
illorum se ingereret divinis agendo in officio suo ut prius non fit
irregularis secundum hostiensem et Innocencium Et quamvis irregularitatem non
efficiatur tamen agendo contra suspensionem suam mortaliter peccare dicitur
Et ergo sit prior a divinis esset suspensus tantum ab officio prioratus
et ipse sic sciens suspensus celebraret solempniter missam que
pertineret ad officium prioratus Aut etiam infirmum vel etiam totum
conventum suum sic suspensus solempniter curaret Vel aliud quod-
cumque spirituale vel temporale quod ex suo ordine ad officium
prioratus pertinet tamen ipse per hoc irregularitatem non incurreret
Ipse tamen sic agendo mortaliter peccaret propter inobedienciam
suam et tamquam contemptor et ipso facto esset removendus seu absolvendus
a suo officio predicto extra de solu(tionibus) c. Si quando [illegible] In fine
glose sue versus

Sequitur casus irregularitatis de qua quilibet confessor qui
se subditum a periculo vult custodire debet scire

Notandum quod quicumque contrahit irregularitatem secundum dispositionem iuris
est inhabilis ad suscipiendum sine expectacionem sacri ordinis
Primus casus est Quicumque personaliter hoc est per se aliquem occidit
l. d. Quicumque voluntarie Item et Quicumque vidua Item extra e. c. i. Si
vero in repellendo moderate extra e. c. Significasti Nam talibus non
sit irregularitas Secundus casus Quicumque consilio occidit scilicet con
sulendo ad quod probabiliter sequebatur homicidium et ille occidit
Item d. i. Perlato Item e. continebat vel dissuadendo liberatorem
secundum Ray. Item de clericis pugnantibus in duello e. c. Henricus Si quis alicui con
sulat quod se exponat pro corpore aut fide vel sancta ecclesia
et si ille occidit consulens non fit irregularis secundum Ray et Innocentium
Tertius Quicumque illum quem iniuste occidit non defendit videlicet
cum quis potest et tenetur ex officio defendere ut Inducens 23 q. 3
et nostro s. e. c. non inferenda Quartus Quicumque se sociat occisori secundum
Hostiensem extra eo. t. de homicidio Sicut dignum Tertia si dissua
dent quem associat et alter occidit

Quicumque tamen mortem dedit vel hoc probabiliter sciebat ut credit
aut timuit est irregularis secundum Innocentium Ioh. in glo. Item
extra de homicidio et de cetero Indubie est eligendum quod est certius
extra e. vel audientiam et levius opinio deponatur Quintus Quicumque
est scribens vel dictans Epistolas vel litteras pro vindicta sanguinis
est irregularis 8 l. Quicumque Item extra ne clerici secundum Hostiensem Quintus
Quicumque seipsum castravit ut vel castre vivat vel si hoc ex
indignacione faciat est irregularis extra de corpore viciatis et
Significavit nobis sed non si fiat causa sanitatis Sextus Quicumque in
dolens medicus et inexpertus dans medicinam ad mortem vel ex
cepti habens super hoc conscientiam extra de etate ordinandorum
ad aures Septimus Clericus pugnans in duello Item secundum Ray
est deponendus d. 50 q. l. sed Si tamen nec mors nec mutilacio
sequitur episcopus dispensat in beneficio et non in officio Octavus Notorius
de crimine perpetue notorio scandaloso secundum Jo. an. de penis Item
adulter notorius clericus ab episcopo monitus et non desistens ex
de cohabitacione Sit ad excommunicandum pendat Episcopus tamen dispensat
Nonus Quicumque bigamus extitit i. qui habuit duas uxores
vel unam corruptam d. 26 deinceps papa dispensat Item Quicumque

vilem personam ducat vel adulterat ancillam vel secularem etc. 1
Si quis monachus episcopus dispensat. / Item si quis in sacris ordinibus
constitutus contrahat cum aliqua de facto et irregularis extra qui cle. et
de diacono Item extra de cle. qui clerici vel voventes episcopus dispensat etc. / Item quorum
vetatur vel prohibetur ordinari vel sunt multi vide infra de vetitis et
prohibitis ad sacros ordines promoveri / Nec enim tales sunt irregulares
/ Item si excommunicatus in ordine tamen occulte quando notorie celebrat vel agit
in ordine suo vel prime / postquam hoc sciuit et irregularis, solus papa
dispensat cum talibus extra e. tanta Item cum in Item extra de sen. ex.
cum illorum. / Item si quis tamen ligatus fuit i. suspensus vel interdictus
vel excommunicatus scienter celebrauit extra de sen. ex. cum illorum vi sexto
Item si talis sacros ordines recepit et irregularis e. cum illorum / Item
si quis non ordinatus sacerdos celebrat extra de cle. non ordi. ministrante
e. extra hereticis cum isto potest episcopus dispensare secundum Io. an. / Item si quis
hereticis scienter dat sacramenta vel sepulturas vel eorum recipit ob
lationes vel elemosinas cum iste solus papa dispensat vel infra
extra de hereticis excommunicamus vi etiam / Item si quis hereticos scienter
receperit extra de hereticis excommunicamus e. et ablolende Etiam obla
tiones eorum scienter recipiens papa dispensat solus / Item si quis
celebrat in loco interdicto scienter propter solum papam liberatur et ad ele
gendum non admittitur et ineligibilis efficitur ipse qui sic celebrat
extra de sen. ex. is qui in sexto et / Item prelatus habens personatum
et sacerdos secularis aut simplex monachus aut regularis si au
diat in studio medicinam vel ius ciuile nisi recesset infra duo
os menses a tali studio et irregularis extra ne cle. e. ultimo
et in sexto e. statuimus ut ne cle. Item extra ne cle. e. non mag
nope Ubi dicitur aperte de regularibus post professionem exeuntibus
transitu ad audiendum leges vel phisicam nisi infra duos
menses redierint excommunicati sunt et nisi per papam omni spe promotionis
priuati in e. super specula ibidem extendit hoc ad sacerdotes
seculares etc. / Item simpliciter ad aliqua cautela tali pacto quod
nunquam aliquid ex ea recipiet et irregularis extra de sy. quinque tnas etc.
etc. / Item si quis prohibitus sunt ad sacros ordines accedere et tamen
promouentur ad eos sine dispensatione et irregularis i. inabiles
ad exercendum ordines etc.

Notandum quod secundum hostiensem et innocentium occulta peccata per primam
restituuntur ad c. q. i. Illi qui. Notoria vero per primam et episcopus dispen
satorem nisi casus sint pape reservatus d. l. Quod sit enorme. In glo
sup. t. de hiis vero visu [illegible] habetur supra de obviam (?) peccatore
tam notorio quam occulto. Unde sit scribitur ibidem. Item sive sit occul
tum sive manifestum quod tamen sit enorme quod impedit ne possit sine
dispensatione promoveri licet possit exequi in suscepto ordine
cum quod occultum non ut sentit Lucianus (?) manet in ordine sus
cepto occultus peccator post pacta primam nisi in symonia ubi quis
ordinem emit qui quantum ad se et quantum ad alios quod suspensus 32
d. c. vere extra de symonia. Tanta. Vel nisi sint contra
voluntatem extra de etate or. et ultimo questionem vel nisi sit casus exceptus ab
papa reservatus extra de sen. ex. perpetuo. Concordat textus in fine
et presbiteros qui immolaverint d. l. sic dicens quorum crimina manifesta
sunt [illegible] ut post ordinationem a sacris ordinibus deiciendi sunt
Quorum autem peccata occulta sunt et secreta satisfactione secundum sacer
dotis ordine purgata in ipsis ordinibus remanere possunt. Item eadem
de hoc extra de temp. ordi. et extra tenore et ultimo questione. Item extra
de accusationibus et inquisitionibus. Licet. In glo in principio ubi dicit quod ho
die de nullo occulto crimine impeditur exequcio post pacta primam
preterquam in homicidio et symonia. Concordat in hoc Innocentius
hostiensis et goffredus. Et hii addunt quod idem quod de heresi in
qua post abiuratam sanatur irregularitas remanet. i. q. i. Veniens. Item
extra de sen. ex. [illegible] c. perpetuo. Accedit etiam casus exceptionis pape
reservatus. Item de videtur summa in sequentibus.

Sequuntur casus preter quos primum de quibus
prohibentur ad sacros ordines promoveri

Notandum quod ista sequencia prohibitiva sunt quod non possunt ad sacros
ordines promoveri. Primo bastardus vel illegitime natus extra
extra de filiis presbiterorum ordinandis vel non per totum. Item et 56 di. et in sexto. Secundo
mancus habens conscienciam de morte alicuius extra de etate et qualitate ordinandorum.
Tercio carens membro, curvatus, id est difformis vel monoculus vel gibbosus.
Quarto mutilatus aliquo membro extra de corpore viciatis per totum. Quinto
corpore maculatus deformiter in toto corpore vel in notabili membro
ut leprosus manacus, habens maculam in oculo deformem, extra de
corpore viciatis c. [illegible] de tua. Sexto pugnans in duello et occidens sponte
tes [illegible] extra de clerico pugnante. Septimo bigamus di. 26 generaliter
extra de bigamis per totum. Octavo percussor notorius secundum [illegible] extra de clerico
percussore per totum. Nono bis confirmatus videlicet sciens vel bis
baptizatus de conse. di. 4 Quando bis et talis esset irregularis.
Tamen sequencia di. et diccio alia pena ponitur, episcopus tamen potest
dispensare. Decimo infamis de consue. et ultimo in sexto et de bigamis
et quarto cum sup. Undecimo qui sciens bis fuit baptizatus vel qui
sciens aliquem bis baptizat extra de apostatis et ex litteris. Et
religionem intrant ordinari potest. Duodecimo qui baptizari differt
adultus usque ad extremum di. 57 [illegible], quia presumitur non
penitens nec vere fidelis, potest tamen episcopus dispensare propter
raritatem clericorum si meruerit vita vel in c. c. Tredecimo qui extra casum
necessitatis baptizat vel aliquod divinum misterium exercet extra de
clerico non ordinato c. 1. Quartodecimo qui sciens se facit baptizari ab
heretico absque necessitate 1 q. 1 Ventum. Secus si ignoranter
vel coactus 1 q. 4 placuit. Quindecimo qui publice in facie ecclesie
penitenciam egit quia est infamis extra de bigamis c. 1 episcopus
dispensat ad minores ordines. Sedecimo invitus detrusus in
monasterium di. 50 c. ille. Decimo septimo accusatus de crimine prohibetur
pendente accusatione extra de temporibus ordinandorum c. ultimo. Decimo octavo ex-
communicatus in ordine vel beneficio extra de symonia c. tanta
et c. accusatum. Decimonono qui compulsus et invite ad ordinem nisi
pro necessitate et utilitate ecclesie di. 74 Ne quorundam. Vicesimo ioculator vel histrio secundum [illegible]. Vicesimo primo furiosus demoniacus
epilenticus secundum [illegible] quia furiosi demoniaci vel epilentici non debent ordinari, si tamen sunt ordinati qui sunt liberati

vel habent bona mercualia pnt in priuato exercere vel exequi
officia sua A homicide vide de hijs an in casibz irregula
ritatis op[ri]mis casibz Vt excoicati de sen exco an illo Et cri
les p vel sub milites aut qui alieno ino obligatz z cui vt
dis h in principio et in glo declarat Nec pfectus i aduocatus
Si tamen isti sanguine effunderint aut turpia vt histrionatu
exercuerunt tunc no admittant post liberacioz dis h c i et z
Siluarii nec Indecorum pnt sunt ii i (sic) criminib et offitiis liberati
et ab oi obligatione d vt vel officiati qui habet officium
in curijs principum vel in ciuitatibz Ab assripticij qui psp
turia z conscriptus ad culturam 30 anis vel p simplicem scriptu
ram Isti no pnt ordinari sine consensu dnoz suoz dis
lun ynalis Nec originarij qui ex assripticijs z orti vel
geniti Nec alienis libertati donatus nisi ab obsequijs prom
sit absolutus dis lun c nullo Nec condicionaliq qui condi
cione promisit pretue manere et postea per triginta anos
manet in fundo ali vide indictm et de assripticijs Nec
fug i similis condicionis dis lun c i et de sine p totu
Similiter obligatus ad rationem vt tutor vt procurator quidem
dicuntur actio ext de obligat ad rat c uno Et si predicti salz
assripticij originarij liberti aut condicionalis manumittan
dis lun ynalis Aut de vxore generet qz tunc secundum leges
condicionem matris sequntur ex de ser no ordi deletus filius
a suis dnis liberati et hereditati aut de libera matre geniti
inemat tunc ad sacros ordines admittuntur dis lun ynalis
Al phibet excoicatus ordinari i d intromo epons 32 q 2
horrendu Bigamus Ex[clu]ditur a sacro Et si talis sunt ordinati sit irre
gularis In excomunica[ti]o 22 antiqui Et Bigamus bis sunt
ordinati sm ray ar d ob c i illic phibet ordinari
Epons pt tamen cu eo dispensare si factum z ignorant i si ig
norant ordinati sunt Ali papa i c on Balnb Al
Ex alieni qui sic vt an supra o sunt phibiti ad sacros ordines
promoueri fuerunt sine dispensatione promoti Aspe promoti agunt
tunc in ordinibus suis sunt no phibiti exercere sunt irregulares
facti sic qz p solum papam pt cu ipsis dispensari ex de sen
exco Cu medicinalis in sexto Item m c Jo cum ibidem Item in c

Item etiam de sen. 2 ve in sexto Item nos censendum de
excommunicatis ¶ Item quiuis recipitur in monasterium symoniace qui illos
sic symoniace sumunt siue receperunt in eandem penam siue
sententiam inciderunt tam dantes quam recipientes solus
corpori monasterium siue ecclesia est suspensus a diuinis propter hoc in quo
uacantem esse quum ut in vnica eorum Solus papa habet in hijs
dispensare Item in extrauagantem Ite in vnica eorum Nisi in arti-
culo mortis cum cautione debita si conualuerit ad eum vadat
qui absoluere habeat

Casus maioris excommunicationis

Notandum quod hij qui sequuntur sunt excommunicati excommunicatione maiori
de iure ¶ Primus casus hereticus in heresi dampnata vel sin-
gens heresim talem extra de hereticis ad abolendam et c. 2 et q. 1 c. 1
et et 3 Item generaliter omnes qui per romana ecclesiam vel singulos
episcopos in suis ciuitatibus et dyotesibus tamquam heretici sunt dap-
nati et excommunicati Item qui recepit hereticum vel defendit
extra de hereticis sicut ait lex et excommunicamus et c. si aduersus ¶ Item casus
qui dicit ecclesiam Romanam non esse caput ecclesie nec ei obe-
diendum esse dist. 19 nulli et fas Et hoc intelligitur eo quod hoc
dicit asserendo talis est hereticus secus si diceret disputando
Item nota quod predones et latrones Vel intelligitur de illis qui
propter hoc Romane ecclesie non obediunt quia eam esse caput
aliarum ecclesiarum non credunt ¶ Item percutiens clericum vel personam
religiosam etiam laicam 17 q. 4 Si quis suadente dyabolo vel eum qui
defenderet per clericum a violenta manu iniecta et non defendit
extra de penis quante ¶ Item qui exactionat clericos vel imponit
ecclesiis vel clericis collectas onera fossatorum expeditionum et
cum eorum consensu et clerici tempore uacat Item de immunitat
et in nouimus Item si indebite et iniuste et tale amoniti
et non volt desistere infra mense satisfaciat alias est excommunicatus
secundum hostien ¶ Item Incurrendes ecclesiam postquam est denunciatus et

casus excatoon pape reservat[us] ex c vna de sen ex Aliter
fractor ecclie vel fenestre aut fractor ex de sen ex t
conquesti ex t vna vel spoliator Aliter agens ubi agmina
grande malum et corpus corpi rapiend vel tunc frangendo
vel per emere agmina ex c t | 9 Dicens se papa videlz
qui a clericis se solum ab una parte non a duabus partibus ex de cle
ricis Cis excitati sint omnes qui ipsum sustinuint | 9 falsificans
bullas pape vel sciens utens falsificatis | 8 Vir faciens
divinis corpori i sacerdotem ex de iudeis t Ut quosdam
| 9 Doctor vel scolaris universitatis in gl[ossa] qui dolose tractat
p hospicio cum cive Bononiensi ex de locato et conducto extra de sexto
| 10 Religiosus aut monachus studens phisicam aut leges nisi
tesset infra duos menses cum sacerdos plebanus vel habens
personatum ex ne cle t | 10 magnope Ut ibidem sup periculum
Aliter professus monachus accedens ad studia litteralia sine con
sensu prelati sui vel consilio sui gnet aut pt maioris aut
temere mutans habitum religionis sue Aliter doctor aut
magister docens sive retinens scienter talem professum dimisso
habitu ordinis sui temere | vel docens leges aut phisicam
eidem ex ne cle t relig et periculosa in sexto | 1 Quinis
participat cum eo consiliando consilio dando vel fovendo excom[municat]os
sine quibus ille sic excatus talia non esset facturus Et qui et
sic excatus a papa tamen etiam a papa absolvi debet ex de sen
ex Et concubine t ex | 2 Dicunt iussa et statuta
vel consuetudines vel servari faciens contra libertatem eccl
clerici non singularem sed Innocentis probat hoc ex de sen
ex t nona | Ut de emunitat eccl libro sexto | 3 ledens
vel perquires elegentes ex de electione Ceterum in sexto qui eo
qui non elegit quem ille voluit vel pro quo rogavit | 4
Ad quis occidit xpianum assassino i per assassinum vel hoc
procuravit licet ad effectum non pervenerit ex de homicidio per
humanam libro sexto | 5 Cum xpianos pro negociatione
vel aliis causis honestis navigantes vel naufragantes
spoliat ex de raptoribus excatos | 6 Cum servat ordina
tiones factas a scismaticis post et alienaciones factas

ab eisdem ex° de scismaticis c. i. ¶ Item qui res et bona i-
mobilia ecclesie submittit laicis sine licentia pape ex° de
rebus ecclesie non alienandis hoc consultissimo in sexto ¶ Item
qui hoc non prohibent si se non opponunt a perceptione fructuum sus-
pensi sunt ¶ Item petens theolonea pedagia guidagia
a clero ex° de censibus quamquam in sexto ¶ Item dans litteras sine
represalias vel litteras concessas quibus unus pro alio pignoretur
quod si contra personas ecclesiasticas concedant et infra mensem non revo-
cant tunc concedentes sunt excommunicati et communitates interdicte de iniu-
riis et damno dato c. i. in sexto ¶ Item qui dissolvunt solitum iudicium
ecclesie ex° de immunitate ecclesie in glossa ¶ Item qui cogit aliquem
absolvi ab excommunicatione suspensione vel interdicto ut de hiis
que vi metusve causa fiunt absolutionem in glossa ¶ Vel qui cogit revocare sententias
excommunicationis vel interdicti iam diffinita ut de sententia ex° communis in
glossa ¶ Item qui pontifices ledit capiendo percutiendo vel
a sede sua expellendo tales sunt excommunicati et eorum bona debet
tradi ecclesie cathedrali ex° de penis ¶ Item in glossa et post
quam ¶ Item deinceps et alias penas addit Innocencius
ex° de penis c. In quibusdam ¶ Similiter ¶ Item qui cardinales
ledit modo quo supra excommunicatus est ex° de penis in glossa felicis § parte
vide diligenter hoc capitulum ¶ Item qui cogit clericum resignare
beneficia sua ¶ Aut cogit clericum citatum ad curiam romanam non
venire vel revenire ¶ Vide de ambobus ex° de penis in glossa
¶ Item religiosus vel regularis violans et non servans inter-
dictum generale vel cessationem a divinis secundum Innocentium ¶ Item qui scienter
communicat sunt excommunicati ex° de sententia excommunicationis ex frequen-
tibus in glossa ¶ Similiter ¶ Celebrans aut qui cogit celebrari
missam in loco interdicto vel coram interdicto vel cum interdicto
vel excommunicato ¶ Similiter excommunicatus interdictus aut suspensus nolens
cedere etiam ad mandatum seu iussionem sui prelati ut ex°
de sententia ex° generis in glossa ¶ Item qui prohibet inquisitores et suos
ministros episcopos ad propriam innitatur ut de hereticis ¶ Ut inquisitores in
glossa ¶ Similiter inquisitores non agentes ibidem vel et volentes
¶ Similiter qui male committunt inquisitiones ... alicui contra

pol[m] vicum Item si in quam sit dock ne beneficiatiant officiend in qu
sitom Rx Item satagunt constituere aut facere leges ut
ecclesie compellantur aut solute non repetant de usuris et exactionibus
Similiter etiam qui sinant usurarios in domibus vel intrent sine
manifestos excommunicati sunt extra de usuris et usurarius in c[o] Et
Eligens aliquem in rectorem urbis Rome vel ville obediens vel illu
fovens sine licentia pape Ex Item facientes sumunt ad sepulturam
ecclesiasticam hereticos aut eorum fautores ut de hereticis et hereticis
in c[o] 2 si suscepti fuerint debet eos de sepulcro sacro eice
re in loco non sacro Eg Et judex puniat vel moveat ad clausas
moniales pro audiendo testimonio de judiciis mulierum in c[o]
Similiter qui privat hoc quod conservator monialium agat vita igita
i de non manifestis Immunis de officio dele et ultio in c[o] Similiter
qui faciat aut privat quod monache seu canonice seculares sint
discordes in electione extra de electione indepnitatibus in c[o] Similiter
Quicumque monachi seu monache aut canonici seculares aut canonice
seculares faciant aut privant seu recedunt ne visitent extra
de statu mo Attendentes in c[o] Similiter Item prohibent sequestrad
res eorum nolentium visitari aut privent sequestrata reddi
extra de sequestratione poss et eius expensis in c[o] Ex Item
tumulant presbiteros a jure extra de sepulturis Eos qui in c[o]
Non prohibiti a jure sepeliri in loco sacro sunt notorie diffi
dentes i desperantes Oppressores pauperum Raptores usurarii
Meretrices et latrones vel chorizando aliquo et notorio crimine Et qui
in torneamentis moriuntur Singulis etiam intelligitur omnes ex
cati et interdicti Bj Religiosi qui fraudant templa seu
ecclesias decimis suis Nisi infra duos menses satisfaciat
extra de decimis Religiosi in c[o] Rx Item monachus regularis
professus portat arma in claustro sine pleno statu et consensu
prioris i abbatis vel alicuius superioris extra de statu mo Ne dayo
in clementinis Similiter Item religiosi vocat ad regnos duos
principes aut potentes ut sine claustris noceant extra de
statu mo ne in agro in c[o] Similiter Item baginnates prae
tando disputando de sancta trinitate de articulis fidei Aut

sacramentum ecclesie alios in errore inducentes Aut huius tempo-
ris fervore aut impulsum dantes extra de religiosis domibus
cum de quibusdam in vi° Scienter sinens quemquam tibi con-
sanguineam affinem monacha religiosa vel clericis in sacris
constitutis extra de consanguinitate et affinitate Ex cum in vi° Reli-
giosi illicite sociantes matrimonialiter aliquos sine licentia proprii sacer-
dotis Aut etiam conferens extremam sacramenti unctionem sine licentia
Aut sacramentum eucharistie donans sine licentia proprii sacerdotis infirmantis
Item extra de privilegiis Religiosi libro vi° Similiter Religiosi aut
clerici seculares hortantes aliquem sepeliri ex pacto sine permissione
Aut sollicitantes ut vovant sepulturam electam extra de penis Cu-
pientes in vi° Similiter si monachus de ordine mendicantium
fuerit omittit proprium sibi confitentem monere ad persolvendas decimas
ecclesie debitas licet de hoc fecit sibi conscientiam in confessione
tunc ille monachus est suspensus a predicatione donec fecerit et si
iterum predicaverit tunc ille in canonem excommunicationis incidit ipso facto
extra de penis Cupientes in vi° Similiter monachus vel religiosus
absolvens sic culpas quam penas extra et de privilegiis religiosis in vi°
Aut absolvens penas inflictas aut penas portatas a statutis
synodalibus aut provincialibus Similiter Cum tam excommunicationis quam
suspensionis quam etiam interdicti sententias incurrere et cetera Religiosi
in vi° Aut mendicantes retrahentes populum a solutione decimarum
ecclesiis debitarum in suis sermonibus vel alibi extra de penis Cupi-
entes in vi° Aut non de ordine mendicantium emunt loca cum
nova loca recipiant sine licentia pape extra de penis Cupien-
Aut non recipiant fratres de tertia regula tempore interdicti ad
divina extra de sententia excommunicationis Cum ex eo incurrunt Similiter glosantes
vel dicentes expresse contra regulam sancti Francisci statuta
vel declarationem circa sine Ordinis portatam

Nota quod multi errores casuum ambiguitatis sunt in casibus pape soli re-
servatis et ibi manifestius declarantur

Nota quod qui impetrat absolutionem a papa vel a legato tante fieret
Ut fiat se absolvi ab omnibus excommunicationibus et penis de quibus non recolit
in memoria tunc si postea recolit de aliquibus non tenetur absolutionem
iterum impetrare licet de peccato si mortale sit tenetur iterum confiteri
In glossa super summa Raymundi libro 3° de penitentia non servate extra quod 5 Et in dicto
verbo in memoria

Sequit cas minor excoicacon

Notandu q isti qui hic sunt subscripti sunt excoicati minore excoicatone q excludit a perceptone sacramentor a iure ex de sen excoicaton c penitentimo

Primus qui participat illi qui notorie excoicatus e maiori excoicacon scilicet dando hospiciendo communicando in crimine nec vel contemptu eclie ut in divinis sed participans locutione salutatione vel ex de sen ex c 3 cum q. Secundus Symoniacus omnibus in omni beneficio ut in nostro ex de symonia c tanta. Tercius Sacrilegus Sacrilegium persone e maior excoicato sed rei rapte de sacro loco e minor excoicato. Quartus qui in nullo luxuriosus cu uxore legittima quibus tal excoicatus e minor excoicaton. Quintus notorius in crimine p confessionem propriam vel sindicum vel p facti evidentiam ex de cohabitacon cle c mul c vestra. Sextus qui recipit oblatones a publicis hereticis a fratribus publice dissidentibus et qui inter se habent odia notoria dis 90 oblatones. Septimus usurariis publicis de usuris c quia frequenter vel omnibus. Octavus qui iniuste opprimunt pauperes notorie dis 90 oblatones. Nonus incestuosis vel aliis notorie criminosis 23 q 5 ... Decimus raptoribus publicis ex de rap super eo. Undecimus qui ... crimine consenciunt notorie 23 q 3 ... Duodecimus violatoribus immunitatis eclie 23 q 8 ... Tredecimus Omnes eclie raptores 12 q 2 ... de bonis horum omnium predictorum oblatones non recipit eclia. Hoc e verum de oblatonibus voluntariis non de debitis ut sunt decime primicie et dis per oblatones. Quartusdecimus Clericus qui recipit ecliam de manu laici sine consensu epi 16 q 7 ... Quintusdecimus Clericus ... secundum Hostiensem. In aliquibus derogat consuetudo contraria. Sextusdecimus Clericus in bello iniusto exercet artem sagittandi contra christianos ex e c ... sicut dicit est irregularis et non est ... lata. In bello iusto pt exercere etiam contra christianos sicut ... 23 q 2 ... Decimusseptimus Clericus sepeliens aliquem quem prohibetur sepeliri in loco sacro de iure sicut qui ... Decimusoctavus Clericus in torneamentis moriturus vel aliquid tale ... ibi non sepelitur ... Decimusnonus Clericus non recipit sacramentum eukaristie quolibet anno ex de pe c omnis utriusque sexus nisi de confessoris consilio. Vicesimus Omnes notorii peccatores qui ... a sacramentis eclie nisi peniteant dis 88 ... Vicesimusprimus ... qui e in peccato mortali etiam occulto ille non debet accedere

nō ...

ad sacramentum eukaristie digno non sicut dicit Augustinus et Ambrosius

Nonus quod in istis casibus episcopalibus superius habitis non asscribitur ve[...]
so ad libros alios vel ad capitula quia fere omnes continentur
in Raymundo vel Hostiensi vel in presenti penitentialibus Et ita ex
pedit de generalibus summari ne facilitas venie incentivum
prebeat delinquendi extra de vita et honestate clericorum

Sequuntur casus reservati a quibus sacerdos simplex
nullus debet absolvere de consuetudine [...]
et in penitentia sollempni

Primus qui facit incestum [...] cum consanguinea
2us Deflorans scilicet virginem corrumpendo
3us omnis homicida iniuste hominem occidendo vel volun-
tarius ubi ad papam nec solum facientes homicidium sed
etiam percipientes non ordine iudiciario vel scienter consentientes
4us Sollempniter penitentes in facie ecclesie
5us Ledens [...] totam civitatem
6us Sacrilegus sacram rem vel de sacro loco furando
7us Qui percutit patrem vel enormis lesor nisi sit mitior
atrox et enormis quia tunc mittitur ad papam ex casu speciali
8us Cum quocumque genere sodomitico in bestia vel in homine
9us Transgressor votis boni [...] solempnis quod [...]
10us Omnis periurus vel sciens testis falsus [...] sive clericus
11us Omnis sacrilegus imitator augur aruspex sive
maleficus demonum invocator
12us Omnis scienter utens falsis litteris vel falsificator [...]
episcopi vel officialium suorum vel ex capitulo Similiter falsator
monete vel private publice Similiter falsator instrumenti
per notarium beneficiatum vel etiam litterarum officialium ordinariorum
13us Est [...] fides scilicet prime qua desponsavit contrahens

eod alia 7us Incendium facientes spolia [illegible] lotore vel demi-
nuntiatorem est casus episcopalis et post est casus papalis 8us Confessor
[illegible] ante vel post [illegible] studiose vel negligenter 9us
Blasphemus publicus 10us Hereticus occultus quia notorius
[illegible] ad papam 11us Publicus adulter vel publica adultera
Similiter qui duxit aliam uxore sua adhuc legitima vivente
Aut cum non est certus quod mortua sit uxor sua legitima et
aliam duxit Aut qui matrimonium contraxit de morte uxoris sue le-
gittime / Similiter simoniacus est de viris / 12us Qui contrahunt
clandestine et qui sciens interest contrahentibus clandestinis
13us qui desponsat eam vivente uxore sua legitima quam vi-
vente uxore habebat adulteram 14us Cognoscens carnaliter
[illegible] sibi affinitate consanguinitate seu etiam spirituali cognatione
coniunctam ut in baptismo vel confirmatione 15us Procurans se
vel in alio quocumque modo sterilitatem vel impediens fetus concep-
tionem aut generationem 16us Qui intrat religionem sine
consensu uxoris sue per copulam carnalem cognite Similiter
qui continentiam vovet invita coniuge sua cum qua copulam car-
nalem contraxit 17us Sacerdos vel clericus cognoscens aliquam
carnaliter quam ante baptizaverat aut quam in confessione
a peccatis absolverat 18us Si quis aliquam contra legem vel contra ius
canonicum impedit matrimonialiter 19us Si quis carnaliter
cognoscit monialem Iudeam Sarracenam vel maleficam
aut quamcumque infidelem Similiter si aliquis cognoscit carnaliter monialem
religiosam vel professam Similiter qui corrumpit etiam inviolatam
aut aspergit semen studiose in locis sacris 20us Qui levat
proprium filium in baptismo tenet in catechismo aut ligat
in confirmatione Similiter qui baptizat filium uxoris sue
sine necessitate 21us Presbiter qui benedicit secundas nup-
tias sciens sine mandato episcopi.

Notandum quod hic sequuntur certi casus ut si aliquis esset irregularis
vel excommunicatus vel suspensus de quibus casibus posset absolvi
ab episcopo suo Et si esset casus papalis prout supra
declaratum est tunc esset ad papam remittendus

Item quicumque solempniter facit officium divinum tamquam ordinatus
cum tamen in sacris ordinibus non sit constitutus ¶ Quicumque non
sunt ordinatus et in sacris vestibus legit epistolam et evangelium
vel missam celebrat ¶ Quicumque suspensus excommunicatus vel in-
terdictus celebrat ¶ Quicumque sit suspensus excommunicatus et interdictus
recipiat beneficium vel sacros ordines Similiter qui tales
sit ligatus solempniter facit in officiis divinis ac si non excommunicatus
suspensus aut interdictus esset ¶ Quicumque per saltum sine sui
examine vel non vite et moribus sine defectuosus aut aliis
in iure expressis casibus fuit tunc promotus esset Aut non a pro-
prio episcopo ordinatus vel tonsuratus esset ¶ Qui scienter
celebrat in altari non consecrato Similiter qui scienter non
ieiunus celebrat Aut non indutus vestibus sacris Aut scienter
bis confirmatus Aut bis baptizatus ¶ Illegitimus si alicui
et instituit vel legitimus in successione hereditatis vel in re-
ceptione beneficii vel sacri ordinis ¶ Qui scienter cele-
brat in ecclesia aut parochia interdicta Aut qui tempore interdicti
aliquem sepeliet in ecclesiam aut cimiterium Aut excommunicatos
vel interdictos admittens ad divina Vel etiam sepeliens ¶
Quicumque male et irreverenter tenet sacrum eukaristie aut sacrum
oleum in loco ecclesie aut sacrario Aut quicumque abutitur corpore
Christi aut sacro crismate vel alia sacra re faciendo sortilegia
vel maleficia cum illo vel per illa Aut per quorum culpam sive
presbiterorum sive ministrorum laicorum aut clericorum scienter aut negli-
genter aliquid inhonestum cum sacramento eukaristie sive crismatis
fiat quomodolibet Quicumque premissorum cum fuerit culpabilis fuit
peccat ¶ 10 Omnes simoniaci ignoranter ordinati postquam sciverint
renunciaverint quia si non fecerit est casus papalis Nec simoniacus
mentalis mittitur ad papam nec ad episcopum sed absolvitur per simplicem
sacerdotem ¶ 11 Membri truncator vel mutilator membrorum vel
voluntarius mittitur ad papam ¶ 12 Omnis violator libertatis
ecclesiastice cum denunciatur absolvitur ab episcopo Sed post denun-
ciatorem est casus papalis Aut fractores aut incendiarii
ecclesiarum vel domorum ecclesiasticarum personarum vel cimiterii sun

iam predicti sunt habendi et tenendi Item incendiarii
omnes patriarches ut sunt nocturni depopulatores agrorum
famosi latrones usurarii manifesti Item Eciam violator
qui nostit mulierem sacra mota Item Eciam aptat venenum
ad hominem occidendum

Et no quod in omnibus hiis casibus prescriptis ibis pro absolucione
habenda ad episcopum nisi doctores essent in quorum doctores haberet
impedis Nec simplex presbiter nec proprius sacerdos habet po
testatem hos absolvendi nisi in articulo mortis extra de pe et
re Omnis utriusque sexus Et qui fuit remittendi ad episcopum per
ex statutis provincialibus et synodalibus

Et sciendum quod simplex sacerdos non potest absolvere quemquam a casibus
solum pape reservatis Nec a casibus episcopis reservatis Nec
excommunicatos nec suspensos a iure vel ab homine vel interdictos
neque irregulares Nisi ex speciali licencia pape vel episcopi
Et ante non mittit hos ad suos superiores committit peccatum in se
et contra se et in subditos quos sic negligit quia credunt se
fore absolutos et non sunt Una preter Notandum quod
preter serenitatem absolucionem de casibus sit reservatis supra dictis
de pe et re dis i c Que penitet Omni ergo omnino confiteri
et sacerdoti meliori quam potest confiteatur glosa de licencia proprii sacerdotis
si ille non sufficiat

Sequuntur casus sortilegorum

Notandum quod isti qui sequuntur propter peccatum sortilegii sunt ad
papam mittendi
Primo divini sortilegi augures magi incantatores
divinatores cum observationibus perfidis Item notandum sive caracteres
brevia sive cedulas vel alias res pendunt vel ligant modo
se Nullus debet hiis fidem adhibere neque tales querere neque
ducat ad se neque in domum suam recipere propter quamcumque rem in
quirenda vel superventura neque propter vitam servandam
neque propter mortem praecavendam neque propter morbum fugiendum neque
propter rem perditam aut grandinem aut tempestatem vitandam vel
requirendum Nec per sortes quas dicunt psalterii apostolorum sanctorum
scripture in tabulis in codicibus in astrolabiis Item
divinacione vel inspectione praedictorum nullus permittat aliqua
futura vel quaelibet maleficia neque illa attendere Taliter
Nulla mulier aut vir aliquis profiteatur vel credat de nocte
equitare cum dyana aut mulierum aut virorum multitudine etc
Item In collectione herbarum Pater noster et Ave maria vel credo
dicant propter causam devotionis sine incantationibus carminibus aut
observationibus cuiusmodi facti vel temporis Taliter in brevibus aut litteris
portandis vel ligandis Nichil aliud quam Pater noster Ave
maria aut credo scribatur sine observationibus perfidis Omnium aut
patitur demonium vel aliquem morbum potest bene uti herbis vel
lapidibus tamen habet valentibus secundum diversas naturas herbarum
vel lapidum dummodo hiis non sit admixtum aliquid incanta
tionis sive male observacionis sive perfidie Etiam non credatur
quod in diebus egipciacis In constellacionibus In kalendis Janu
arii et Initiis mensium In mensibus In diebus In cursu sol
vel lune Stellarum seu sydereum nichil teneatur superstitiosum
quod aliquod divinum opus vel dominium ex istis regnat
tamquam ex veritate Licet quod sanctus Augustinus et ptholomeus qui
per suam sapientiam superaverant in se et praecaverunt contra
astrorum influenciam Sic nec istis diebus vel aliis festis et
cetera laute parade sunt occulte cum perfida spe vel observa
tione neque cum tantum in plateis aut locis occultis sunt thovi

vnt thorum intrando cum tali confidencia vel obseruatione Neque
credendum quod aliqua tempora sint fausta vel infausta fortu-
nata vel infortunata. Cum nullus debet propter hoc timere aggre-
diendum incipere parare vel facere vnde etiam omittere huiusmodi timore
aut spe. Nec ad garritum vel cantum auium. Et tali tacui noctue
vel aliorum animalium. Neque ad volatum auium secundum beatum Thomam 2a 2e
q 2 ar 8o. Nec ad motum siue motionem alicuius membri contingentem
Nec ad occursum animalis occurrentis mortui aut leporis et huiusmodi
Ex omnibus hiis et ex aliis multis consimilibus superstitionibus nichil procura-
re vel prospicere futurum nisi dominum naturaliter illud sit notum vel
diuinitus reuelatum. Nullus confidat per quodcumque signa sciri dicere
futurum de morbis siue casibus euentibus etiam effectibus aliquibus
naturaliter in illis signis. Neque pro domo construenda. Neque
coniugio contrahendo neque alio agendo sunt ista obseruanda. Neque
in diebus illis que sunt sub imperio et motu vatoris. Cum vnusquisque
quilibet discrete noscere et intelligere quod secundum ratorem debet
agere. Nec sompnia consueuerunt scilicet dubia ad predicandum futura
vel occulta nisi diuinitus reuelatum. Nec in speciebus elementa-
ri: piromantiam ydromantiam etc. Neque manus per ciro-
manciam. Neque in altaribus neque in phitonibus id est in arreptitiis
Neque in nigromantia id est inuocationibus neque quocumque modo consulant
demones. Nec querant eorum consilia vel auxilia. Nec credas con-
trarie visum illusionibus arte demonum. Nec bruiis i. anguriis
in locis obiurie olim contingunt nisi secundum beatum Thomam in 2a 2e
q 27 ar 6m. Nec in crepitibus nec in spatulis animalium. Nec
in mensuris quibus tales mulieres mensurant. Nec in fusis positis
in libris vel manibus. Nec in puteis perforatis vel in tabulis
pictis. Nec in figuris in cedulis scriptis vel non scriptis sine
inde receptis. Nec credas ferro candenti nec aque bullienti
vel quod inclinat ad indicandum occulta. Quod omnino modo sunt repro-
bata extra de pur. vul. et sibi. Nec extra de vita et ho. et Summa
Angelica Thomas 2a 2e q 27 ar 6m ibidem. Nec credas quod numerata gla-
dio ne scindat con natura extra de natiuitate extra ne clerici et Summa
Nec te committe duello pro iudicio diuino capiendo extra de cle.
sing. et i. Omen speciatur omen quod augurium scriptum est

verbis vel factis aliter inspectare Tho 2a 2e q 92 arti 1o
Nec de arte notoria denuo hec 3 ar 6 qua conatur per demo
nes scientia nec tunc statim sortire tempe Ima quam contra vel
ymaginem alicuius sancti sic vel aliter irreverentiam facit ex
odio vel vindicte vel causa iudicium dei occulti cognoscendi
debet deponi si clericus 3 anni si laicus peniteat secundum Ray Nec
evangeliis 3 abutendum neque cum sancti Johannis In principio erat
Vel misse in presidia vel scribendo vel caracteres faciendo vel ca
ce de celi missarum et quibus Cum cum istis abusiones secundum Willelmum
Irregularis efficitur
No quod omnes isti sortilegi et plures alii divinacioni secundum Johannem par
dinalem sunt ad carcerem mittendi sicut 2 casus grauiores alii
ne facilitas venie incentiuum prebeat delinquendi eo de vita
et honestate clericorum et de clericis coniugatis

Nota 2 casus confessor religiose

No quod secundum extravaganciam in Clementinis Religiosi ut de privilegiis et excessibus
privilegiatorum Districtius inhibemus omnibus religiosis in virtute
sancte obediencie et sub interminatione maledictionis eterne Ne in
casibus sedi apostolice aut locorum ordinariis reservatis quemquam ab
soluere presumant Addens quod si quis aliquid de premissis attemptare
presumpserint illi per duos menses subiaceant illis penis quas pro
gravioribus culpis secundum eorum regulam vel statuta eis consueve
runt imponi Et nichilominus quibus absque manifesta necessitate cum eis non
valeat dispensari Item in c et sic scribit Religiosi qui a sententia
excommunicationis canonis sive a sinodis per statuta provincialia vel
sinodalia promulgatis Aut etiam a pena et culpa quemquam absolvere
presumpserint excommunicationis incurrant Maior ipso facto, per sedem
apostolicam absolvendi Nisi idem habeant privilegium a sede
apostolica quod ipsi possint facere talia super hoc ipsis concessa

No pena prelati dispensantis ubi casus illicite sint

Item secundum Ray pena prelati indiscrete dispensantis videlicet
in casu in quo hoc non possit de iure est depositio ipsius si super
hoc fuerit accusatus dist l. c. i in fine et c Cum vi de etate in fine

Unde patet manifeste illa inconveniencia quod religiosus
pro parte sit agendo indiscrete. Item privilegium absolvendi
et dispensandi amittit. Quarto et tercio illorum in fine ex de sen. quod
videant ergo confessores religiosi quomodo non incurrant istos casus
et sciant cognoscere quomodo possent istas penas et pericula evadere

Secundo quod contumelia proprie loquendo importat dehonoracionem alicuius
in hoc quod aliquis illud quod est contra honorem alicuius deducit
ad noticiam eius et aliorum. Et hoc per verba extenso tamen nomine dicitur
eciam in factis
Contumeliam autem est dehonoratio alicuius per verba manifestima
vicio rei eius culpabilem vel necnatam

Sequuntur casus mortales a quibus in ordine cartusiensi
nullus absolvit plene nisi prior solus
Et ergo quilibet confessor in illo ordine debet
istos scire quia oportet consulere de talibus ad priorem
mittere

Nota quod ultra peccata preposita proprie reservata sunt in
ordine cartusiensi eciam peccata mortalia simpliciter prioribus
reservata. Primum quod non diligere semper deum omnibus super
omnia deum. Cum hoc autem sit primum mortale patet per Jo. in prima
epistola et quod sit dicente. Qui non diligit manet in morte.
Secundum quod aliquem odire deliberate, patet per Jo. dicentem
eodem et Qui odit fratrem suum homicida est quia se occidit. Tertium
Decem precepta et alia precepta in statutis vel in regula posita
transgredi et abire ab illis. patet per Ezechiel xviii. Anima
que peccaverit ipsa morietur et cetera. Et ergo Si vis ad vitam ingredi serva
mandata. Et cetera. Quartum est contra cor- i- contra conscienciam diffi-
nitivam facere deliberate patet quia omne quod fit contra conscienciam
edificat ad jehennam. patet per Jeronimum et hoc est incerto exponi
qui omnes decipiens. Quintum Roboamus. Sextum quod bona vota et licita
cum deliberatione facta non tenere patet in psalmo vovete et reddite.
et item vota implere mittitur et cetera. Septimum est consuetudo mala

z frequencia in pcc̄o sine culpa / Quine als esset parua
pz dicit̄ cm eod cº ꝯpo / Cum modica ꝯmit paulatī decidit
Sm̄ pz libido z nimia complacencia in peccato pz p aug
dicente / Nullu pctm ꝗ adeo veniale qn no fiat mortale
qn placet / Sm̄ est qn no obedit madatis aut decretis
platore suore hec supiore vl pncepe obedit pz decu.
xxxix / Cum decreto indicte z impio sacerdote nolunt obedire
moveret / Qm̄ e ꝯtempto quo quis deliberate ꝯtepnit
facere qd tene ꝯ ꝯt sibi iniūgit / Quine als illud fere venia
letur pz hoc pabiore x. bm̄ / Facio cu pueniat in
psuniod patre ꝯtepnit / Itz pabiore i / Despexistis
omē ꝯsiliū meū ego aut in interitu vestro videbo
Sz sz / Cum v dubiis securiorem viam ꝯtepnit eligere
z sic discrimini se ꝯmittit ille perit / Quia mortaliter peccat
Sm̄ aug pz hoc cº de clico excō celebrante t / Secund
bnd / Itz aug dicit / Illud mortaliter peccare / Qz sic sine
dei timore audet se discrimini ꝯmitte ubi potest tu
tiore via eligere / Itz cº de homicidio t ad audienciam

Quando sit pccm̄ mortale

No pccm̄ mortale scdm aug est dictu vl factu vl ꝯcupi
tu qmod fit ꝯtra lege dei
Nondu quid sit peccare p ꝯtemptu / Nota aug dicete
in libro de natura z gracia / Cum ego ira vl ꝯcupia ide
pccm̄ iteraret / Ille ad ꝯtemptu procedet / Itz no thō
in quad ꝗone de quolz dicentes / p ꝯteptu peccare
z regula ꝯtepne z oino renuere scdm illa agere sue
vlge / Itz no glo dis lxj c archidiaconi sup vbo de
spicerit dicente / Quando voluntas atqz renuit subici
ordinacioi legis vl regule aut supioris / Ille dicit peccare
p ꝯtemptu / Nota scdm Bonifaciu Octauu Contep
nere indicat̄ qn sciens ꝯtepnit psumit agere ꝯtra
id qd decreto statuit̄ ad qd statutu ipē obligatur
cº de simile. t Apore in 6º / Itz scdm euch qi ꝯteptor
indicat̄ et punitur qn no curat adimplē cu pnm potest

quomodo quod sibi iniungitur a suo confessore in confessione
a suo superiore extra de sen. exc. A nobis [?] qui in c° secundum
Richardum quod scire debes et non scis non per ignoranciam
sed pro contemptum iudicabitur Et bona voluntas non est si
non faciat quod potest qui ergo non facit quod potest ad sciendum
id quod debet videlicet per se inquirendo aut peritiores
consulendo illud ei quasi scienti imputatur Unde scripta Jo
Andree super c. Cum ei [?] extra de concess. preben. in 6° iste
talis non excusatur per ignoranciam sed quasi sciens et
contempnens iudicatur et condempnatur secundum Jo monach
super regula iuris ignorantia in 6°

Nota quod triplex temptacio fit tribus modis videlicet suggestione
delectatione et consensu / Suggestione extrinseca fit dicto
vel facto hominis vel dyaboli et hic omni culpa caret et
meritum si ei non consentitur Intrinseca est delectatio in primis
motibus et hec maculam habet sed non crimen / Consensus
in delectatione mortalis peccati sicut est fornicatio mortalis
est quod est sic intelligendum Nam qui sic delectatur aut
advertit vel non Si non / non est mortale Si advertit / aut
tam cito avertit se a cogitatione aut non Si cito se
avertit tunc est veniale quamvis iter et iterum in se vertat [?]
Si aut non avertit se a cogitatione tali quam bene scit
esse malam Tunc aut advertit periculum peccati mortalis quod est
ibi aut non Si non advertit periculum adhuc est veniale licet
maius priore Si aut advertit periculum quod est ibi nec timet
sed sciens et voluntarie manet in tali cogitatione seu cogi
tacionis delectatione tunc peccat mortaliter

Nota bene quod aliqua peccata dicuntur mortalia et
quando non Et huius in suprascriptis notatur ut
omnis faciliter plane intelligere ea precedentia
et sequentia scripta

Nota sic dicitur est supra quod precepta non obedire tum plena vo
luntate vel per contemptum est mortale peccatum Sic etiam
precepta ex desidia ignorare et ad custodienda ea intelligi

tenda non fuerit cum diligencia debita morta[liter] in hoc
ad amorem destructionibus premittere peccatum mortale
secundum magistrum Jo[hannem] Gerson olim cancellarium parisiensem suis
temporibus famosissimum doctorem Cuius dicta et scripta com-
probantur condigna auctoritate et vita sua et sic accipiuntur
ad hunc et allegantur in ista ecclesia Et ideo qui vult illud
peccatum mortale cavere ille debet habere scripta et tamquam diligenter
legere et studere in quibus ipse potest invenire dicente tamquam
per eundem magistrum Jo[hannem] collectos quibus homo potest mortaliter
peccare vel contra singula precepta vel per septem peccata
capitalia Que ipse idem magister Jo[hannes] dicit esse mortalia
et de causa ut infra per singula

Nonum quod secundum beatum Thomam sanctum doctorem et secundum
Jo[hannem] confessorum consummatum suis Et non potendum in
ditate hominis mortaliter peccare quando aliquid agit vel
dicit vel intendit vel contempnit contra decem precepta in
plena voluntate et deliberate sine ex desidia non facit
quod debet ad faciendum et intelligendum illa Sed eciam quando
aliquid per aliquem dicit vel agit per quod cognoscitur et non valet
leditur honor dei vel aliorum sanctorum sive fides sancte
catholice vel per quod sic leditur proximus in anima vel in fama
vel in corporali aut temporali sua substancia In anima per
cognita scandala In fama per verba cognita detractoria
vel infamatoria iniuriose in hiis que spectant ad honestatem
vite sue In corporali substancia ipsum in corpore suo cognite
ledendo In temporali substancia sibi bona sua temporalia
iniuste auferendo ipso invito vel ipsum in iure suo cognite
impediendo In omnibus hiis non excusat sic agentem
vel dicentem a mortali culpa sua infirmitas impotencia
vel inadvertencia neque voluntas non plene ad hoc deli-
berata neque excusat eum totaliter sua ignorancia nec
excusat eum totaliter intencio sua forsitan bona quod
in hoc facto vel dicto putato credit se obsequium prestare
deo Quod probant exempla notoria plura que inveniuntur
in sacra scriptura preter dicta sanctorum doctorum plurima de

De hac materia unde quamvis sanctus petrus non ex
voluntate deliberata, ymmo contra voluntatem suam
deliberatam et verbis pluribus confirmatam ihesum
quem nosse negavit, ex timore humano infirmitate
impotentia et inadvertentia non tamen propter hoc etiam ex con-
sentire quod mortaliter in hoc peccavit. Item quamvis beatus
paulus ex ignorantia christum persequebatur in membris
suis et blasphemare coegit et ipsemet blasphemavit
non tamen propter hanc ignorantiam excusatur, quia ipse mortaliter
in hoc peccavit. Item quamvis plures iudei et gentiles
et alii tiranni cives occidentes sunt eorum bona temporalia
rapientes, bona intentione et recto zelo arbitrantes
in hoc facto obsequium prestare deo, sicut ipse dominus de
illis testatur propria voce in evangelio, non tamen ob hoc excusantur
quin peccaverint mortali peccato. Unde patet manifeste
quod quamvis sola cogitatione non peccatur mortaliter aliquo
peccato quomodocumque etiam in hoc libello conscripto nisi cum
plena voluntate et deliberatione, vel ex contemptu, aut
ex maiori ad salutem desidiosa omissione, in verbis
tamen et factis homo quamvis sepe omnibus predictis hic conscriptis
de verbis et factis peccare mortaliter ex levitate sine
plena deliberatione super hoc prehabita modis supradictis.
Et licet infirmitas, impotentia vel inadvertentia
ignorantia sine intentione bona, excusant sepissime
aliquando a tanto, non tamen a toto mortali peccato.
Cavendum est ergo valde ne etiam ex levitate aliquid
de predictis ledamus verbis vel factis, et in hoc periculo
consueverimus ut si forte que iam sic lesimus per veram
penitentiam emendemus.

Sequitur tangere breviter quos et quomodo tales debent
omnes cartusienses confitentes mitti ad suos
superiores et primo qualiter quis possit peccare mortaliter
contra decem precepta decalogi

Primum preceptum est Unum crede deum. Contra illud
preceptum potest peccari mortaliter tot modis quot
hic scribuntur mistice. Et tamen de hoc sola temptatio
non credere sentitur et ei plene et totaliter non consentitur, quamvis aliquantum
delectet vel contristet, tunc solum venialiter peccatur.
Si vero statim fortiter resistitur, tunc non peccatur, sed sic vi-
ncens meretur coronam, secundum dictum Jo. Cancellarii. Et sic
de aliis omnibus est intelligendum.
Primus modus sive casus peccandi contra preceptum primum est
cum quis preponit aliquam creaturam deo creatori ut pecuniam,
carnalem amicum vel ydola. Iudici amorem suum. Item tales sensu
suum carnali proprium et alii velle et desiderium suum. Item
casus tamen quis murmurat contra divinam ordinationem vel
regimine. 3us Tercius quis per impatientiam cadit in desperationem.
4us Cum quis sortilegiis de quibus habitum est supra. 5us Cum quis
temptat deum signa petendo, ut periculis se committendo
et veram rationem non sequendo. 6us Cum nova inusitata
appetunt. 7us Cum deserunt precepta dei obediendo et bene
agere ex pudore. 8us Cum derident benefactores.
9us Cum beatam Mariam et alios sanctos benedicunt venerantur
aut eorum ymaginibus reverentiam exhibent
vel eorum reliquiis. 10us Cum fidem nesciunt vel spem
ponunt in aliquo sancto plus quam in deo. Aut in ymagine
pulchra. 11us Cum nimis confidant hominibus blandiendo.
12us Cum nimis amat aliquam creaturam. 13us Cum per-
ma obstinates. 14us Cum melancholie se perdunt quam sunt.
Sunt et alia que sub istis possunt intelligi esse contra
primum preceptum.
Secundum preceptum est Nec iurabis vana per ipsum. Contra
istud potest peccari mortaliter, venialiter vel utiliter
ut supra. Primo habens consuetudinem iurandi sine ca-
usa. 2o sciens id quod scit vel credit falsum esse quod iurat.
3o Cum subtiliter et artificiose iurat falsum. 4us Dubitans

recepisse quod fuerunt mortui 9° Qui eum deum blasphemando
vel alium sub dyabolo devovendo iurat 10° Qui in tem-
pore iurat per membra invisibilia dei 11° Mercatores
causa avaricie iurantes 12° Iurans in bellis sive
in taxillis causa cupiditate 13° Qui [illegible] volunt
primo sit 14° Qui reservat secretum sub sigillo con-
fessionis vel alias commissum acceptum 15° Qui illata
honet vel iurat et qui talia faciunt 16° Qui iurat con-
tra conscientiam 17° Frangens votum iuramentum et votum
18° Deridens verbum dei vel impediens 19° Maledicens
opus vel creaturam dei invidiose

Tercium preceptum est <u>Sabbata sanctifices</u> Contra illud
preceptum peccatur multipliciter ut supra patet Primo qui non
audit missam dominica die vel festo in ecclesia sua cessante
legitima causa 2° Qui in omnibus dominicis diebus aut festivis
facit opera servilia Mercatores vel aliquis in loco suo
[illegible] 3° Qui diebus dominicis et festivis non vitat [illegible]
conscientiam suam vel de criminibus suis petat veniam 4° Qui
tamen non vult deum benedicere de beneficiis suis 5° Qui
tamen non vult audire verbum dei et specialiter precepta eccle-
sie 6° Qui tamen non cotidie iurat solum horas debitas
vel non iurat orationes facere ad deum et ad sanctos pro gratia
impetranda 7° Pastor qui tamen non docet subditos
suos aut sibi commissos abstinere a viciis temporibus et celi
in virtutibus 8° Qui bibunt tamen [illegible] aut [illegible]
[illegible] 9° Qui ludunt tamen [illegible] vel [illegible]
cantat tamen inhonesta cum tamen honesta [illegible] tamen habere
post divinum officium solatia vel colloquia 10° Qui ipse
[illegible] divinum officium 11° Qui tamen [illegible] sensum tamen
sacramentum vel derident talibus intendentes 12° Qui tamen
hastiludiis torneamentis aut aliis illicitis aut prohibitis
tamen intendentes aut illis consentientes 13° Iudex tamen
pro tribunali sedens aut qui tamen placitant [illegible]

Quartum preceptum est <u>Habeas in honore parentes</u>

Non quod tot modis sicut peccat aut supradictum est / primo
non recipiendo tales parentes / 2° honorem debitum non
exhibendo / 3° eis in necessitatibus eorum non subveniendo
4° eis non obediendo in licitis / 5° pueris iura debita seu communia
communia debita subtrahendo / Idem intellige de parentibus
spiritualibus ut prelatis suis et sancte matri ecclesie / Idem de
parentibus aliis / Idem de ingratis / Idem de benefactoribus / Idem de
tironibus principibus / 6° pro istis iam emendatis non orando
post mortem / precipue in tunc esse et in purgatorio / 7° vel non re-
venire ex debito / 8° istis parentes maledicendo vel
mortem eorum appetendo vel detrahendo vel detractiones
eorum libenter audiendo / 9° contempnendo precepta ecclesie
sancte scilicet ieiunia indicta ab ecclesia frangendo sine
causa / Sententias excommunicationis suspensionis et interdicti non curando
10° libertates ecclesie violando / 11° decimas et alia
iura non solvendo nec confessiones debitas et oblationes
non faciendo / 12° corripiendo terminos rectores / 13° proprium
tenendo sensum / 14° ingratus deo et religionis benefactoribus
existendo / 15° de primis non curando

Quintum preceptum: Non sis occisor. Contra istud preceptum
sit fieri peccatum mortale vel veniale multis modis / primo
affectu vel in facto non servato ordine iustitie debito
vel utroque modo vel forte zelo vindicte / aut vindicte vel
avaricie / 2° consilio / 3° aut consensu ad hoc dato / 4° quando
peccatum quod fit in clerico vel ecclesiasticam personam vel
religiosam quia tunc est casus papalis et excommunicationis / 5° quod quis
ex vindicta furatur suum cum homicida / 6° cum plan-
tando verberat alium graviter ledendo in bonis suis / 7° vel
suum petendo sed ex odio alium ledere et separare intendendo
8° ledere alium graviter quomodocumque non ex odio perfecto / 9° fetum
quomodocumque non impediendo precipue cum iam animatus est
10° ut impediens vel interficiens / et homicida vero / 11° de
fama alterius notabiliter ledendo et minuendo / 12° circa
hoc non stat deo deliberato / 13° ... ex rancore hoc hoc

intendit, quamvis non [illegible] sedeat 5° Libenter detractionem
sit audiens 6° Seminans lites que implacabiles ut
[illegible] pro debito alterius aut peccato de morte
pregnes 7° Excitans duellum morale ut torneamentum
ubi z morte periculum 8° Necans in se bona misericordie
nota ut necessaria vel puerperam retinens de alio
suspicione 9° Dans scandala verbo vel exemplo
10° Non donans sua tempore invitatus 11° Non prohibens possa
cum potest
Sextum preceptum est Non mechaberis Contra illud peccatur
multis modis ut supra Primo ex thori unione, unde con
trahens vel actus luxuriosus z illicitus et peccatum mortale
Primo oppositum asserere z contra fidem et heresim sapere
Item actus luxuriosus contra naturam i. aliter quam natura constituit
sive homo fiet cum bestia vel femina cum fera / vir cum viro
vel vir cum fera vel mollitie, sive pollucione qua quis
polluitur in carne sua / Quia ista sunt tam terribilia / ut sunt specie
designata [illegible] ista enim totus mundus periit in diluvio
et in igne Sodoma et Gomorra Item luxuriari cum con
sanguinea cum patre cum matre, vel monacho vel monacha vel
cum ordinata Item per stuprum cum virgine vel per raptum virginis
vel mulieris cum violentia Item per pollutionem ex culpa
propria contingentem Item in matrimonio coniuge abutendo, scilicet
modo innaturali et illicito causa libidinis Item in loco
sacro aut prohibito et tempore illicito et sacro Item in [illegible]
soli libidini satisfaciendo more meretricio Item qui sunt
in coniugio iuncti seu infra quartum gradum consanguinitatis
sine dispensatione pape Item votum castitatis frangentes
Item prolem temptantes impedire, vel forte iam conceptum
vel natum impedientes perire Et etiam supra in quinto precepto
Septimum preceptum est Non furtum facias Contra quod
potest peccari multis modis ut est / Primo latrocinio aliquid
bona rapiendo ipso invito Item [illegible] iniusta Item
avaricia [illegible] Item [illegible] terre iniusta Item labore
infideli Item mobile pro stabili vendendo Item ficto

labore aliena Item censura iniusta Item patrocinatore sive ad
vocatione falsa Item plantatione in vite assumpta Item permutatione
fraudulenta Item iudice vel iudicio iniusto Item fraude sive de
ceptione quacumque occulta vel manifesta quia quilibet infert dampnum
sive nocumentum quod sibi racionabiliter non vellet fieri Item quomodo
sunt hec peccata ex circumstancia causa ut si fiant talia dampna
iniusta a sacra persona vel in sacra persona vel in sacro loco
vel in sacro loco vel in re sacra quod omnia dicuntur sacri
legia Item in tempore sacro vel tempore oracioni deputato vel
in pauperes Item per symoniam in ordine vel beneficia
per munus a manu vel lingua vel obsequio pretenso vel proprio
Item beneficiorum pluralitate absque iusta racione et sine dis
pensacione Item diffamacione et detractione Item violenta
bonorum depredacione Item belli iniusti excitacione et commu
nicacione Item legum iniustarum compositione contra ecclesiam edicione
qui puniuntur ex statuto Item si mecha id est adultera subsituit
filium illegitimum vel talem filium in hereditatem in legitimis
Item si mulieres nimis consumunt et superfluose bona virorum
suorum sine consensu ipsorum Item et si filii bona parentum
Aut servi aut dispensatores bona dominorum suorum inutiliter
expendunt Item clerici si bona ecclesie nimis avide cumulant
aut pomposse sive luxuriose dilapidant Item qui vias
agrorum dilatant cum dampno proximorum Item qui contra debitum
et iniustum precium retinent Item qui testamentorum executores
facere et legata persolvere nolunt vel differunt Item qui
violentia beneficia ecclesiastica occupant vel per minas
aut eciam per preces potentum quam pro omni illorum aut aliorum
aut per pecunias aut propter servicia principaliter preponere
pro persona indigna vel absolucione omnino resignent illa
Item qui nimis superfluose consumunt bona propria ultra quam status
sui requirit decentia Item qui oblaciones census decimas
et certa iura ecclesiis et pastoribus subtrahunt Item qui feuda
et colonorum iusta subtrahunt Item spoliacionem simul non
reddunt Item qui de rapinis emunt et hec faciunt Item
qui gabellas id est exactiones iniustas exigunt

Item qui retinet sibi res quas reperiunt Item perceptores
item venenum vendunt Item nimis tenaces Item indoctes
cum sua avaritie Item falsas mensuras habentes

Octavum preceptum est Non sis testis dignus Contra illud
peccatur per modos hos nam ut supra primo modo mendacio
vitioso Item mendacio ubi medatum quomodo quod
tum & valde magnum peccatum Item celans mediante
peccata sua in confessione Item accusans peccata aliorum
inique vel invidiose Item diffamatoribus aliorum aut adire
omnibus nominatim nimis delectabiliter audiens proferens Item suspic
ere suspitiose iudicans alios et eorum actus per verba interpre
tanda in parte morbida vel ex morbo invidia vel malitia
Item impugnans fidem deliberate Item discordias seminans
inter fratres vel consocios alio modo alios ledens ex invidia
vel causa vindicte verbis falsis vel veris detractio
nes simulatoris deceptoris traditoris dolosis
vel loquaciosis obprobriosis intentione alium confundendi
Item qui proximos scandalizat vel scandalizari non vitat
Item qui ad peccatum mortale consilium dat aut plenum consensum
Item qui proximum provocat ad furorem & impatientiam per
invidiam Item qui irritatur & provocatur per per ingratitudinem
reddentes et totius ante consuleare & non valet ex rancore
Item qui ficte celebrat Item per pro se compati ostentat
cum tamen in corde plena sit malitia voluntate prava
& invidia Item qui iactanter loquitur de se Item corrupte
negligunt ubi est necesse Item qui alios placentia Item
qui iustitiam vendunt Item qui nova instituta faciunt
intentione mala

Nonum preceptum est Alterius nuptam non cupias Contra quod
peccatur multis modis ut supra primo modo cerebro sine
mente exotiori quo quis opere vel fecerat concupitam
vel econtra mulier trahere ad luxoriam vel ad actiam
libidinosam Item intuitu i. si hoc fiat cibo vel potu

desiderato vel inebriato aut ad libidinem aut ad mala
amore provocato Item quando sponsa si hoc fiat ut per carmina dicta
ta vel cantica Item si fiat hoc per minas Item per munera Item
per promissiones Item per falsa mediatoria Item per simulatas a
dulationes Item per vestitum vel ornatum superfluum propter
appetitum incendium vel in ornatum Item per intercessionem
ob hoc factam Item per verba turpia vel provocativa Item per tactus
incenditivos oscula vel amplexus Item per plenum consensum
vel sit interceptativum ad actum incendivum si posset ponere ad
effectum quamvis non veniat ad effectum Item per talem consensum
delectationem i. cogitationem incendivam Item cuiuscumque peccet cum
huius viduae Item coniugatae Item consanguineae Item religiosae voto
alligatae quam aliis vel aliae

Decimum preceptum est Non rem cupias alienam Contra hoc
potest peccari multipliciter multis modis ut supra Primo mo
res cupiendo aliquid ipso non dimisso et modo non iuste Item res
cupiendo et quamvis iusto modo aliud tamen ex cupiditate si potes quod
quod habet et aliud non sufficit illa rem suam et sic appetit illa
et si forte contingat aliquod casum ... reputat quod
dicit vindicat ipsum et quod propter ipsum facit tale iudicium
Item cupit rem ad quod agnum ut forsitan per superbia vel
vana gloria vel ad mala exercenda cum re illa Etiam
quod cupit re ita avide quod nec opera misericordie per ex illa
vel in illa exercere Ita quod forsitan etiam pauperes aut parentes
permittit egere vel mendicare quibus posset subvenire
Item quando ex tali cupiditate fiunt latrones mercenarii
Item qui vendicat iniuste alienum iniustum lucrum Item cupit sic
rem aliorum acquirere vel retinere iniuste secundum modos in
precepto proposito tactos et tali intentione quod ipse posset ex
tali re elemosinas facere vel pietatis opera sine fine ...
monasteria aut memoria sua in ecclesiis facere vel alia
contra corpus suum facienda mala ut enemat bona
Item cupit rem pro voluptate sua mala abutendi re
illa Item cupit rem tamquam propriam cum non licet habere

quoniam [illegible] accipit rem in [illegible] spiritualia sinando et parerem primittendo Sic in tam insatiabili cupiditate quod primitur pauperes perire et hijs carere

Expliciunt decem precepta decalogi

Sequuntur decem precepta specialiter in ordine Carthusiensi collecta ex statutis eiusdem ordinis tam que faciendo Carthusienses peccant mortaliter

Primum preceptum est in electione prioris quo precipitur eligentibus ut eligant etc. de quo in ca° c° 2e partis Secundum est dispensatione quo precipitur singulis ut dicant etc. ut in ca° 3° 2e partis in antiquis statutis continetur Tertium est celare magis consultanda de quo in ca° 3° Quartum est Quando quilibet prior preter suis subditis pape communibus recipiendo debet modis servare oportet sub pena mortalis peccati de quo in ca° 9° in 2a parte Quintum est quo pervenit prior concessionis seu laicis pape de quo in ca° 6° de priore in 2a parte Sextum est culpa siue crimen quod tamen potuerit depositionem siue absolutionem de quo in ca. multis Septimum est crimen quod causat aliquem incarceratorum siue consilium quorum multa ponuntur in ca. 3 2e partis et aliis capitulis Octavum est peccatum propter quod statuta vel prior potest aliquem anathematizare vel excitare (?) de quo in ca° in die palmarum Nonum est ambitio ad prioratum et ad alia officia quod est tam grande peccatum quod facit ipsum ambitiosum indignum et ineligibile ca° de electione Decimum est quando contemptum non servat statutum de quo in ca° 9° 2e partis Et quia ista sunt peccata mortalia ergo implicite est preceptum contrarie talia

Notandum etiam circa predicta quod communiter sunt et reperiuntur in sacra scriptura et in sancta ecclesia adhuc valde multa precepta Alia quam decem precepta decalogi antedicta Tamen quia omnia illa mortalia sunt sub predictis decem

comprehensa vel reducibilia Ideo predicta decem precepta
moralia ponuntur tanquam tanquam principalia Sunt etiam communis
in statuta sive in regula ordinis Cartusiensis et in certis
et in ordinationibus superiorum et capituli generalis ordinis eiusdem
continentur Continent tamen explicite quam implicite multa et
specialia precepta alia quam illa decem que immediate sunt ibi descripta
Accumpta quia illa omnia vel sunt sub istis decem comprehensa
vel ad illa reducibilia Ideo dicta decem tantum ponuntur
tanquam principalia

Nunc autem sequentes tangunt plures casus in quibus potest quis
peccare mortaliter secundum eundem magistrum Johannem Gerson
et secundum Gregorium et alios contra predicta decem precepta mora
lia et hoc per septem peccata mortalia sive capitalia que sunt
Superbia Invidia Ira Accidia Avaricia Gula Luxuria
et hoc videlicet quando per illa directe et perfecte agitur vel mitti
tur contra preceptum dei vel superioris Quando vero per ea leviter
quis temptatur et plene non consentit tunc non mortaliter
peccatur sed tantum venialiter vel nullo modo ut supra

Nota bene hec scripta per subsequentem [illegible]

Sequuntur casus propter quos et in quibus tales debent
cautissime confitentes inniti ut suos pares et primo
generaliter propter quos per septem peccata capitalia mortaliter
peccare

Primum peccatum capitale est Superbia Et contra peccato ut
quis peccare mortaliter tot modis quot sibi casus
ponuntur Primus casus sive modus peccandi per superbiam morta
liter est Celsitudo vel excellentiam decens ut indebita
quam appetit vel sibi deliberate propter bona sua
naturalia vel etiam gratuita ut spiritualia Ut qui propter
aliquid propter defectum aliorum hominum honore Ut qui propter
laude vanam aliquid facit vel dicit Ut qui pertinaciter
tenet sensum suum et opinionem quam in materia fidei pullu

lat heresim sortilegium et incredulitas falsa atque erronea
conscientia Item qui per iactanciam propter vanam gloriam
vendicat bona que fecit vel maiora vel iactanter loquitur
vel gloriatur de malis Item qui per ypocrisim simulat se me
liorem quam ipse sit de veritate pro sui exaltatione vel re
putatione non pro aliorum edificatione Item qui se ipsum vel
peccat et magnum peccatorem coram alijs recognoscit ut inde
humilis et devotus reputari possit Item qui ex gloriam manem
querit in bonis que facit vel etiam gloriatur de malis que fecit
vel fieri procurauit Item qui inobediens est preceptis vel etiam
consilijs ex contemptu vel iussis vel superioribus suis in missionibus
iustis Item qui contempnit suos superiores parentes suos vel
alios prelatos aut prepositos Item qui in confessione sua accusat
alios sine necessitate Item qui excusat se ipsum et peccatum suum
mendaciter occultat in confessione seu palliat Item qui
per contemptum se excitare permittit Item qui excitatur leviter contra
Item qui irridet alios impotentes ignorantes vel pauperes
vel incitat alios ad impatienciam propter sua superbia Item
qui iurat falsum ex proposito veritatem revelandam vel falsitatem
defendendam in iudicio vel extra et iurat vel periurat leviter
sine veritate vel ex mala consuetudine Item qui negligit
vel omittit bona facere ob loquencium fatuorum vel rigorem
quorundam verecundia vel timore licet etiam illa que sunt de ne
cessitate suadenda vel faciendi vel si non sint de necessitate
ipse tamen omittit ex certa malicia aut ex propria sua voluntate
vel in scandalum aliorum de quo ipse curat parum quod est genus
peccati Item qui de hijs rebus sequentibus presumptuosum existit
primo qui presumptuose aggreditur ardua sua potencia vel
sua sciam excedencia sine statui suo indecencia Secundo
qui presumit se ipsum magis dignum aut ydoneum quam alium ad
multa sine ad digna Et si illa sint dignitates seu officia
sine propter bona fortune sine propter bona nature sine propter
bona gratie Ingenijs videlicet alios excellere et ergo talia
acquirere vel per potenciam vel per subtilitatem et scienciam

Vel per simulacionem sanctitatis vel per pecuniam que presumpcio
est tam grande peccatum quod facit de prius digno ex hoc modo
sine facto ad hoc indignum. 3o quo quis presumit se pro peccatis
non puniendum et sic super misericordia dei peccantis quasi presumere
peccat in spiritum sanctum. Item et secundum Gregorium Xm nona liberum
dicere et docere solet ut ex hoc possit laudem habere vel aliquam
complacenciam vel favorem hominum. Item etiam presumpcio novitatum.
Item elegit eum clamorem omnem ut possit apparere. Aut quando tenet
et credit se habere bona sua a se et mala ab aliis quasi ... in
se esse bonum si non esset ab aliis ad mala inductus verbo vel
exemplo vel secundum ... Item discordia quando quis dicta aliorum ...
assensit communi precio vanam gloriam vel qua pavor ... discordia
denegatur sine sedicio bonitatis qua equalis et debita societas
confunditur aut obprobriose alteri peccatum ... obicitur. Item
curiositas qua factum aliorum explorat. Item singularitas
qua aliquis aliis sapiencior sanctior vel melior ... communi
... excellencior esse vel preter appetit. Item arrogancia
qua quis ex superbia plus honoris bonum vel virtutis sibi
asserit quam debet vel quam in eo sit. Item peccatorum suorum seu
defectuum defensio. Item rebellio. Item libertas in peccando
vel nulli subesse appetendo. Item peccati consuetudo timore
dei postposito. Item quando preter curiositatem predictam quando quis secundum
Gregorium aliorum facta explorat vel discutit et se ipsum
negligit. et 2 alia curiositas multum viciosa qua quidam
preciosa speciosa vel deliciosa affectum vel intellectum aut
eciam sensum delectabilia per que studia homo ...
negligit magis necessaria vel utilia quod est vere pravitatis
spiritus contraria. Dicitur et 2 singularitas alia quod est in singulari
conversacione sine opinione proprie vel ... ...
... in baptismate et consequenter illius singularitatis
defensio causat rebellionem et libertatem ... et con
suetudinem in peccando sine timore debito

Secundum peccatum capitale est Invidia. Et tale peccatum est quando

petrare toriens mortaliter quot casus hic inferius ponuntur
Primo Item gaudet de malo uel qualitercumque alterius contingat sit illud
siue temporale corporale uel spirituale (infectum diffamacionis
penitencie tristicie uel desolacionis) et inter cetera illud
precium si illud malum fuit per ipsum deridiose illatum Item
contrarium nisi constaret quod illud malum esset sibi vel admitteret
bonum melioris spiritualis uel eternum aut eciam naturalis uel temporalis
et quod hoc tali intencione fieret in caritate et non ex inuidia Item
Item dolet quis de bono alterius contingat sit illud Et quia est
bene famatus diues pulcher sapiens eloquens doctus deuotus
aut religiosus vel sic habitus uel reputatus aut aliis dilectus
aut magis quam ipse videtur honoratus forsitan et acceptus et
si ipse in deliberacione tale bonum contingit proximi impedit
Nisi tamen constaret quod illud bonum illi noceret vel in dampnum ma
ioris boni uel melioris existeret et quod tamen hoc ex caritate fieret
Item si optat mala proximo contingere etiam sint talia nisi ut supra
Item si iudicat male et sinistre facta aut verba proximi Item
si male interpretatur facta proximi in peiorem partem vertendo
que possent in meliorem interpretari Item si minoret aut demi
grat bonam famam proximi verbis signis de eo platis
publice uel secrete fraudulenter subtiliter siue plane et
simpliciter Item si non diligit proximum sicut se ipsum neque ipsius
bonum sit volens et promouet quia caritate interiora ad salutem
ad ipsum non habet Item si detractione illi nocet hoc est de ipso
male de eo loquendo Item si mediante de illo loquatur aliter
quam ipse sentit esse in sua conscientia ex conceptu inuidia Item scan
dalose de illo loquendo siue scandalum ex dictis uel factis
proximi accipiendo Item si ingratus sit deo uel alicui aut
cuicumque proximo benefactori suo non soluendo gratiarum acciones
debitas eidem non referendo aut contra ipsum agendo vel
forsitan ipsum in se aut in suis pregrauando vel sic agentes
fouendo aut forsitan omnium beneficiorum penitus obliuiscendo
Item si sit superstitiosus i. dans aut superfluus in religione
seu obseruacione singulari Item si sit impudorosus i. sine

pudore

proximorum et recitando proximo obitum mala sua ex odio vel
invidia sive ex caritate nulla. Aut sic quod magis intendit con
fundere quam corrigere. Item si sit malivolus ad proximum hoc
est male voluntatis ad ipsum sine iusta causa ipsi omnibus malum
affectando. Item malignus ad proximum hoc est ipsi omnibus malum
sine iusta causa procurando in signa vel facto. Item si sit ma
ledicus hoc est maledictum pro maledicto reddens vel fa
ciens sine maledicto sibi illato a proximo. Item si sit scis
ma sive divisionem a deo sive a sancta ecclesia katholica
sive a toto obstinatia sua sive a caritate fraterna procura
citans vel obstinans vel scismaticos tales in scismate
tali conlitemque predictorum fovens sive defendens valde est
enim peccatum grave inter fratres semine tale scismatis et
discordie seminare. Nisi hoc fiet tali modo quo dominus venit
separare filium a patre suo et quo non venit mittere pacem sed
gladium. Item si sit corporis domini et ipsius sacramentum indigne
recipiens tractans vel acceptans quod quilibet facit toties
quotiens similium unitatis et vere caritatis in se non repertum
hoc est enim sacramentum perfecte caritatis et unitatis. Item si sit
calamitate et miseria recipiens et retinens in se ex proximi
prosperitate vel felicitate. Item si sit bilinguis id est binas
linguas habendo circa proximum blanda in presentia et prava
in absentia. Item clamitosus id est qui ex lingua sine freno et
sine custodia loquendo de proximo mala sive in absentia
sua sive presentia. Item si necessitas pietate dominum scilicet habet ad deum vel
ad proximum. Item si non pie lugeret peccata vel alia mala proximorum

Tercium peccatum capitale est ira. Et tali peccato peccat quilibet pecca
tor et mortaliter quot causas hic inferius ponuntur. Primo
quicumque incipit nocere cum consensu deliberato in se retento
proximo zelo invidie per se vel per alium verbis sive factis. Item
qui profert ex ira vel odio verba contumeliosa proximo.
Item qui probet facto auxilio vel consilio nocumentum proximo.
Item qui sic invidet proximum. Item qui sic percutit proximum. Item qui

sic tamen vel velut in sexto premisso Item qui sit occidit
premium secundum iusticie non finito Item qui sit a se lesus
vel iniuria passus non vult propter iram petere veniam
vel remissionem cum sit a se lesi sint equales sibi aut nulla
subiecti Item qui negat veniam et indulgentiam humiliter
et recte petenti Item qui arma invasiva sumunt intencione
deliberata ad nocendum premisso secundum iusticie non finito
Item qui sic comminatur mortem dampnum sine lesione notabi
lem premisso etiam apposito forsitan iuramento Item qui
arcana sive secreta premisso vel sub sigillo confessionis
sunt scripte conspiratoris recepta revelat ex iracundia
Item qui irat nequiter vel privat ex ira Item qui blas
phemat deum vel in sanctos in ludo alearum vel taxil
lorum aut alio modo irato vel commotus Item qui in litibus et
placitacionibus occupat proximum plus ex odio vel rancore seu
zelo vindicte quam zelo iusticie etiam si forsitan habet
causam cum iusta tangant attamen illa intencione corrupta
fiunt et viciosa Item qui maledicit proximis vel aliis
et inclementiis si hoc ira fecit suis parentibus vel honesto
ribus aut prelatis spiritualibus Item et minor motus qui est volun
tas vindicandi fugiens adversitatem propter estimatas diminu
ciones Item ira que est voluntas vindicandi precedens in
iniuria facti Item indignatio que est voluntas se vindi
candi per signum molestie exterius detractive Item clamor
qui est voluntas se vindicandi ad aliorum aures perveniens Item
discordia sive dissensio animorum quos prius amicicia caritatis
colligebat Item impaciencia que est morsus in corde sine
causa cum dolore quod eum qui sibi vel suis mala irrogavit
ignorandum tunc Item iurgium quod est mentium de malo discordan
cium male ordinata turbacio Item feritas que est [illegible] quando
quis ex iracundia non movetur super calamitate afflictorum
Item crudelitas que est nimia severitas lesione vel mortem
inferens modum servare Item infamia que est motus ad com

primo qui in amissione fame seu sui. Item impudentia
que est discrecione confusio circa ea que iracundia. Item
furor qui est motus mentis tam vehemens ira que est
quasi debitum ordinem preveniens sine non finitus. Item ra
bies que est iracundia sub [illegible] specie dapnum inferens
in iniuria. Item tumor qui est ipso abiectus animam iu
mbentore placatus cum fides irati ex motu ad pro con
mentum et magnitas ton alium de quo dicitur cohibuit ir et
mentum. Item contumelia que est tanta impatientia seu ad
motus quod verbatim eam seu impatiente ad inferendum alicui
nocumentum i. penam presentem vel futuram in corpore vel in rea
vel ad appetendum illa ex ira. Item qui contempnit crucem sibi
latam vel propter publice se non vindicare preponderans de
hoc seu non attendens sacramentum confirmatoris in quo accepit
crucem in apta fronte in unctione ut sciret se firmiter
debere etiam in unctione et sanitate crucis et in maxilla
percussione sustinere per quod spem eterne coronationis
possit habere. Et per talem contemptum videtur peccare. Item qui
invite contempnit resistere in terrena possessione ablatione
seu ingratitudine alia persecutione. Item qui scienter contempnit
vel non curat habere quam sciat concessam recte et sensate
vocacio nacionis procurare prestitum persecucionis tempore si
qui non esset motus iracundie in hiis omnibus reprimere.

Quartum primum capitale accidia et tali peccato per
quas peccare mortaliter quot casus sunt ponuntur. Primo si
negligit divinum officium horas canonicas vel missa cele
brare vel que dicenda vel celebranda tenetur vel ex re
gula beneficiato vel sacro ordine. Item si festivis diebus
specialiter ab ecclesia vel a sua regula preceptis aut alias
negligit per lucrum vanitate [illegible] vel mobile comparandum
vel non necessaria divino interesse officio. Item qui predicatores
contempnit audire. Item qui sermonibus suis malis vanis et garru
lis non timuit divinum officium sermones vel predicationes
impedire. Item qui tempore suspense diebus festivis consumpsit

inutiliter verbis aut factis occiose Item si dormiendo plus
quam oportet erat tempus suum perdit propter in divino officio quamquam
peccando fecit modo Item si in multis occupationibus nimis demoratus
fuit et omisit magis necessaria debita vel utilia perdendo non
solum sic tempora indulta sibi ad agenda penitentia et ad
impetranda gratia et procurando maiorem gloria Item contra hoc
comparationem illicitam et minus presenti augendo culpa
Item si beneficiorum dei toto humano generi factorum et specialiter
sibi et iudiciorum ipsius necnon meditationem mortis et alia sancta
cogitationes ex sola memoria negligit Item si pretermisit pro bene
factoribus suis omnibus et defunctis preces ad dominum fundere
devotas Item si non sollicitus fuit de regimine sibi commisso sive sua
vel in alia cura quacumque ad ipsum pertinente seu quomodocumque
ope seu negotio sibi iuncto vel qualitercumque per ipsum debito
Item si per accidia vel negligentiam aut dimittam peccata sua non
bene contritus et confessus Item si non est ante confessione circa
peccata confitenda diligenter meditatus et ex tali negligentia
peccatorum digna confitenda est oblitus Item si non penitentia perfecit
iniunctam Item si transgressus est quamque vota vel promissa
non servando ea ex memoria Item si transgressus est tales
vel regule vel sui superioris precepta sine iussa ex contemptu
vel memoria Item si sine iusta causa neglexit suscipere
tales sacramenta tempore debito vel neglexit se debite
preparare ad illa suscipienda Item si accidiosus cadit in
desperationem et hoc propter diffidentia meritorum suorum que est
mater diffidentie priorum ex quo oritur tristicia et
accidia ad bona opera Item si incidat in pusillanimitate
que nascitur ex diffidentia procedente ex consideratione proprie
fragilitatis seu infirmitatis vel ex arduitate operis sine
difficultate virtutis Item si de malicia preciat talem que
potentia animus est voluntatis mathematicus mali actum Item cum
quis alterum invidat tunc laesat et sic frequenter instat
que tristitia est species accidie et accidia reddens hominem non letum

sed tristem et difficilem ad bona opera facienda. Item si
dormiat in vaniloquium quia incoeperit domi ... quod accidit
cum eo quod in principio conatur iste vel undique non studuit vel
tradidit compellere vel reprimere / postea instanti vero aliud
quod non prius erat convenit et sic tedet ipsum illi benefacere sine
appetere. Item si torporem habeat circa dei vel superiorum precepta
que est quedam hebetudo vel quasi insensualitas ad opera
cumplenda precepta et alia sive alia bona opera peragenda.
Item si evagacionem mentis habeat et dispersionem in divinis
sive bonis ad illicita sive ad externa circa non delectatur
in divinis et bonis sed delectatur querit per illicita. Item si timi
ditatem habeat ad aggrediendum aggrediendam. Item si remissus
sit et lassus cum iam aggressus et incepit. Item si segnis sit ad
resistendum contrariis impugnantibus contraria quod tedet ipsum omne.
Item si diffidentiam habeat ad perficiendam rem inchoatam
vel si tarditatem habeat et bene in tarde sentiat ex bonis operibus
tedio vel labore. Item si ignaviam habeat in opere debito et
quod debitam dispositionem et distinctionem non adhibeat propter
quod et attediatus omittat. Item si ex curiositate agat non
agenda vel si tedio affectus dimittit vel minus benefaciat
bonum seu debitum opus. Item si otiose omnes debitum opus negli
git et sic preciosum tempus perdit. Item si pigritiam sit segnes
net ad opus debitum se ingerens quieta superflua querit.
Item si blasphemiam irrogat deo vel sanctis eius in divino
officio in fide vel ex tedio. Item si inertiam et imperitiam
habeat circa debitum quia plus debito studet vel occupat
cum non debitum et sic ociatur. Item si nequitia cordis habet
bonum agere et tenet tempore divinorum principe. Item si zelum habet
indiscretum per suspicionem bonum fratrem suum vel alio modo
quo impedit a vero zelo. Item si desidia et inertia habet
indebite. Item si odium spiritualis letitie in bonis et spiritualem
fortitudinem indebite et sitim et esuriem iustitie deserit in singulis

Committitur peccatum capitale et Avaricia. Tali pacto
potest quis peccare mortaliter tot modis quot hic casus
ponuntur. Primo si retinet aliqua bona alterius furto, ra
pina, vel quocumque alio modo acquisita invito domino suo,
hoc est non volente vel non sciente illo cuius sunt illa bona.
Item si sacrilegia committit scilicet rei sacre vel ecclesiastice, vel
aliunde contingenti iniuria ecclesiam vel locum sacratum frangendo
vel subtrahendo. Item si deo ingratus dolet quod non sibi
sicut ceteris eveniunt divicie, honores, dignitates,
beneficia, nec ad votum succedunt omnia prospere. Item si contempnit
seu spernit ob hoc deo servire quia non dantur sibi omnia prospe
re ad votum. Item si servus aut mercenarius fuerit precio vel
premio non servit quantum potuit. Item si tanto minus
consumit bona parentum suorum vel dominorum aut alia bona sibi
a deo collata. Item si falsis aut iniustis mercacionibus vel
mensuris, ponderibus, vel bona acquirere temptavit. Item si per
usuram qualecumque aliquid acquisivit vel contractum
usurarium cum aliquo iniit. Item si per symoniam aliquid acqui
sivit vel acquirere temptavit per semetipsum vel per alium. Item
si manualia opera mechanica vel alia exercuit diebus festis
precepto ecclesie interdicta, aut mercaturas eisdem diebus fecit
precepto ecclesie interdictas, vel hec fieri iussit vel consensit.
Item si pro nummis fecit preter mercaturam vel lucrum. Item si testa
mentum sibi commissum vel creditum vel alias legata sibi cre
dita elemosinas vel alia non est executus fideliter nec
distribuit ad loca deputata. Item si elemosinas et opera miseri
cordie non fecit existente necessitate. Item si oblaciones debitas et
decimas persolvere aut solvere contempsit. Item si adulatus fuit
alicui intencione pecunias aut alia acquirendi. Item si deci
pit aliquem eadem intencione. Item si derisit aliquem eadem
intencione. Item si consumpsit crudeliter quibus non licuit vel
alias male bona parentum vel dominorum aut sua propria

aut tota / aut uxor bona mariti qualitercumque / tamen
peius per furtive / Item si dampnum alicui tali vel occasio
fuit ut ipse inde lucrum reportaret sicut videlicet inter
mos ripa iterum / vel bello movendo / ut ex hoc emendarem
indicitariam / vel patrocinium salarium aut aliud stipendium
posset consequi / Item pestilencia famem vel caristia optat
parentum vel aliorum ut ex hoc ditari posset / Item si mortem
optavit parentum vel aliorum ut ipse habere posset bona vel
beneficia ipsorum / Item si ad iurandum vel periurandum aliquem compulit
quia venalem rem suo competenti viliore comparare
studuit / Item in ludis spe lucri et avaricie iuvant et
privavit et eadem spe et intencione illicitis ludis et proprie
ludis prohibitis et in taxillis se immiscuit / Item si venales
nomitates advenerit cum artificiis variis ut inestimet
vinum aliter et aliud faciendo tam ex superbie et cupiditate
Item si obdurationem cordis habeat / Item quod ex avaricia
retinendi sua vel cupiendi aliena proximo inhumanita
tem exhibeat / Item si fallacia per verba cum cautela pro
ximum decipiat ex avaricia / Item si fraude quem decipiat
in presentia per avariciam / Item si prodicione traditoria quem
decipiat in absentia per verba / vel facta / vel scripta / vel
scripta ex avaricia acquirendi vel retinendi aliena / Item si
in violencia rapuit palam in facto res seu bona aliena
Item si inquietudine tali cordis quod corpus movet ad habendum
res cumulandi plura ex avaricia et non pro statu suo necessaria
Item si concupiscencia mentis cordis consensit per rebus temporalibus
habendis / Item si ydolatria commisit ut bona temporalia
acquirat videlicet ydolis vel demonibus serviendo seu honore
exhibendo pro bono temporali acquirendo vel pro con
creatori creaturam preponendo / quod fit maiore sollicitu
dine in temporalibus quam in divinis habendo / Item si ambitum vel
affectum talem ut tantum habeat ad temporalia quod

non pt alijs curare talia vel vix prodesse aut p suidis
sumit de hijs curam Item si ambiciose ambiat et cupiat
alijs preesse plusquam prodesse Item si exaccione indebita vel
insolita res subditorum extorqueat Item si supplantat aliquem
studiose vel dolose ut rem vel beneficium eius possit ac
quirere Item si latrocinium exerceat ut res alienas rapiat
Item si contempnat omnes et iusticiam mandato facere vel quemque
honorare spernit vel ex cupiditate Item si per peniten
ciam contempnit satisfacere et sit similiter suum reddere Item
si misericordie opera contempnit exercere timens fore se ipsum
ipsum egere Item si consilia paupertatis vel sup erogationis
contempnit in se vel in alijs omnes vel ad petenti tribuere

Sextum peccatum capitale est Gula et tale peccatum pt quis
peccare mortaliter tot modis quot hic ponuntur casus
Primo transgressione iniunctorum ab ecclesia preceptorum vel
secundum vota regule sue vel professione sue honoratorum nisi hoc
fiet dispensatione propter infirmitatem Impotenciam vel
aliam racionabilem causam Item si quis propter immodera
tam cibi et potus sumpcionem incurrit amenciam vel ebrietatem
vel obtundit ingenium vel lites et dissensiones Item si propter
gulam omisit meditacionem vel aliud opus faciendum debitum
corporale vel spirituale vel morbum vel infirmitatem corporis
incurrit vel mendicare suos cogit vel studium vel debitum
laborem ob hoc omisit vel minus bene egit vel si suos sub
ditos vel commissos ob hoc indigere et defectum habere cogit
Item si quis ardenter nimis vel ardenter aut festinanter nimis
comedit vel bibit Item si nimis habundanter cibum vel
potum sumit debita mensura excedendo tamen me
sura non consistit in cibi vel potus quantitate sed consimilis
qualitate Prima quod omne est medium vel debita mensura
altera est excessus vel defectus ex sua natura Item si nimis curiose

vel delicate seu splendide coctos cibos vel potus querit
vel sicut facit plures expendo in illis delicatis propter
odorem vel colorem quam meram necessitatem. Item si propter
indiscretam cibi vel potus sumptionem accidat in aliquo
grande peccatum ut videlicet in subversione racionis in
bruto scurrilitate vel verbis in multiloquium detractoris
impetu [?] contumelie sive blasphematoris in lascivia mentis
et carnis demonstrata forsitan foris in gestibus lascivis
aut in [illegible] vomitus secundum contractatoris aut
[illegible] copulatoris et congregatur libidinose et inmunde
ac turpis seminis despumatoris sive emissionis. Et
si forsitan illa sunt voluntarie quocumque modo procurata
ex libidine animi vel carnis habente ex gula sive crapula
tunc despumato sive polluto illa est valde gravis
culpa. Item si propter gulam preveniat horam comedendi
que preceptis sive statutis dei vel ecclesie sive secundum ordinis
servanda. Item si quis sit in consuetudine [?] cotidie
comedere crapulose seu deliciose. Ita quod tota vita
sua circa istis sit deputata quod de talia habenda vel que-
renda magis occupatur quam circa divina sibi precepta vel
mandata. Et si propter hoc negligit divina talia tunc multo
maior est talis culpa. Item si quis male vel mala [?]
se vel alium inebriat videlicet ad eversionem mentis
ut sit minus discretus vel tantis [?] consentiat sibi in
illicitis. Item si quis temptatur similiter temere invitando [?]
[?] perquirendo et alium vel alios ad hanc temptacionem
inducendo cum eo vel eos qui non satisfaciunt appetitum
suo guloso sicuti filii israel contra moysen in deserto
propter quod et percussi sunt a deo. Item qui scandalizat
pusillos non formidat neque curat animo ipse habeat
quod ex gula desiderat in potu vel cibo sic scandali-
zans malo exemplo et forsitan gaudens super hec socios in hoc

suo vicio. Vel si in delectatur in eis lectoribus delicata querit. Vel si crapulam et excessum ultra debitum cibum committit sumendo quod delicate plurimum sibi comodis sit. Vel forte etiam famulus. Vel si epimeritatem et ineptam leticiam habet in delectatis cibis illam forte etiam post ostendit verbis signis aut indiciis. Vel si ingluviem id est ventris repletionem intendit ut bestia non sequens rationem nec sciens ut bestia mensuram aliquam cum sibi que nisi plus habet. Vel quia non appetit plus de hiis que habet. Vel si nimis prodigaliter expendit sibi aut aliis in potibus aut cibariis ultra quam requirit necessitas vera caritas aut debita honestas. Vel qui spernit seu contempnit sanam virtutem temperancie quam facit ordo theoricus tenere tenere. Verbo et exemplo alios docet et sic et illum sancte ordinem videtur contempnere sive vilipendere. Vel qui contempnit et spernit pauciens et patiens permanere in se et exterius coram aliis se paucem et pacientem exhibere si contingat ipsum aliquando non cibum in cibis et potu despiciabilia seu sibi aptibilia ad placitum suum habere sed oporteat ipsum quandoque hiis carere vel per penuriam et rapinam vel divina iusticia sibi illata vel propter aliam causam iustam homini sibi forte ignota. Vel si sic gulosus perdidit intellectum naturalem quem posset habere naturaliter multo subtiliorem si fugeret gulam et curiositatem et sequeret sobrietatem. Vel et qui perdit intellectum spiritualem videretur spiritus sancti donum quod merito non infundit gulosis pro eo quod caro contempnit adversus spiritum et spiritus adversus carnem. Vel et sic quemadmodum possunt caro et spiritus. Sic etiam qui contempnit secundum intellectum et intellectualem inspiracionem igitur incidit in gulositatem

vii Septimum peccatum capitale est luxuria. Et tali peccato potest quis peccare mortaliter tot modis quot hic ponuntur casus. Primo si luxuriosus ni se excitat motu carnis sibi commisso vel eidem non resistit sufficienter excitato et consencienti

motum. Item si morose illis consentit aut in eas cogita-
tiones circa carnalem actum vel circa pudenda cum compla-
centia et delectatione nocturna de corde tenuit vel tenet. Item si
cum illis ludendo aut osculum scribendo vel mittendo se
recedit ab illis. Item si occasionem et locum eis prebuit aut
occasiones tales non fugit sed quod deterius est forsitan
easdem per ... appetitibus verbis aut signis vel quibus-
cumque modis aliis quesivit vel cogitavit. Item si consensum
dictis per tales cogitationes dedit affectando opere complere
si posset vel auderet pro timore vel pudore. Item si tactu aliquo
inhonesto vel pruritu suis pudendis vel alienis con-
tigit ex quo carnalis delectatio consecuta sit. Item si causa
vel occasio talium peccatorum vel ruine fuit verbis consimilibus
vel amplexibus appetitibus signis scriptis picturis aut si-
gnificationibus inhonestis vel quibuscumque modis aliis.
Item si dormiendo habuit delectationem carnalem incidit per
cogitationes actiones vel occasiones tales precedentes
aut superfluas vel delicatas refectiones vel potationes
aut etiam post dormitionem in vigilia occupando se circa
vel forsitan carnali opere delectando in illis que ipsi
occurrebant tempore dormitionis. Item si commixtione talem
incidit cum aliqua persona quocumque etiam sit illa modo licito
matrimonio sibi copulata. Et videlicet sit commixtio soluti
cum soluta per simplicem fornicationem sive per vagam libi-
dinem dudum vel cum venali exponendo per meretricium sive
cum alterius coniuge per adulterium vel mechiam sive virginem
deflorando hoc est corrumpendo per stuprum sive cum clerico
in sacris ordinibus constituto sive cum religiosa vel reli-
gioso vel cum quocumque per votum ad castitatem obligato
per sortilegium sive cum consanguineo vel consanguinea aut affine
generato vel compaternitate baptismatis vel confessione per
incestum aut aliorum predictorum consensum prebuit. Item si violentia

alicui predictorum mulier per raptum vel alio modo tam tac-
liter cognouit vel cognoscere studuit siue quocumque modo
appetiuit – Item si consummato opere peccati sodomitice nisi ipso
mollitie prouocando libidinem vel semine emissione vel
pollucionem vel in alio quocumque modo cum bestia vel homine
viro vel muliere aliter quam nature ordine peccauit contra naturam
quod et mutum dicitur peccatum pro eo quod pre pudore facit hominem
mutum ad confitendum et sic ingressus vel inuste tacere confessi-
onem dampnatur mutus per illud peccatum Item si in festiuis
diebus vacauit luxuriosis actibus Item si in sacris locis sic
peccauit aliquis Item si aliquis abortiuum procurauit Item si aliquis
impediuit concipi vel nasci fetum per sumptionem herbarum
vel specierum vel quarumcumque rerum vnde contingit impediri fetum
vel per stricturam ventris aut per agitationem inmoderatam corporis
in choreis siue aliis modis inmoderatis Item si aliquis alli-
ciat alium vel aliam ad tale peccatum vel ad amorem libidi-
nosum siue conpudiens et illiciatum appetitibus illicitis vel inho-
nestis aut choreis aut gestibus inconpositis aut pulchri-
tudine ornata aut facie medicaliter colorata vel vestimentis
superfluis aut aliis ornamentis rebus vel muneribus
Item si aliquis concepit vel libidinosum amorem ab aliis
affectauit siue quocumque modo predicto vel alio hoc peccauerit
vel peccare inifficere fecit Item si aliquis de legitimo thoro
fuit debitum negauit coniugi requirenti carnalis copule le-
gittimo impedimento vel iusta causa cessante Item si
coniux a coniuge requirit debitum carnalis copule causa
hoc est ad satisffaciendum solum sue carnali concupiscentie et
nullo modo matrimonialiter vel nullo modo causa prolis procreande
vel ad laudem dei conseruande neque debiti soluendi amore
neque ad precauendum malum vel vrina coniuge Similiter
si aliquis coniugum incurrit vel consensit tali carnali de-
lectatione principaliter scilicet vt possit sic libidinem carnis sue
liberius exercere Item qui tamquam leno lenam vel meretricem vel in

pditam vel mendicitatem quidque predictum seu illegit
tima fovet defendit auxilium vel consilium vel favore
ad hoc adhibendo et non magis artquendo sicut oportet
tempore loco et modo debito Item qui per adiuratorem vel per
artem dyabolicam pro istis acquirendis vel ad aliquod
horum venerit vel venire studuerit, vel ad hoc consilium vel
auxilium prebuerit Aut per maleficia dyabolica aliquid
exercuit, vel sicut premittitur, cum sequitur cingula vel
cingeres Item si per sortilegia quidque alia, fiat aliqua
talis malicia, vel quitatur spiritualis amicitia Item
si spernit et contempnit pudenciam quidque pudentum vir
ginum velut contimentum et cum que oportet secundum sanctum
esse pudentem ornatum pudicum Item si spernit unio
nem castitate eius sacramentum Item si sapientiam que est
spiritus sancti donum que fugit spiritum Item cordis mundi
ciam que perditur per luxuriam

Hec de septem peccatis capitalibus

Nunc videamus inter peccata mortalia et non mortalia et quare
septem peccata capitalia dicuntur mortalia

Propter omnes predictos casus mortales et hiis simplices
et ad istos reducibiles et inquantum sunt tales hoc
est quod inquantum sunt mortales id est sunt peccata mortalia que
sunt contra caritatem seu contra decem dei precepta In
quibus consistit caritas Vera tamen Cartusiensis hoc confite
tes sunt remittendi propter hoc ad suos priores pro absolucione
plena quoad hiis percipienda Et in ordine Cartusiensi tamen
mortales et inquantum tales sunt prioribus reservati Sed quantum
tamen isti vel etiam alii non sunt mortales tamen possunt a qui
libet confessore per priorem deputato absolui quod patet per
hoc cognosci Quia signis etiam quolibet peccato et casum
sine priore non solum prioribus Sed etiam pape vel episcopis

ressinatoꝝ temptacionem tantummodo in corde sentiret ꝛ
non plene uel totaliter consentiret / Similiter aliquando consentiret
tunc solum mo[rtaliter] ueniali[ter] peccaret / Si uero nullo modo consentiret
ꝛ statim non sentiret se aliquo predictoꝝ temptari / si tunc statim
viriliter resisteret / vel ab hoc se auerteret ꝛ ad deum se con
uerteret / tunc nullo modo peccaret / sed ex hoc magnum meritum ha
bet secundum eiusdem magnum (Ho) predictum patet etiam et supra dictum
(Et) quod predicta septem peccata capitalia merito dicuntur mor
talia patet quia sunt contra caritatem demeritoria patet
sic per singula / (Cum)ma secundum beatum paulum primo ad corin
thios xiii caritas non inflatur nec agit perperam i. proterue
neque male tractat sicut superbi / (Sed) pie omnia facit / (Item)
caritas non emulatur i. non inuidet sicut inuidus sed benigna
est et non gaudet super dignitate (Item) caritas non irritatur
sicut iracundus sed patiens est / (Item) caritas non attediatur
neque contristatur in bono opere dei sicut accidiosus sed con
gaudet ueritati per quod eciam longanimiter sustinet omnia
neque propter aliquod periculum cessat ob tedium desperat ut accidiosus
sed omnia sperat a domino tota et firma fiducia in ipso ha
bendo et cogitatum suum in ipsum iactando / quia non dat fluc
tuacionem iusto (Item) caritas non est ambiciosa sicut aua
ricia neque sic sperem suam in mero diuiciarum collocat sed
in domino a quo bona omnia sperat / (Item) caritas non querit que
sua sunt sicut gulosus qui studiose querit que sue carnis
sunt ꝛ ergo caritas famem sitim esuriem et penuria
libens omnia sufferret (Item) caritas non cogitat malum sicut
luxuriosus / qui uxorem proximi sui sine libidine concupiscit
ꝛ desiderat (Item) caritas non excidit sicut quicumque in
aliquo predictoꝝ peccatoꝝ mortalium si ut sic moriatur finit
a vita eterna excidit ꝛ a regno celoꝝ excludetur erit
(Ita) si loquatur linguis angeloꝝ ꝛ omnium hominum ꝛ habuerit
omnem scientiam (et) propheciam ꝛ fidem tantam ut montes
transferat ꝛ omnem substanciam in cibos pauperum distribuat
ꝛ corpus suum tradat ut ardeat hoc totum ad vitam eternam
sibi prodesse non valet si caritatem predictam non habet

Si dignus tamen p(ro)p(ter) suam caritatem mutuam sit ad vitam
eternam consequendam non habeat / Et salutem se non
habere veraciter timeat / ille ob hoc desperare nullo modo
debet / sed debet de hoc dolere et in bonis operibus se exercere
studeat orando / vel elemosinas de suis propriis denariis
donando et alios ad orandum pro se provocando / quibus deus
cum deus sepius placatur sic quod infundit peccatori gratiam
et caritatem tantam / quod de suis peccatis vere peniteat et ad
deum a quo peccaverat veraciter se convertat / Et si talis
quamdiu etiam esset ille forsitan gravatus omni peccatorum
peccatorum mole sive multitudine / vellet libellum istum propter
deum totum de casibus reservatis hic collectum vel etiam perlegere
vel alium quemlibet vel sibi legi facere / In quo tamen deprehendere
posset omnia peccata sua enormia et venialia commissa a tota vita sua
ab infancia plene et clare cognoscere / Et cognoscendo vel inveniendo
in aliquo horum comprehenderet se reum existere / Si vellet tunc illud
peccatum vel delictum cum suis circumstanciis / diligenter notare
et conscribere / et in quaterno redigere ne labatur a memoria
signare annotando etiam quis prelatorum peccatorum / possit
illud absolvere / vel in illo casu dispensare / Quibus sic
ex toto libello isto / vel de alio simili speculo et de sua vita
collectis et diligenter signatis / Et de aliis occurrentibus dubiis
seu concordanciam habentibus cum istis peccatis / Si tunc peccator
ille / possit vere dicere versus ponens sive veritates co-
tentas in quatuor versibus immediate hic scriptis / Et nunc omnino
vere / quod quero dicere vere / peniteo / careo / confiteorque deo
pastorique meo dum patet tempore sancto / Requiro pro mortem
si metuitque necem / Ille non debet dubitare quin esset in
statu salutis vere et caritate divina pro illo tempore / Glosa
et exposicio illorum versuum / Et nunc omnino vere / i(d est) tota personali
vera sic quod in corpore illius quam et veritas et tota sine omni mortali
culpa / Et nunc in illo tempore ad omne tali et quolibet tali tempore
quando ergo quero i(d est) possim dicere vere i(d est) veraciter et

ex corde ista tria consequuntur. Primum est peniteo. Secundum est caveo.
Tercium est confiteor deo pastorique meo. Dicit videlicet attendo
vel scio me tres tales veritates deo offerendo. Quarum prima
est: domine deus meus sit vel fuit contra tuam bonitatem heu heu heu
peccatum quod displicet michi vere et penitencia ergo et vere penitet me
quia te offendi qui totus es venerandus et colendus quia
mandata tua inobediens fui, ea sepius heu transgrediendo.
Secunda veritas est: domine deus meus, bonum propositum habeo mediante
iuvamine tuo et consilio permanendi in futurum ne incidam
in aliquod peccatum et pro mea possibilitate omnem meam emendacionem
et fugiendi occasiones peccatorum. Tercia veritas est: domine
deus meus, bonum habeo propositum faciendi confessionem omnium
peccatorum meorum integraliter ex toto corde pro loco et tempore
secundum tuum et sancte matris ecclesie mandatum sive preceptum
vel statutum. Quod est et in tempore et loco quo attendo me pec-
casse aliquo peccato confiteor illud deo meo cum dolore cordis
videlicet quod vellem me illud non fecisse vel non sic peccasse
contra deum meum. Et quod vellem ultra tamen propter ipsum precavendo
cavere quod sic aut sic peccarem denuo. Et si illud peccatum vel
delictum est mortale aut veniale aliquod notabile quod tunc
vellem illud et proponam confiteri pastori meo. Hoc est qui
immediate gerit curam anime mee scilicet est pastor sive vice-
curatus mee parochialis sive abbas vel prior vel alius vicarius
claustrialis mee religionis. Et si casus est reservatus episcopo
vel pape tunc illi tamen ille casus est reservatus de omnibus istis
aut qui habet potestatem illorum commissam sive concessam sibi
ab istis. Sicut sunt in ordine Cartusiensium quilibet prior habet
potestatem in casibus omnibus reservatis episcopis et in aliquibus eciam
pape reservatis sed non in omnibus ad absolvendum et dispensandum
peccata secundum privilegia ipsorum. Visitatores tamen ipsorum habent
potestatem eciam priorum. Habent generalem licenciam sive pota-
tem pape ad absolvendum ab omnibus peccatis. Sed de quibusdam casibus
a principio ante sunt non dispensant secundum tenorem privilegii
a Martino quinto ipsis concessi. Quilibet ergo pastori

tali confitendum est pro loco et tempore videlicet semper pro
tempore illo quo pastor corpore sancto hoc est in festo pasce
et quandocumque volo pasci sancto corpore christi ut missam
celebrando aut alios communicando vel aliquod sacramentum
ecclesie acceptando vel quo tergor per mentem i. conscientiam
meam propriam quia metuit necem i. mortem hoc est quo propria
mea conscientia formaliter indicat facere peccatum mortale si non
confiteor statim illud quod tunc occurrit peccatum etiam si illud
esset tantum veniale vel forsitan nec veniale nec mortale
quia qui facit contra conscientiam edificat ad iehennam Vel quo
mens mea i. conscientia metuit i. timet necem i. mortem hoc
est me moriturum ut aliquod facturum ubi aut in quo mortem
incurrit periculum Tunc teneor confiteri mortale sine tamen
peccatum in quo est periculum vel quando habeo illum qui potest me
absolvere a casu reservato quia postea timeo me non habiturum
tunc debeo illa confiteri illum casum De predictis vero veri-
tatibus sic scribit doctor magister Johannes Gerson Cancellarius
parisiensis tres veritates quilibet quocumque loco vel tempore sin-
ceriter non ficte aut mendaciter quantumcumque tarde penituerit
Ille peccator existat si in salutis et gratie statu conscius
et vita eterna meretur quamvis omnia enormia peccata prius commisisset
commisisset Si etiam talis absque alia confessione tali
modo decederet in absentia sacerdotis dormiendo aut
alias quomodo morte subita preventus De salvaretur
finaliter acerbissima pena purgatorii mediante nisi
tunc pena doloris sui tanta fuerit pro dictis peccatis esset
deo ita acerba aut caritas mea ad deum ita fervida quod
sufficeret ad delendam penam cum culpa Aut etiam si esset
in eo voluntas ita perfecta quod pro dei gloria esset paratus
tollerare patienter penam et dolorem quemcumque infirmitatis
etc et mortis Aut etiam quecumque alia adversa adventura co-
gnoscens deum ut pro dictis doloris acerbitate et remissione peccatorum

operum et penitenciarum horribiliter cruciatus cum afflictorum
tamen per dei misericordiam evadunt. Et si sit corde contrito
patiens tunc penam necessariam tamquam voluntariam patiens tunc
pena et sic demum penam et culpam remittet deus, sicut certumque de
latrone pio in cruce sic factum paradisum introibis. Ubi for-
sitan per impacienciam alia moreretur dampnacionem eternam.
Hic duo nunc scripta per doctorem predictum supradicta tale con-
silium ut quilibet christianus singulis diebus bis aut semel sero
et mane vel saltem festivis diebus redeat ad cor suum et con-
sciencia sua examinata an tres premissas veritates
videlicet hiis tribus dictionibus contentas veraciter Peniteo
Caveo Confiteor proferre valeat ex cordis sinceritate
sine fictione, sic quod in statu salutis se esse confidat.
Et si eas pura mente fateri non valet, obstante voluntate
peccandi, qua una vel altera deleatur aut digno predicto quo omnes
oraciones pater vite remittit. Quemadmodum illi sunt qui a
pravis racionalibus resurgere nolunt neque ea dimittere, sicut ab eis
cessare aut usuras suas vel mercaciones iniustas ut
usura continuant sine iuste retinent aliena quamque aliquis
odio aut vindicte desiderio flagrantes inveteratum proposito
perseverant. Certissime sciant hii et ceteri nullum con-
fessorem nec papam neque episcopum tales absolvere posse. Unde
talibus salubre detur consilium ut per se et per alios bona que
poterunt operentur orando elemosinas dando, quo deus eorum
corda illuminet et ad bonum dirigat et convertat. Nullum enim
opus quantumque bonum adeo exiguum quod deus non remuneret
nunc vel in futuro. Et ergo nullo modo est desperandum, sed ad hoc
viriliter laborandum et conandum ut homo recipiens in se mala
voluntate et cor adhuc ita perversum sine mora sibimetipsi vim
faciat et cor illud malum cum violencia vincere studeat
invocando deum in auxilium. Et si in hoc constanter et
viriliter perseveraverit ipse indubitanter inveniet adiutorium
et per talem violenciam rapiet celum secundum dictum premissum

Unusquisque ergo volens omni tempore secure vivere studeat
omni tempore sit quod habeat pro habitu ex consuetudine quotiens
cumque cognoscit se peccare vel offendere quod statim promptus
sit ex corde has tres veritates dicere sic videlicet Pe-
niteo, careo, confiteorque deo, pastorique meo, sic bene dum
valeo / vel secundum alia verba plurima prescripta modo quod patet
sibi tempus. Et quicumque semel ipsum libellum attente perlegerit
et sic ut est scriptum omnia peccata per ipsum unquam perpetrata ab
infancia fideliter confessus fuerit et absolutus ab illis
plene et restitutus ab illo quam peccatum in hoc habuerit
Ille propter nullam temptacionem dyaboli de salute sua du-
bitare debebit neque consentire dyabolo ipsum temptanti
quod adhuc oporteat ipsum de novo omnia confiteri quia aliter non
posset salvari. Hec enim temptacio vere dyabolica valde occulta
qua nititur sepissime peccatores valde perturbare quos videt
se aliter non posse plene superare vel movere ad iterum vel
notabiliter peccandum ut per talem tandem modum inducat eos
ad desperandum. Et ergo postquam fecit homo sicut est suprascriptum
tunc debet tali temptacioni fortiter repugnare neque de
illa aliquo modo curare sed tanquam muscas volantes a se
effugare

Nota sequencia diligenter

In isto enim libello docemur et ex eo colligere aut intelligere
potest quivis omnia peccata vel delicta quibus unquam peccavit aut
offendit sive corde sive opere. Invenitur etiam in eo
quomodo peccatur contra deum contra proximum contra seipsum. Item quomodo
peccatur cogitacione locucione opere aut omissione.
Item quomodo peccatur contra tres virtutes theologicas scilicet contra
fidem spem aut caritatem. Item quomodo contra quatuor virtutes
cardinales que sunt fortitudo iusticia temperancia et
prudencia. Item quomodo peccatur contra quinque sensus
qui sunt visus auditus gustus olfactus et tactus. Item
quomodo peccatur contra septem opera misericordie corporalia que
in isto versu sunt comprehensa. Visito poto cibo redimo
tego colligo condo. Unde per primum in ecclesiam porte

Addit septimum in Thobia scriptum vel eorum sex opera
misericordie spiritualia que in isto versu sunt comprehensa
Consule castiga solare remitte fer ora Item quo
peccatur per sex peccata in spiritum sanctum de quibus dicitur istis duobus
metris presumo male despero non penitendo obstina
tus sto sed invideo quod impugno Et quia ista sex pecca
ta dicta non semper sunt peccata in spiritum sanctum talia que
dicuntur irremissibilia neque in presenti neque in futuro Notanda
est ergo differencia Quia aliquando istis peccatis peccatur ex infirmi
tate aut impotencia et tunc quodammodo contra hoc specialiter con
trarium peccatur cum potencia asscribitur et sic quasi venia
peccatur quod per infirmitatem quasi compensari videtur Aliquando
istis sex peccatur ex cecitate aut ignorancia et tunc quodammodo
specialiter contra filium peccatur cum ipsi sapiencia asscribitur
et sic quasi venia quod compensari potest per ignoranciam veniabile
peccatur vel nullo modo aut certe mortaliter Sed non potest ex
cusari veniabiliter Non tamen irremissibiliter Aliquando istis
peccatur ex certa pravitate aut malicia et tunc specia
liter contra spiritum sanctum peccatur Cum ei tota pietas et mera boni
tas asscribitur et sic non solum venialiter aut mortaliter sed eciam quasi
irremissibiliter peccari dicitur Non quod tale peccatum per
misericordiam dei omnino dimitti vel remitti non possit
Et quia peccantes hoc modo cum tam mala voluntate consti
tuunt dimittendi tendunt per suam malam voluntatem
qua spiritum sanctum et eius gratie obviat Verbi gratia Pre
sumptio quidem nascitur ex infirmitate ut quando homo plus
debito presumit de misericordia dei et tunc videtur magis esse con
trarium quam veniale peccatum quod vulgariter ob hoc non fuit
grande peccatum Secundo modo nascitur presumptio ex cecitate
ut quando homo nimis presumit de iusticia et meritis et bonis
operibus suis et tunc esse videtur proprie contra filium et mor
tale peccatum illud est quod deliberatum Tercio modo presumptio
nascitur ex certa malicia et prava voluntate qua homo
peccando tendit iusticiam dei evacuare cum deliberatione

psumens se a deo non puniendum et hoc proprie dicitur peccatum
irremissibile in spiritum sanctum. Desperatio etiam sit
quandoque contingit ex infirmitate seu curiositate sive
complexionis et de hoc dolet et sibi passio et non resistet
scitum debet tunc potest dici peccatum contra patrem et veniale. Secundo sit
vel fieri potest ex errore sine deceptione inquantum significans estimat
se praestare deo obsequium si occidat seipsum vel aliquod
simile faciat ex desperatione. Et illo modo videtur esse contra filium
et mortale peccatum si sit deliberatum non tamen irremissibile
quod dum non venit ad effectum. Tertio modo significans desperet ex
certa malicia et ad elationem, sicut quondam deiectione
diceris diffinitive sicuti Cayn. Maior est iniquitas mea
quam ut veniam merear desperans penitus de dei misericordia
Aut forsitan ex desperatione illa seipsum occidens ut
Judas. Talis desperatio est peccatum contra spiritum sanctum inquantum dicens
Inpenitencia etiam quandoque sic oritur ex infirmitate et quando
homo sentit se adhuc inclinatum ad aliqua peccata quod credit
se de illis non posse dolere et ergo communiter cavat de illis
penitere non tamen deliberate et hoc videtur peccatum esse contra
patrem hoc modo et veniale peccatum. Secundo modo potest hoc contingere
ex errore quando homo nescit quo debeat se exercere ad
voluntarium et intellectualem dolorem vel velle dolere de peccatis
sive de aliquo certo peccato de quibus vel de quo non posset
sensibile dolorem habere. Et ob hoc deliberate cessat ab
utroque dolore nec curat penitere et sic est contra filium et in
maioribus mortale peccatum. Tertio modo quando homo ex certa malitia
finaliter non vult dolere de peccato commisso et hoc non bene de
liberato et sic est peccatum contra spiritum sanctum. Obstinatio etiam
quandoque oritur ex infirmitate quia homo timet se non posse
a peccato abstinere et ergo etiam non curat sibi cavere non tamen
deliberate neque dicitur stabilis et sic est peccatum contra patrem et
veniale. Secundo modo ex errore quando homo nescit quo modo
sibi a peccato cavere nec satagit studere et hoc addiscere

et occasiones fugere peccandi / Sed si deliberate manet sine
cautela in sua malignitate / tunc est peccatum in filium et mortale
Tertio modo oritur ex certa malicia et improba voluntate / Si neque
timet deum neque homines veretur / Sed deliberate et obstinate
vult in peccatis suis vivere sine cessacione et ita decedere et tunc
est peccatum in spiritum sanctum et irremissibile / Invidencia
divine gracie eciam quandoque surgit ex infirmitate ut puta
si quis dolet meliorem sibi preferri in gradu et cetera / Si est dolor
ille propter suam ipsius insufficienciam tantummodo / tunc non est peccatum
aliquo modo / quia secundum quod dolor ille bonus est / Si vero
doleret de hoc quod alterius eminencia et talis doloris
motus esset indeliberatus tunc peccaret contra proximum et esset
veniale / Secundo modo ex ignorancia / quia quis timet ex gracia
vel bono alterius collato sibi proprium bonum diminui quod est
erroneum / quia ex hoc non diminuitur suum et est contra
caritatem que est virtus communicativa / sic quod vult eciam
sua esse omnia / Ergo quando hoc venit et deliberatum / tunc
mortaliter peccatur contra filium / Tertio modo surgit talis invidencia
divine gracie ex certa malicia sicut / quando quis preter preceptum
debiti affectus ad proximum nec amat vult bonum in corpore
neque proprie vide neque vult esse pro eo vel in alio et quando hoc
est deliberatum tunc est peccatum in spiritum sanctum / Impugnacio
veritatis agnite eciam sic procedit / quandoque ex infirmitate
ut puta si aliquis ex pudore suo vel ex verecundia sine de
liberacione impugnat aliquid quod cognoscit vel credit
verum esse / aut defendit sic quod scit esse vel credit esse
falsum tunc peccat venialiter contra proximum / Secundo modo propter hoc
contingit ex ignorancia ut puta si iudex vel aliquis corruptus
per munera vel per carnales affectiones aut invidia contra
impugnat veritatem contra notabile dampnum alterius sic est mortale
peccatum contra filium / Tertio modo propter hoc fieri ex certa malicia ut
cum quis scienter et maliciose impugnat fidem catholicam
divina precepta aut consilia aut sacram scripturam / Talis peccat

in spiritum sanctum irremissibiliter. Item inveniuntur
in hoc libello sive speculo quo peccatur per septem peccata
capitalia sive mortalia supradicta contra septem vir-
tutes capitales que sunt humilitas caritas mititas
Strenuitas sive hilaritas promptitas sobrietas et
castitas. Item invenitur quo peccatur per eadem septem peccata
capitalia contra septem ecclesie sacramenta que sunt baptismus
confirmatio eukaristia extrema unctio penitentia sacer-
dotium et matrimonium. Item invenitur quo peccatur contra septem
dona spiritus sancti que sunt timor domini pietas scientia
fortitudo consilium intellectus et sapientia in hoc versu
comprehensa: Sap. intell. con. for. sci. pietasque timor. Item
invenitur quo peccatur contra octo beatitudines sive vir-
tutes beatitudinales que sunt paupertas spiritus mititas
luctus esuries et sitis iusticie misericordia cordis mundi-
tia pax et paciencia que patent de istis versibus: Paup-
mitis flens sitiens mitis quoque corde mundus pacificus
patiens pro iure beati. Item invenitur qualiter peccatur
per novem peccata aliena que sunt in hiis metris comprehensa:
Iussio consilium consensus palpo recursus participans
mutus non obstans non manifestans. Et nona sit propria
fiunt que sunt aliena. Ibi ipsa iussio id est quando iubet vel
precipit fieri aliquod peccatum quod non facit per seipsum. Consilium
id est quando dat consilium ut fiat peccatum quod non facit per seipsum.
Consensus id est quando ad hoc consensum dat quamvis nec iubeat nec
consenciat consulat. Palpo id est quando palpat peccantem ipsum
laudando vel sibi in hoc adulando. Recursus id est quando
peccanti quasi ad ipsum recurrenti defendit. Item participans
id est qui partem capit de argumento sive per peccatum vel in peccato.
Item mutus id est qui mutus non arguit peccantem. Item non obstans
id est quando non obstat et non impedit ne peccatum sibi cognitum fiat.
Item non manifestans id est quando non manifestat nec accusat

peccantis et peccatum pro tempore et loco magnatum spectat ad ipsum
Item nonne modis agendo vel omittendo peccatum vel per usum
peccatum fit mortale quia sit facio me eum facile deum Item
Inveniuntur sunt quibus peccatur contra novem manifestationes spiritus
que sunt sermo sapiencie sermo sciencie fides cum opere gratia
sanitatum operacio virtutum prophetia discretio spirituum
gratia linguarum et interpretatio sermonum Item inveniuntur
quibus peccatur contra decem precepta tam decalogi domini generaliter
quam et ordinis minorum specialiter de quibus singulis patet antea
satis particulariter Item inveniuntur sunt quibus peccare quis
potest contra undecim gradus humilitatis beati Richardi abbatis
Que sunt ista videlicet vero humilis voluntatem propriam abicit
sensum proprium non diligit libertatem odit scientiam tegit
virtutes abscondit correptionem diligit laudationem fugit
propria non estimat aliena commendat prelationibus cedit
tam gestu quam habitu vilis haberi appetit Vero humilis
non timet confundi in conspectu hominum quia solam gloriam querit
apud deum Item reperiuntur sunt quibus peccatur contra duodecim
articulos fidei qui in symbolo duodecim apostolorum continentur
Illos enim articulos et quemlibet illorum tenentur quilibet christianorum
tenere explicite videlicet corde ore et opere vel videlicet quemlibet
illorum in corde semper credant et indubitanter credat et in ore
publice confiteatur et pro loco et tempore si fuerit necesse
fideliter defendat quia corde creditur ad iusticiam ore
autem confessio fit ad salutem Et quia fides sine operibus
mortua est tunc oportet etiam ut quemlibet articulum opere com-
pleat et secundum quod credit et confitetur etiam sic vivat quantum
ad ipsum spectat Qui enim vero hec tria in quolibet articulo
non servat ille graviter peccat Item inveniuntur etiam sunt
quibus contra duodecim consilia domini in evangelio tradita peccatur
que consilia sunt in istis metris nota Abnego me
castro me nomino cuncta relinquo Hostem diligo Do
maxillam singula vendo Sit simplex sermo nocto scan
dala omnis bona celo Reddo quod facio non sollicitor mala

custo

culpo Glosa Abnego meipsum i. primum consilium domini est
abnegare semetipsum et velle proprium et amare obediencie
tollere et sequi eum cottidie Item castigo me i. 2m con-
silium domini quod castigare seipsum et caste vivere propter regnum celorum
Item nemo cuncta relinquo i. 3cium consilium quod cuncta re-
linquere et omnibus renunciare et non habere proprium propter regnum
celorum Et ista tria bona sunt essencialia in omni religione
Item que tamen votum erant consilia post votum sunt tamen
religiosa facta precepta Ita quod tamen ea post votum
facere est preceptum mobile Item hostem diligo i. quartum
consilium est inimicum diligere pro eo orare et illi bene
facere Item do maxillam i. quintum consilium est percucienti unam
maxillam dare et prebere aliam Hoc est promptum animum
habere et in alia percussionem sustinere Similiter et
tollenti tunicam et pallium relinquere Item singula ven-
do i. sextum consilium est omnia vendere et pauperibus dare et omnia
vacuitate petenti tribuere Item sit simplex sermo id est
septimum consilium est simpliciter dicere in ore ut homo
habet in corde ut sit sermo vester est est non non Iuxta
quod apostolus est a malo est Item nemo scandala Octavum sit octavum
consilium pusillos non scandalizare Si pedem oculum et
manum scandalizaverint et aliis occasione omnis prebente
abscidere et eruere Item omne bona celo i. occulto Ut secundum
nonum consilium attendam ne iusticiam meam faciam coram
hominibus ut videar ab eis sed ut glorificetur patrem nostrum
in celis Item ponderous que facio ne aliis ponderans ego ipse re-
probus efficiar et ut pro decimo consilio de oculo fratris
festucam eiciendo non cavea proporcionem ego trabem in oculo
proprio habens vicemar Item ne sollicitor i. pro undecimo consilio
non sum sollicitus pro alimento aut vestimento sed primum regnum
dei quero Item mala inculpo i. pro duodecimo consilio mala i.
peccata illicita que video vel cognosco in fratre meo peccante
contra me culpo i. arguo et corripio pro tempore et loco con-

sinatur vel in publico secundum quod debito consciencia cum
erroni. Et notandum quod quamvis precepta inducere consilia et cetera
et alia non semper observare non sit semper dampnabile pro-
pterea illa tamen non tenetur ea observare. Illa tamen contempnere
et sit ex contemptu tamen ea facere inducit dampnabile et peccatum
mortale dicente domino per prophetam. Vos despexistis
omne consilium meum ego quoque in interitu vestro videbo
Item inveniuntur hic inducere abusiones propter quas precipue
contingit peccare precipue claustrales, quamvis etiam et
alii sic peccantes leguntur esse puniti a domino ut probatur
Prima abusio est prelatus negligens ut Heli sacerdos qui
subitanea morte periit pro eo quod filios suos peccare
novit et eos digne corripere neglexit. Secunda abusio est
Discipulus aut subditus inobediens ut erant filii predicti
sacerdotis Heli qui propter suam inobedientiam a domino sunt
interfecti. Item et parentes primi propter inobedientiam sunt
de paradiso eiecti. Item et rex Saul qui propter suam inobe-
dientiam audivit sue reprobationis sententiam. Tertia abusio est
Senex obstinatus sicut rex Pharao qui propter hoc in profun-
do est a domino reprobatus. Quarta abusio est Juvenis ociosus
ut Juvenes in Sodomis qui propter hoc perierunt in
urbibus suis. Quinta abusio est monachus curiosus sicut Dina
que propter suam curiositatem est corrupta. Sexta abusio est
Causidicus religiosus sicut perierunt Dathan et Chore
qui causidicare volebant Moysen corripere. Septima abusio
est preciosus habitus sicut dives purpura indutus in infer-
no est sepultus et Lazarus nimium in sinu est salvatus. Octava
abusio est cibus exquisitus sicut Adam et dives propter hoc
est dampnatus et Esau primogenitura est privatus. Nona abusio
est hic sine rebellio in capitulo ut Adam excusans se
in paradiso et filii Israel murmurabant in deserto. Decima ab-
usio est rumor novitatum in claustro sic arguuntur
Athenienses rumoribus novitatibus audiendis intendentes

Vnde ira et miseria sequebatur et in diuinis dimicatio
Sic reprobantur a deo illi qui deum tantum labiis hono
rant et cor eorum longe est a deo. Inmodestia abusio est
inconuenientia in alterum et fauor videtur tractato
opere. Et Ozias fecit de toto corpore et percussus a domino quia
temptabat et tangebat archam sanctam sine honore debito
Sic et duo filii aaron interfecti sunt a domino quia ...erunt
offerebant ignem alienum in tabernaculo. Item inuenitur in
quo pro peccato contra dicendum fructus spiritus qui sunt cari
tas gaudium pax patientia longanimitas bonitas
benignitas mansuetudo fides modestia continentia castitas
Item hic etiam inuenitur quomodo in confessione omnium peccatorum sit
collectorum bene duodecim modis quibus peccatur. Inuenti
que sedecim conditiones ad veram et perfectam confessionem
pertinentes non seruatur sed conditiones in istis uersibus
breuibus continentur. Sit simplex humilis confessio pura
fidelis atque frequens nuda discreta libens verecun
da integra secreta et dolens pare parata
Item hic inuenitur decem peccata lingue quibus agitur pro toto
in confessione quod contra peccare specialiter quibus et ubi si
detur quis vel putat se emendare in confessione. Negli
git non a peccata facere per mala custodia lingue. Et ut p
pro obseruatione conditionum predictarum qui veniunt ad confes
sionem perfectam requisite predicta venit decem peccata lingue
potest in hiis uersibus metrice cognoscere. Dicta falsa sonat
et videt detrahit ornat ignorat et ponit male consulit
et male dicit iactat blasphemat mentitur non bene iurat
Item hic inuenire potest circumstantias peccata
aggrauantes quas etiam bene debent attendere confitentes
que habentur hiis uersibus. Aggrauat ordo locus mora
causa scientia tempus etas persona modus numerus
et status ultus conditio mus etas et scandala ferens

Est tamen notandum de istis circumstanciis quod quamvis illas
confiteri et exprimere in confessione sit perfectionis
non tamen est hoc de necessitate salutis in peccatis singulis
nec tenetur aliquis confessionem suam repetere propter hoc quod
forte cognoscit se omnes istas circumstancias iuxta sin-
gulas culpas suas non expressisse dummodo alias studuit
confessionem suam fideliter facere Sunt tamen due circum-
stancie speciales quas ponunt doctores sacre scripture o-
portere clare exprimi in confessione et si fuerunt in
facta confessione scienter omisse tunc oportet totam confessionem
iterare Si vero ignoranter tunc sufficit illud peccatum vel
illa peccata cum illis vel quorum sunt circumstancie ille cum circum-
stanciis repetere Prima circumstancia de istis duabus est
que notabiliter gravius facit aliquod peccatum etiam in eadem
specie peccati ut furari vel accipere vel retinere per usuras
in re aliena est multo gravius quam simpliciter furari rem
alienam vel rapere vel retinere quia homo posset bene
dicere et confiteri se alienum recepisse quod recepisset tamen
unum denarium et tamen qui sic recepisset per usuras rece-
pisset centum modo deberet hoc clare exprimere et confiteri
confessori suo et non sufficit dicere se alienum recepisse
Secunda circumstancia de dictis duabus circumstanciis est que
trahit vel tradit ad aliud genus seu ad aliam speciem pec-
cati mortalis ut furari vel rapere rem alienam sacram vel
in loco sacro quia qui facit hoc non solum furtum vel
rapinam committit sed cum hoc per sacrilegium peccavit et ideo
non sufficit illi in confessione dicere se alienum recepisse
vel furtum aut rapinam fecisse sed oportet clare de sacri-
legio exprimere quia hoc est multo gravius peccatum Sic rapina
seu propter hoc furtum et in multis casibus postquam talis sac-
rilegus est publice denunciatus excommunicatus tunc est a solo papa
absolvendus Et sicut de istis duabus circumstanciis est hic

dictum quo ad peccatum circumstancie sicut et in aliis peccatis. Item vere
penitens has circumstancias diligenter attendere debet. Si ipse plene
et deliberate consensit contra decem precepta mortale. Si autem necdum
perfectum opere quia talis consensus generat peccatum veniale nobi-
liter etiam ex sola cogitatione et maxime in morosa cum
nimis delectatione. Item in peccatis locucionum seu operacionum
est etiam valde examinandum si ipse per illa etiam sine deli-
beracione ingnara et materia lesit aliquem. Ut proximum generaliter
contra ... fama aut contra substancia quia in istis [illegible] genera-
tate lesionis non compensat homo totaliter secundum sanctum
Thomam a mortali peccato sine culpa propter dampnacione(m) te-
rciam suam ut non deliberacionem intimam aut negli-
gentia in tali causa. Et ergo quod talis generis lesio
proximi satis notabiliter generat ipsa peccatum. Ideo et ipsa in
confessione semper est exprimenda ut sunt interfecta rapta
scandala generis infamia ... iniuria. Quod ut in
pluribus solet sibi soli reservare papa. Sed ut utiliter
et salubriter faciat omnia supradicta tunc debet sit penitens
cum omnia contra omnibus et per omnia attendere valde studiose quod
faciat ista in caritate vera et non ficta quia sine illa
nichil valent ad vitam eternam omnia in hoc libello conscripta.
Sine caritas etiam inveniri habet habere xv gradus
secundum quos per beatum apostolum Paulum est descripta per hec
verba. Caritas paciens est, benigna est, non emulatur,
non agit perperam, non inflatur, non est ambiciosa, non querit
que sua sunt, non irritatur, non cogitat malum, non gau-
det super iniquitate, congaudet autem veritati, omnia suffert,
omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet, caritas numquam ex-
cidit. Et ecce isti sunt xv gradus in quibus vera cari-
tas consistit. Si ergo aliquis horum graduum in ipso penitente
defuit de illo etiam penitus habebit. Et quod omnia semel
aliquis perfecte fecerit tunc talis de illis peccatis

suis sic contritus et clare confessus non debet se
amplius intromittere neque cum illa cogitare ulterius
nec memorie sue ex ipsis de novo maculare Sed ea omnia
per dei misericordiam vere esse dimissa indubitanter spera
ret cogitando de illis sicuti sancti doctores hoc est per
modum perpetue detestacionis illorum et continue glorifi
cacionis et laudacionis quod studeat continue laudare deum
et sibi toto corde grates festum solempne agere qui voluit
eum ita misericorditer ab illis multiplicibus et grandibus
peccatis et ab eternis penis debitis pro illis eripere et
in suum servicium ipsum minus indignum recipere Et ergo
debet ulterius cum leticia et hilaritate totum suum sine
ad deum in perpetuum fideliter et alacriter reddere cum propheta
dicente Reliquie cogitacionis hominis confitebuntur tibi et re
liquie cogitacionum festum agent tibi Vovete et reddite
domino deo vestro omnes qui in circuitu eius affertis munera
Extendet se ulterius ad anteriora et ea que retro sunt
totaliter obliviscens per tempora futura ascendet ad superiora
per sancta et devota exercicia instruente sive in regula
sive in ordinis explicite et implicite porrecta et sapienter vita
christi nostri salvatoris sibi tradita et hec faciendo et in
hiis perseverando poterit quibus devotus et simplex reli
giosus per tota vita sua securus in contemplacione in
eterna patria et de nichilo servire summe deo suo Sic tamen
quod si occurrant digna cottidiana peccata ex infirmitate
humana quod non omittat confiteri talia tempore prefixo ex
sua regula sive consuetudine approbata vel prout quod
sua dictat conscientia Sic eciam faciendo si occurrent sibi
ad memoriam digna de preteritis crimina vel notabilia de
quibus esset certus quod non fuisset confessus illa cum
contricione vera et debita penitencia Et talis poterit se
prius vel continue celebrare ante comune tempus omnium

recipe et magnum fructum in hoc et ex hoc papere
et de die in diem de virtute in virtutem eundo continue
magis et magis semper proficere. Unde circa casum istum
pro celebrantibus salubriter est notandum quod ad sacramentum
recipiendum accedendi sub pena eterne dampnationis nullo modo est acce-
dendum cum conscientia mortalis peccati. Et ergo bene nota
distinctionem de hoc sancti Thome pe 2 9o libro 3o q 2a quod
sit positam. Aut ergo volens accedere ad illud sacramentum
habet conscientiam peccati mortalis, aut non habet. Si habet
hoc est ex certa cognitione, utpote quia scit se fornicatum
vel similia fecisse, tunc pam et tunc accedendo peccat mortaliter
quia contempnit. Aut habet conscientiam de mortali ex cogni-
tione probabili, ut puta quod scit se in parvo tamen morose
delectatum, aut periculose mentitum, aut ad dignitatem plu-
res vel curam animarum deliberatum habuisse appetitum
et sic timet esse mortale, et tunc etiam accedendo peccat morta-
liter quia discrimini se exponit. Aut habet conscientiam vel
timorem de peccato mortali ex motu vel cognitione levi, tunc
neque contempnit neque discrimini se exponit, unde accedendo
ad illud sacramentum modicum tamen ex hoc percipit fructum
propter timorem predictum. Si vero volens accedere non habet
conscientiam de mortali peccato, aut hoc est ex prehabita discussione
sufficienti, quia diligentissime conscientiam suam examinavit
et peccatos consideravit, et tunc sic accedendo penitus non peccat
sed fructum percipit remissionem peccatorum per illud accessum.
Aut hoc est ex discussione diligenti, licet non sufficia-
enti, et sic accedens non indigne accedit neque peccat, non
tamen meretur gratiam propter discussionem minus perfectam.
Aut hoc est ex discussione negligenti, aut communia ut
quia negligit aut non curat examinare et discutere conscientiam
suam, quod scilicet aut firmiter sperare valeat ipsam ab omni
peccato purgatam et semitam. Et taliter homo accedens

quia ipm debito modo non pbat / deo indigne sunt z indecenter
sibi manducat z morbidum petrat scdm paulum z predcos
et alios doctores maxime si negligentia sit magna Nota
Diligente z sufficiente dicunt laur z Johan Andree
discussione qua facit quis scdm prudentia humanam qm
por decet qua vult prius examinare aut cognoscere p se
ipm studendo z querendo aut alios expertos consulendo / Alia
aute tentando viatori no competit neqz deus alia ab hoie
in hac vita requirit / Et ergo postqz homo sic fecerit
z sit in caritate fide z bona spe / ad illud sacramentum
accesserit / si tunc in ipo esset adhuc aliquod pctm mortale
absconditum vel forte plura mortalia sibi adhuc oculta
venit z tunc illa revelata confiteri tenetur / Vnde glo sup c.
Tu ei qz de consec. pben. vel certe no oravit circu
fine in tlec / Et dicit prefatus doctor famosus Joh. An.
Imputatur illi qui scire potuit requirendo / Et imputatur
illi qui scire potuit peritores consulendo videlicet
si nescit qd scire tenetur ex debito / Ex istis doctorum
dictis z scriptis satis e cognoscere qz periculose illi accedunt
ad illud etiam angelicis virtutibus venerandum z timendum
sacramentum sepissime / vel etiam fortassis in solo festo
pasce qui negligunt aut forsitan no curant aut tempus
probare conscientiam sua cu magno studio discutere z examinare
an lateat in se aliquod pctm mortale / aut quae vel notabile
nec p illo cognoscendo libros maiores perlegere / aut ab
aliis peritis requirere / Magis aut studiosi sunt modo istos
modo illos libros libellos vel quaternulos omni prorsus alium
revolvere / Dicit hic qz no oportet inquirere z questiones facere
plus ex curiositate / qz ex salutis necessitate aut pro sue
sue salute / Ex facti sunt sicut equus z mulus / quibus no
est intellectus / Ecce prius descriptus z ad suos z aliorum profectus
ergo tales / ex tali huius sacramenti perceptione incidunt apte

non p̄ficiat s; magis deficiat. Ali facile et expeditius
intelligi q̄ insonetuose q̄mis no p̄ciose ad illud
salutifer sacramentum accedunt et forsitan totidie vel
magis totidie sit sine scrupulo ipsum sumunt. Tribuchiret illi
qui q̄mis cum cognali diligentia conscientiam suam discuciunt
nunq tamen sufficienter hoc faciunt, quia non de posse et
nosse suo ad hoc apponunt p se studendo. Vel in libris
aut p̄ijs factis aut expertis inquirendo. aut priores
consulendo libentiq devotas materias legendo q̄ libros
p̄prie conscie vero mouendo. Aut etiam q̄ nimis scrupulosi
sunt et commoti vel tormentum levi aliud certa neq p
babili sed mortali peccato esse metuunt. Et q̄ audiunt ante
dicit se sufficient no discuciunt. Neq se ab hijs exem
cunt. Et ergo etiam iustum est q̄ post confessionem et huius
sacramenti susceptionem sine fructu recedunt illo quo
digni sunt. Et que p̄ripiunt qui cum sufficienti discussione
et sua p̄bacione accedunt. Et inde etiam est satis notorium
de p̄sonis talibus q̄ q̄mis totidie vel q̄si totidie su
munt illud sacramentum et sciunt no biliter no deficiunt.
Sic etiam notabiliter no p̄ficiunt. quod tamen no p̄ficere in via dei
secundum Bern. est quodammodo deficere. Aliqui etiam ideo tamen
deficiunt q̄ ab alijs audire nolunt p̄ via eis q̄ deceret
nec viam in libro conscientie studere et tales libros legere
ex quibus possint seipsos et suos defectus p̄prios cognoscere
et inter lepram et lepram vel non lepram discernere. Istos
clare s; tam p̄ciose q̄ insonetuose sumere p̄mo nec deceret
in corpore sumere. Isti sunt de quibus p̄pantur dicit. Ignorans
ignorabitur. Et quia etiam aliqui sunt qui nec ex cons
uetudine affectata neq ex conditione p̄pria p̄dicta dis
cussionem sufficientem no faciunt. Et ex mera simplicitate
sic tamen sunt sanctes sicut eis bonum videtur. Confitentes
sunt se noncumi peccasse nescientes qualiter libros debeat

quam melius faciendo prolixe diversi scripserunt magnos et subti-
les libros valentes intelligere. Quos constringit sepissime
in maximas angustias incidere. Ut quanto plus con-
fitentur tanto plus anxiantur se ad confitendum et
continue credunt esse et timent sibi imminere periculum eternum
propter modicum peccatum obliviscendum. Ideo non confessum
est nunquam bene confessum. In tantum etiam quod quidam reddit
eos bene confessos dampnandos quod desperare. Et attendant omnes suos
confessores in sua confessione. Pro istorum simplicium
et aliorum igitur informatione et consolatione et pro su-
peranda tam ipsorum quam aliorum similium temptatione. Iste
libellus est ex multis libris et doctorum approbatorum scriptis
collectus. Ut ex eo possint tam confessores quam confitentes
simplices breviter cognoscere quomodo debent se in confessione
regere. Quod valeat prodesse et pie in Christo eorum. Quod
ipsi et horum collector sentit fidem Christi credere amen

Explicit speculum confessorum simplicium

De quadruplici conscientia

Notandum quod quadruplex est conscientia scilicet una bone et
una male. Una tranquille et una turbate. Prima est
bona et tranquilla. Et hec est illius qui omnia peccata preterita prius
et committenda diligenter refugit. De quo peccato. Verba
sua tamen non reputavit unde peccatum. Unde enim quod ipse unde non
reputare deberet. Sic est quasi non fuit. Secunda est conscientia
bona sed turbata quod se lavat non tamen in dulcedine sed
in amaritudine et repugnante sensualitate. Ita quod quamvis vo-
luntas sit tota parata ad omnia. Una tamen ei videtur dura
recta parva vita longa vigilia durato peccato vilis
vestis cibus agrestis et tunc quam indulgens videant ista et

alia consciencia, vincit se iste sub freno timoris dei sin
ne exigat tantum precepta dei neque transgrediatur terminos
quos statuerunt patres sui. Sed audiet iste a christo cum apostolis
Vos estis qui permansistis mecum in temptacionibus meis et
ego dispono vobis regnum etc. Et illud psalmi: Ambulabo
sinum in dilatacione. Tercia est consciencia mala et turbata que
non tantum timet peccatum quantum deprehendi in peccato et magis
timet dei offensam quam peccati infamiam de qua dicit psalmista: In operibus
manuum suarum comprehensus est peccator. Et iterum: Imple facies
eorum ignominia et querent nomen tuum domine. Quarta
est consciencia mala et tranquilla ut peccatorum fidne pretiosa. Ista
nec timet deum offendere nec hominem veretur scandali-
zare quia tam venit in profundum peccatorum et contempnit videlicet
omne documentum tamquam consilium bonum et ideo sic manet
quieta et tranquilla in peccato et voluntate sua. Sed nichil
est quod tantum ignoretur vindicta iudicis sicut tam
securitate peccare et non cessare a peccatis. Talis est consciencia
quorundam qui tam curant et malefaciunt. Ita eciam quod sepius
et eciam ne gaudiari possunt. Ipsi postposito timore dei
dicunt quod non faciunt sibi de hoc conscienciam putantes quod deus
vindicando sequatur eorum opinionem fantasticam et suam
relinquat iusticiam

Nota quod debeas extollere insignia tua
ut fructum bonum afferat

Nota quod quibusdam dicitur: De fructu oris sui unusquisque
replebitur bonis. Super quo idem dicit: Sic quot
fructus colliget qui insignia sua extollet. Fructus oris
sunt peccatorum confessio, oracio, graciarum actio, fratrum curam
correctio, ignorantium instructio. Et tamen quidem fructus
qui possunt quidem verbis appellari quia tantummodo

apostolus sive exprimebat dicens. Et alias quidque verba loquitur
sensu meo quam decem millia in lingua. Et Jacobi. Per
fectus est qui non offendit in lingua. Et illud in proverbiis
Qui custodit os suum custodit animam suam. Et illud ibidem
mors et vita in manu lingue. Sunt autem quinque inquirenda
que sunt de locucione. Primum est ut attendas quid dicas
Secundum cui dicas 3m ubi dicas 4m quando dicas 5m qualiter
dicas. Primo dicendum sit debeat apostolus ad colocenses
dicens Sermo vester sit sale conditus id est efficiens et
utilis per admixtum salis notatur discrecio que utilitatem
pensat. Sicut nonnisi condiunt pulmentaria quare non non
nisi condire verba. Et sunt quedam ligne que sal
bene capere non possunt et ideo de facili putrescunt et
ex hoc quasi vermibus id est verbis nocivis inhonestis
et inutilibus eas scaturire et ebullire contingit. Sunt
autem tholicem dicam verborum malorum attendas scilicet quod
nocivum quod inhonestum quod inutile. Nocivum verbum est
quod sua persuasione corda audiencium ad errorem aut
pravitatem movet. Inhonestum est quod non convenit hones
tati illius qui loquitur vel cui loquitur vel honestati illius
de quo loquitur. Unde multos videmus hec verba convenientia
seu honestati illius qui loquitur seu illius cui loquitur
vel de quo loquitur. Inutilia verba sunt que nec audien
tibus nec loquentibus prosunt. De verbo autem inutili dicitur
loquitur in ewangelio quod de omni verbo ocioso quod locuti fue
rint homines reddent racionem. Quid autem sit verbum oci
osum declarat Gregorius. Verbum ociosum est quod caret ra
cione iuste necessitatis aut intencione pie utilitatis. Sic
ergo cave tibi ab inutili verbo. Unde Gregorius Cum ocio
sa verba non compescimus cito ad noxia transit. Amplius
autem cave ab inhonesto. Unde Gregorius Cum scurrili
tate replicatur et cachinnis ora dissolvuntur et quidquid pro
fert turpitudinis hic non ociosi sermonis sed criminosi reus

tenebitur 2º attendas cum loqui debeas .i. considera qua-
litatem persone cum qua debes habere colloquium / si forte similis
3 secundum ecclesiasticum Et id simile non multa loquaris Et cum
insensato ne abieris / Et ante in regione lingue tue in-
struaris quando cum aliquo loqueris / considera primo utrum
pro te aut pro alio loqueris / Si propter tuam utilitatem loque-
ris vide utrum ille cum quo loqueris sit talis de cuius colloquio
valeat tibi utilitas provenire / Si autem non propter te sed
propter illum loqueris duo sunt tibi providenda primum est ne
ille cum loqueris sit talis qui exhortacione tua non
indigeat Vel ita sit obstinatus in malo et tamen huius-
penitus nimium ut correpcionem tuam non admittat Aliquo-
quin et sapientem velle docere superbia est et obstinatum corripere
stulticia est 3º attende ubi sit loquendum nosti enim
quedam loca colloquiis quedam silencio deputata sive
Et quando loquendum est considerare oportet secundum ecclesiasticum
Ex ore fatui reprobabitur parabola quia non dicit eam
tempore suo secundum Salomonem Est tempus tacendi et tempus
loquendi Tempus tacendi requirit si alius loquitur unde
secundum Job Qui me audiebant non expectabant sententiam
meam Tempus tacendi requirit cum te maliciosis obsessum
videas secundum Salomonem In auribus insipiencium ne
loquaris ne forte despiciant doctrinam eloquii tui In-
sipientes appellat incorrigibiles et obstinatos quibus
desipit quod dei est / Item quando in consorcio maiorum
et seniorum conveneris secundum ecclesiasticum In medio magna-
torum loqui non presumas / Item et modus loquendi scilicet qualiter
sit loquendum Iste modus consistit in tribus ut attendas quo
gestu quo sono qua significacione quid dicas Ut gestus
tuus cum loqueris modestus et humilis Sonus mitis et sua-
vis Significacio vera Ut gestus tuus in loquendo
modestus non brachium protrahas non digitum extendas ut
eum digitum desinas extendere / monet Salomon qui

in pueris reprehendit composita qui digito loquitur
Tamen tu sit in loquendo suauis non clamorosus non
tumultuosus vt docet Seneca Vox tua sine clamore
sit Incessus tuus sine tumultu Sit ubi tuus confortatus
beragio non sophisticus quia qui sophistice loquitur
odibilis est vnde dicit ecclesiasticus Homo ante omnem actum
verbum vere precedat Dicit Item ecclesiasticus Care sic
habeas despectum quod loqui debeas tamen vbi quando
a quo loquendum est
Circa predicta potest dubitari An omnis videns de singulis
alium teneatur eum corripere Pro quo notandum est quod cor-
reptio proximi de qua dicitur mathei 18 Si peccauerit in te
frater tuus corripe ipsum est in precepto si tamen iste sex
condiciones concurrant Prima est conscia peccati commissi quia
ex sola suspicione non debet fieri 2a et mansuetudo
in corripiendo quia corripiens eum vel magis procurat
quod corripiat 3a est quod in alio non sit tanta aptitudo
ad corripiendum quia si scio plures fratrem peccantem videat
alij eque boni sicut ego vel meliores et ei forte fa-
miliares vel prelati sui probabiliter supponere possum quod
aliquis istorum corripiat ipsum Si autem certum esset
quod omnes negligent eum corripere tunc tenetur quantum
ad hanc condicionem et alijs condicionibus concurrentibus 4a
est spes probabilis de conuersione correpti quia si non
proficit sed peioratio timetur correptio fieri non debet
5a est quod peccatum sit mortale non veniale 6a est quod non
sit spes habendi maiorem oportunitatem temporis ad corripiendum
Istis sex condicionibus non conuenientibus licet precepto
liget non tamen ligat ad exequendum id est corripiendum
sed potest differre sine peccato Cognosce hec sic concurrant hoc
tamen non dico de prelato sed de fratre qui prouidencia
non habet in illum qui peccauit Et obligacio huius
precepti affirmatiua ligans semper sed non ad semper sed

tunc pro tempore mitatis / id est quando homo cum ille
sex condiciones supradicte concurrunt / Circa hoc non est
timendum hominibus bone voluntatis de hac transgressione si ipsi
se habent circa has condiciones / Item si ei precepti secreta
correctio vel admonitio debet precedere denunciationem
quare ipsa correctio cadit sub precepto / Exceptis tamen
quatuor casibus in quibus non est necessarium / Primus quando frater
communiter omnino manifeste peccat / quia de veniali non est
preceptum / Secundus quando corripiendus fratrem ex sua secreta correctione
peiorem fore formidat / Tercius quando licet sit spes correctionis
per secretam admonitionem tamen mora periculum habet / Tunc
omissa secreta correctione statim denunciare debet
Quartus quia corripiens sine propria culpa corripere non valet
quia dicit Gregorius / Perfecte magnitudinis laus est perpeti
fortiter exteriorum et intus tremere / Nam sunt nonnulli qui
de ipsa familiari concussatione corrigi nequeunt sine
culpa corrigentis / Atque ideo non vel corrigente magnat
vel nunc cum hec aggravant agentes magna ministerii
arte dissimulanda dissimulatione tollerant / Circa hoc
sciendum quod in hiis que tradidit dominus servanda aliquid est
proprie forma servanda et tenenda / ut in sacramentis et
in talibus non licet recedere a prescriptis verborum formis
quia de ipsis virtus sacramenti consistit / Aliquid enim
finis intentus magis debet attendi quam forma verborum
Ut tamen dominus dixit curato a lepra Matthei 8 Nemini dixeris
et tamen ille diffamavit eum / quia magis attendebat propter quod
dixerit id quod dixerit / Similiter hic magis debet attendi
finis correptionis scilicet emendatio peccantis quam forma verborum
Circa ergo quando videat frater peccans salubrius corrigi
per alium quam per se vel posse / ipse per se ei secrete indicare
Unde etiam prelato dici potest per eum fratris non premissa monitione

vel secreta correpcione non tacuit iudicia si tacuit animo peccantibus consenciunt ei magis prout potuisse. Quod deinde patet pro... super tacitis prelatos. Et peccatum de quo fuerit correctivus secrete correptivus seu monitus et de quo se emendavit potest dici prelato percipienti per obedienciam. Ita tamen quod si peccatum solus denuncians noverit soli prelato dicat. Si autem etiam alii noverint non coram aliis quam coram illis peccatum prelato revelet. Cavendum est etiam ne quibus aliquod sinistre aliter de aliquo loquatur nisi vel ut ille de quo loquitur ab illo cum loquitur emendetur vel ne illi cum loquitur ei familiaritate iungatur et ab ipso corrumpatur. Correpcionem autem perditorum non debet dimittere prelatus propter subsannacionem. Ubi sunt aliqui boni mixti malos vel quando omnes sint mali spes tamen sit de correctione aliis debet tacere vel potest ad alium locum transire ubi fructum possit facere.

Utrum male loqui sit semper peccatum mortale

Sequitur questio utilis ab eodem magistro Johanne Gerson edita de custodia lingue.

Queritur utrum male loqui de aliis in eorum absencia sit semper peccatum et videtur quod sic quia nullus vellet hoc fieri sibi circa se ergo nec debet ita facere circa alios per regulam illam iuris naturalis et divini quod tibi non vis fieri alteri ne feceris. In oppositum arguitur quia si sic totus fere mundus dampnaretur cum lingua hominum prona sit valde ad loquendum. Pro responsione notandum est quod actio moralis recipit laudem vel vituperium ex circumstanciis et specialiter ex circumstancia finis. Inquirendum est igitur ob quem finem dicitur malum de absentibus. Et occurrunt sex fines generales. Duo primi sunt boni

dno alij mali primo quia quis talis locucio fit ad
instruccionem presencium ut ipsi caueant similia facere 2o
ad cautelam eorum ne sic decipiantur ex talium malis con
etate 3o sed quod ad utilitatem absencium ut sic correctis
eis referant pro eorum correctione 4o quis ex con
passione quadam caritabili 5o ad orandum deum pro
talium emendatione 6o ex sola curiositate et libidine
loquendi de aliis et ex loquacitate 7o ex odio et in
uidia et pro diminucione fame aliene et ex indignatione
Primis quatuor modis potest esse licitum et meritorium respectu
mala absencium si non intendat principaliter aliquem finem
quam alium predictorum quatuor finium tunc si non misceatur
alia intencio fermentata est non sit meriens et quod
bene prudeat ne falsa finis quam dicant tunc applicata
de malo tunc sunt interpretanda tunc etiam quod non noceat
plus talis locucio absentibus et eorum quam prosit presentibus
Quoniam pro pro bono preueniendo non est in fugiendum
magnum malum loquitur malum de aliis quoniam ad quintum
modum hoc est ad satisfaciendum proprie loquacitati et libi
dini loquendi et ut tempus per talia transeat breui tunc
modicum compensatur a peccato et sepe transit in mortale peccatum
Tale enim verbum non est ociosum de quo in racionem red
dituri sumus Si habemus ex hoc racionem dampnacionis
magne in fama et per hoc cadunt sepe loquentes et audientes
Vel ad indignacionem eorum eos de quibus fit locucio vel
ad iustificacionem propriam uitam ut ex tali cogitacione tumet
et inflatur et dicit gratias deo quod non est talis et tales etiam
cadit in pharisaicum uicium saltem de affectu et si non
uideatur aliter indicare Quoniam si fiat cum signum quod
sciet quod ex bono fine loquitur uel ex malo, Dicendum
quod quando et cum loquitur aliquis ad bonum illius de quo fit

sermo accepta pro orando deo pro eo, tantus enim eme
dacionem . Tunc debent sentire in se quandam compassionem
dulce et misericordie et non tenere longum sermonem de tali
materia quia displicibilis est . Sicut mater non deberet
enarrando mala filii sui nec dicit illa cum multitudine
verba medium ut illis qui pro eo presse et tunc debet
suppiciat et abbreviat sermonem . Quantum potest et quantum
sufficiat ad ostensionem infirmitatis . Secundo quando aliquis
loquitur ex loquacitate tunc sunt signa oppodita . Quando
sentit indignationem contra aliquos et mordet eos et
quasi absentes laceat . nec ponit finem verbis suis
nec edificat audientes . Et tamen nullo modo intendit cor
rigere illos de quibus loquitur , ergo sunt absentes . et
ita nocet eis et nichil proficit nec vellet quod de eo ta
lia loquerentur . Item mens loquentis et audientium
procedit a maioribus et tunc et postea aliquando talia ad meo
ria etiam apud divites reueuntur . Tractato consulatur enim
quantum loqui de hominibus tam de parte propria . Quod sit eodem
homines modo tamen vero demum sermo nec sua . Qui
consistat mendacium et quem augeant mala et in de
teriore parte trahunt . Loqui malum de alio ad finem
proprium videlicet . Ex odio vel invidia et pro diminucione
fame aliene . Vel ex indignatione . Hoc est semper pec
catum mortale . Et quando notabiliter ledit fama aliena et
loquens hoc advertit ut debet advertere . Tamen est peccatum
pessime quod fuerit tamen quod sit quadragesimo tantum in die
veneris vel in ieiunio . Divina est sententia sanctissima
salubre ergo consilium est ut cum talia appo
nat homo sibi et illis cum quibus conversatur digitum ori
suo . Quod constrarium debet ponere et replere laudibus
divinis . Et qui nescit quomodo fratres sua dicant cum parcione
potest enim loquens intendere bonum . Et audientes pessi

mabit peccatum precessu sine ut intentione audiendo
et postmodum narrando. Debet preterea quilibet talis
considerare peccatum et fragilitatem suam et defectus proprios
et quo indiget misericordia dei, et cogitet si esset in
statu aliorum forte peius faceret. Attentis tot occasionibus
quas habent ad peccandum. Unde si homo qui non habet
regere nisi se et linguam suam. Et sic deficit cotidie ita notabiliter
per superbiam et detractionem aut ad alia vitia
sibi nota nec potest esse dominus sui. Quid estimare debet
de hominibus qui alios debent regere et intendere pluribus.
Nonne debet eis compati si non potest salvare omnia ad rectum dirigere.
Sed ergo tu tibi soli habes intendere. Quot et quantis ille
que tu vis iudicare. Et tu cognoscis intus quod non potest tibi
soli aut soli lingue tue sic intendere quin labaris sepissime.
Si ergo vis recte inspicere et intendere habes cle-
matiam et causam magis compatiendi illi quem vides labi
quam iudicandi illum vel minus misericorditer contra ipsum agendi
si habet officium. Denique talis qui sic leviter iudicat
alium usurpat sibi divinum iudicium et transgreditur legem
domini. Quid iudicat alienum servum qui domino suo stat aut cadit.
Stabit autem quia potens est dominus stabilire eum. Ita de-
bet quisque presumere de alio potius quam condempnare. Et alia
sunt innumerabilia in scripturis et doctrinis sanctorum et
divinis que homo debet diligenter advertere et exequi
ne frustra sit quod quisque agit. Denoma signis ait Jacobus
existimat se religiosum esse non refrenans linguam suam
huius vana est religio. Quomodo vana quia scilicet
non sequitur finem optatum qui est beatitudo aeterna sed
mortem sempiternam. A qua nos eripiat Jhesus Christus Amen.

Explicuit tractatus domini

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

[illegible]

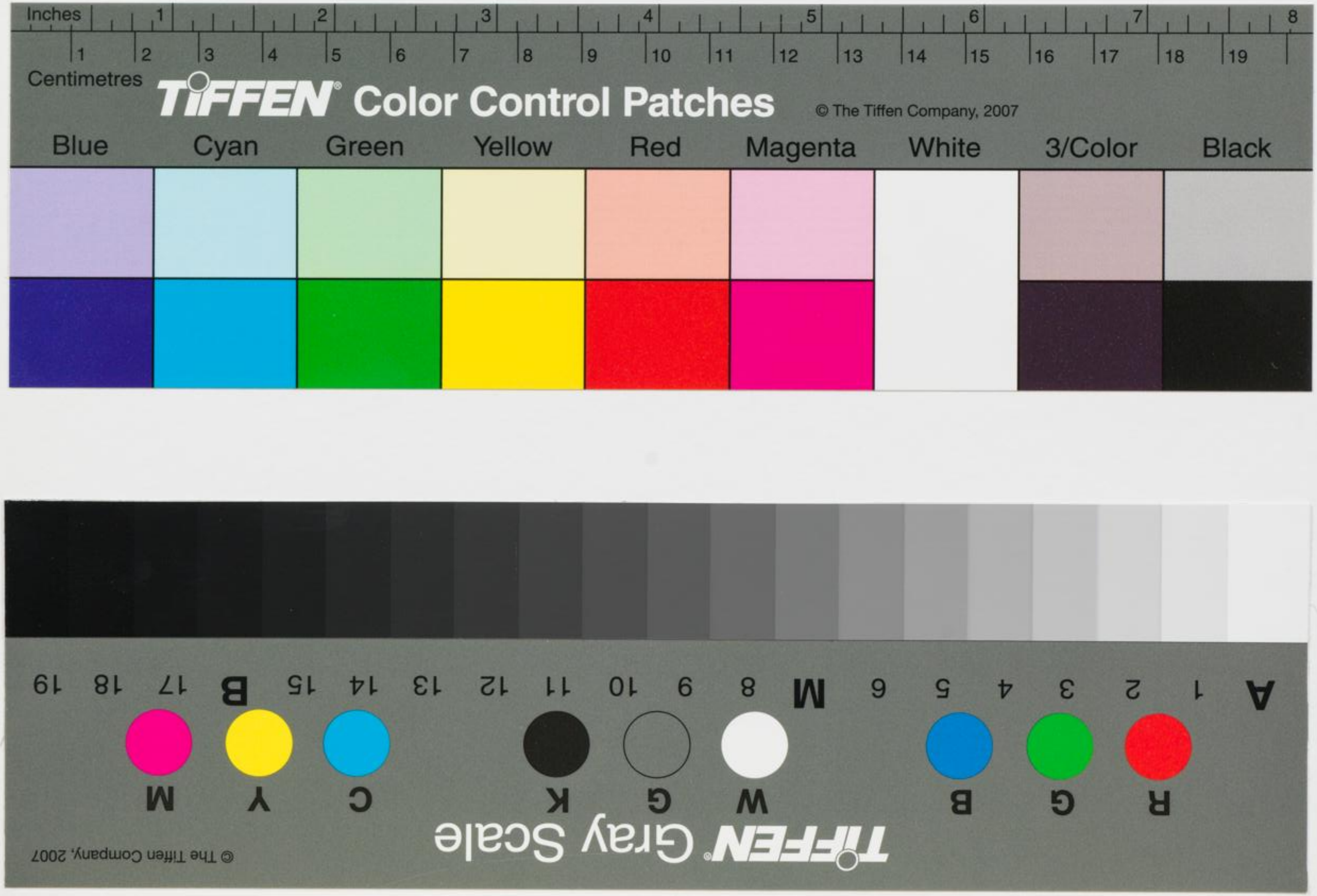
Inches
Centimetres
TIFFEN Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black
TIFFEN Gray Scale
© The Tiffen Company, 2007
A
1
2
3
4
5
6
M
8
9
10
11
12
13
14
15
B
17
18
19
R
G
B
W
G
K
C
Y
M